

STRATEGIJA RAZVOJA GRADA DRNIŠA DO 2020. GODINE

2017.

WYG SAVJETOVANJE

SADRŽAJ

1.	RIJEČ GRADONAČELNIKA	3
2.	UVOD	4
3.	METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE	6
4.	OSNOVNA ANALIZA	9
4.1.	PRIRODNA I PROSTORNO-LOKACIJSKA OBILJEŽJA	9
4.1.1.	Povijesni kontekst.....	9
4.1.2.	Zemljopisni položaj i osnovne karakteristike Drniša.....	9
4.1.3.	Prirodno-geografska obilježja	11
4.1.4.	Klimatska obilježja	12
4.1.5.	Teritorijalni obuhvat i kontekst	13
4.2.	PROMETNA, ENERGETSKA I KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	15
4.2.1.	Prometna infrastruktura	15
4.2.2.	Energetska infrastruktura	16
4.2.3.	Vodoopskrbni i kanalizacijski sustav	17
4.2.4.	Otpad	18
4.2.5.	Razvojni problemi.....	18
4.3.	STANJE PRIRODNIH RESURSA I SUSTAV ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE	19
4.3.1.	Vode.....	19
4.3.2.	Zrak.....	20
4.3.3.	Tlo	20
4.3.4.	Bio raznolikost/Vegetacija	23
4.3.5.	Zaštićena područja	25
4.3.6.	Razvojni problemi.....	26
4.4.	STANOVNIŠTVO, LJUDSKI RESURSI I TRŽIŠTE RADA.....	27
4.4.1.	Veličina, kretanje stanovništva i gustoća naseljenosti	27
4.4.2.	Dobna struktura stanovništva	30
4.4.3.	Obrazovna struktura stanovništva	31
4.4.4.	Migracije stanovništva	31
4.4.5.	Tržište rada	32
4.4.6.	Razvojni problemi.....	36
4.5.	GOSPODARSTVO	37
4.5.1.	Gospodarstvo ŠKŽ/DRNIŠA i njegova uloga u gospodarstvu RH ...	37
4.5.2.	Poduzetnička infrastruktura i poduzetničke potporne institucije	46
4.5.3.	Turizam	49
4.5.4.	Poljoprivreda	56
4.5.5.	Razvojni problemi.....	66
4.6.	DRUŠTVENE DJELATNOSTI	67
4.6.1.	Obrazovanje	67
4.6.2.	Zdravstvo i socijalna skrb	68
4.6.3.	Kulturne djelatnosti	70
4.6.4.	Sportske djelatnosti	71
4.6.5.	Razvojni problemi.....	71
4.7.	CIVILNO DRUŠTVO	72
4.7.1.	Razvojni problemi.....	74
5.	SWOT ANALIZA	75
6.	VIZIJA, STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE	82
6.1.	VIZIJA.....	82
6.2.	STRATEŠKI CILJEVI.....	84

6.3. PRIORITETI I MJERE	87
6.4. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA	105
7. PROVEDBA STRATEGIJE	111
7.1. INSTITUCIONALNI OKVIR.....	111
7.2. FINANCIJSKI OKVIR	114
7.3. USKLAĐIVANJE S DOKUMENTIMA VIŠEG REDA	118
8. PRAĆENJE, IZVJEŠTAVANJE I VREDNOVANJE	121
PRILOZI	123
Prikaz članova radnih skupina	123
Baza projekata.....	123
Akcijski planovi	123
POPIS TABLICA I GRAFIKONA	124

1. RIJEČ GRADONAČELNIKA

Poštovane sugrađanke i sugrađani,

Pred Vama se nalazi Strategija razvoja Grada Drniša do 2020. godine, koja ima za zadatak pronaći načine, pomoću kojih će se standard života žitelja Grada Drniša i drniškog kraja podignuti na višu razinu, te u sklopu kojih će se definirati konkretni programski ciljevi u planiranom periodu.

Svrha Strategije je postići da Drniš postane grad u kojem će građani živjeti na razini razvijenih europskih gradova, u povoljnom gospodarskom, infrastrukturnom i društvenom okruženju. Strategija razvoja je neophodan dokument kojeg imaju svi uspješni europski i svjetski gradovi, a izrađena je kako bismo znali kojim putem naš Drniš i ukupan drniški kraj ide, te koji je najbolji mogući način na koji se može doprinijeti njegovom rastu i razvoju. Svojim sadržajem naša Strategija čini sastavnicu Razvojne strategije Šibensko-kninske županije do 2020. godine.

Cijeli drniški kraj ima velike potencijale koji se mogu iskoristiti članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji, a upravo je Strategija važan dokument koji će Grad i njegove ustanove, udruge te tvrtke koristiti prilikom povlačenja sredstava iz Strukturnih i Kohezijskih fondova Europske unije.

Prije donošenja Strategije razvoja Grada Drniša za razdoblje do 2020. godine, otvorili smo širok dijalog s građanima, ustanovama, udrugama i tvrtkama, sa predstavnicima Šibensko-kninske županije, kako bi se odredili temeljni ciljevi i projekti primjereni razvoju Drniša i drniškog kraja u idućem razdoblju.

Ova Strategija izrađena je na temelju detaljne analize postojećeg socio-ekonomskog stanja na području Grada, kao i na utvrđivanju postojećih resursa, ključnih problema i potreba. Predložena Strategija rezultat je konsenzusa i partnerstva bitnih institucija, organizacija i pojedinaca koji su sudjelovali u njezinoj izradi i kao takva predstavlja zajedničku inicijativu u realizaciji postavljene vizije razvoja Grada do 2020. godine.

Strategiju razvoja moramo gledati kao strategiju svih nas, moramo je tako osjećati i tako provoditi, jer na Grad Drniš ne smijemo gledati u njegovim administrativno-teritorijalnim granicama, nego kao na središte mikro regije koju čine: zagorski, miljevački, prominski i petropoljski dio. Zato nam je potreban i politički konsenzus, jer proći će nam vrijeme u planiranju novih i novih strategija nakon svakih izbora, a niti jedna neće dati odgovor na pitanje kakav Drniš i drniški kraj želimo za pet, za deset godina.

Više desetaka osoba iz javnog, civilnog i privatnog sektora sudjelovalo je u izradi ove Strategije. Zahvaljujem im se na aktivnom radu i doprinosu koji su dali kako bi ovaj strateški razvojni dokument bio što kvalitetniji, što korisniji za cijelu našu zajednicu. U nadi da će ovaj dokument ispuniti svoju misiju i pridonijeti realizaciji zacrtanih ciljeva, još jednom svima se najsrdačnije zahvaljujem.

Vaš gradonačelnik

mr.sc. Josip Begonja

2. UVOD

Strategija razvoja Grada Drniša predstavlja ključni strateški dokument kojim se definira smjer ukupnog gospodarskog i društvenog razvoja na administrativnom području Grada Drniša u razdoblju do 2020.

Sama Strategija nastala je kroz snažan participativni proces donositelja odluka na lokalnoj razini (prije svega, predstavnika Grada Drniša), te predstavnika privatnog i civilnog sektora. Ovim su dokumentom obuhvaćeni svi oni procesi koji izravno doprinose razvoju Grada kroz nekoliko ključnih područja: poticanje razvoja poljoprivrede, poticanje razvoja turizma, razvoj poduzetništva, društveno-kulturni razvoj i razvoj društvene infrastrukture, kao i razvoj komunalne i okolišne infrastrukture.

Strategija predstavlja srednjoročni strateški dokument koji definira ciljeve za razdoblje od 5 godina. Ovakvo planiranje predstavlja primjer dobre prakse s obzirom na činjenicu da se poklapa s glavnim programsko-planskim razdobljem na razini čitave Europske unije, kao i s glavnim strateškim dokumentima na razini Republike Hrvatske, prije svega s Operativnim programima za pojedina područja.

Ciljevi razvoja lokalne strategije su sljedeći:

- odrediti dugoročnu viziju razvoja Grada
- kreirati razvojne prioritete koji vode k ostvarenju vizije
- definirati na koji način će se postizati ostvarenje prioriteta, uz koja sredstva, te uz čiju odgovornost
- definirati listu prioritetnih projekata čija će provedba osigurati provođenje zacrtanih mjera
- razviti i podržati organizacijsku/provedbenu strukturu
- optimizirati postojeće resurse.

Važno je naglasiti kako je Strategija u vlasništvu lokalnih dionika koji su je izradili i usvojili te kao takva predstavlja konsenzus u utvrđivanju željenog smjera gospodarskog i društvenog razvoja. Njezino provođenje ili neprovođenje direktno će ovisiti o poduzetim naporima i zajedničkom zalaganju dionika javnog, privatnog i civilnog sektora.

Struktura dokumenta Strategije jasno je podijeljena u sljedeće 3 cjeline:

- 1) analiza postojećeg stanja koja je potrebna kao polazišna točka za daljnju razradu ciljeva, prioriteta i mjera

- 2) strateški dio koji uspostavlja vertikalnu intervencijsku logiku u smislu definiranja vizije razvoja Grada do 2020. te pripadajućih ciljeva, prioriteta i mjera
- 3) provedbena struktura koja transparentno i održivo navodi model provedbe Strategije, koji je također razvijen u komunikaciji s lokalnim dionicima te uz maksimalno uvažavanje materijalnih i ljudskih kapaciteta Grada.

Strategija svjesno izbjegava suviše širok pristup u definiranju prioriteta i mjera, kao i bilo kakvu pretencioznost, te stavlja snažan fokus na postojeće resurse, uvijek imajući u vidu izvedivost planiranog. Unatoč tome, Strategija nije neambiciozna. U svom sadržaju ona je kompatibilna kako s razvojnom strategijom Šibensko-kninske županije, tako i sa širim strateškim okvirom i politikama na EU i nacionalnoj razini.

3. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE

Iako za strateške dokumente lokalnog značaja ne postoje zadani pravilnici o njihovom sadržaju i strukturi, ova razvojna strategija Grada Drniša izrađena je u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) i nacrtom Metodoloških smjernica za izradu strategija urbanog razvoja (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske Unije verzija 0.1. ožujak 2015.). Razlog za takvu odluku leži u činjenici da takav pristup bitno olakšava provedbu i praćenje provedbe Strategije, kao i njezinu usklađenost i komplementarnost sa strateškim dokumentima na svim razinama.

Osnovnu ulogu u definiranju strateškog dijela ovog dokumenta (definiranje prioriteta i mjera) imala je radna skupina koju je okupila koordinatorica, gđa Ivana Sučić ispred Grada Drniša. Radna skupina sastojala se od 15ak predstavnika javnog, civilnog i privatnog sektora. Podrška radnoj skupina u smislu facilitiranja i moderiranja rasprava, utvrđivanja stanja i analize kapaciteta, bili su stručnjaci WYG savjetovanja angažirani kao tehnička pomoć.

Stručnjaci angažirani kao tehnička pomoć u izradi ove Strategije (u daljnjem tekstu: projektni tim) moderirali su proces definiranja politika lokalnog razvoja u suradnji s Radnom skupinom za izradu strategije koju je gradska uprava imenovala te u čijem su sastavu sudjelovali predstavnici jedinice lokalne samouprave, predstavnici organizacija civilnog društva te predstavnici privatnog sektora. Radna skupina bila je podijeljena na 4 radne podskupine zadužene za sektore:

- infrastrukture i okoliša,
- gospodarstva,
- turizma i ruralnog razvoja te
- društvenog razvoja i civilnog društva.

Radne podskupine uključile su stručnjake i predstavnike relevantne za navedena područja.

Dionici su odabrani na transparentan način te su uključili:

- najreprezentativnije dionike, uzimajući u obzir njihovu stručnost i sposobnost aktivnog sudjelovanja i korisnog doprinosa u izradi Strategije;
- dionike koji mogu značajno utjecati na provedbu Strategije te one na koje provedba Strategije može značajno utjecati.

Članovi Radne skupine/Partnerstva konzultirani su u svim fazama razvoja strategije, te su dali svoj aktivan doprinos u konkretnoj pripremi dokumenta. Radna skupina/Partnerstvo je

uspostavljeno i formalno na prvom sastanku za izradu Strategije gdje su objašnjena prava i obveze članova.

Proces razvoja Strategije organiziran je tako da bude jednostavan, lako ponovljiv i provediv u budućnosti. U nastavku je prikazan tijek procesa razvoja strategije u nekoliko jednostavnih koraka.

Korak 1: Izrada analize situacije

Projektini tim identificirao je izvore podataka koje je bilo potrebno prikupiti za izradu kvalitetne analize društveno-gospodarske situacije, a isti su prikupljeni, analizirani i prezentirani Radnoj skupini. Analiza stanja služi kao podloga, odnosno polazište potrebno za kreiranje razvojnih prioriteta.

Korak 2: Definiranje vizije, ciljeva i prioriteta strategije

Projektini tim organizirao je i moderirao radionicu za definiranje SWOT analize (analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji) te ciljeva/prioriteta Strategije. Razvoj SWOT analize i prioriteta/ciljeva temelji se na potrebama Grada Drniša te slijedi prioritetne osi zacrtane operativnim programima za regionalnu konkurentnost i koheziju te razvoj ljudskih potencijala. Za svaki cilj, odnosno prioritet, identificirane su mjere Strategije koje su opet popraćene konkretnim razvojnim projektima. Svaku mjeru u praksi sačinjava jedan ili više razvojnih projekata ili projektnih ideja.

Korak 3: Definiranje modaliteta provedbe strategija

Modaliteti provedbe uključuju definiranje okvira za provedbu odnosno uloga i odgovornosti dionika u provedbi i praćenju strategije te identificiranje izvora financiranja. Radna skupina je, uz pomoć projektnog tima, utvrdila koje su institucije i organizacije nositelji prioriteta Strategije, odnosno, pojedinih mjera. Također je utvrđen način provedbe i praćenja Strategije te izvještavanje o napretku provedbe. Sustav praćenja temeljen je na objektivno provjerljivim pokazateljima u skladu s ciljevima i prioritetima ove Strategije.

Korak 4: Izrada Plana provedbe strategije

Nakon procesa konzultacija, definiran je Plan provedbe Strategije te je izrađena i provedena analiza zrelosti projekata koja omogućuje objektivnu ocjenu projekata koji ulaze u Plan provedbe. Određeni su prioritetni projekti, definirani ciljevi plana te identificirani financijski izvori.

Plan provedbe pokriva razdoblje od 2 godine i sadržava sljedeće podatke:

- naziv projekta;
- naziv nositelja projekta i partnera;
- cilj koji se projektom namjerava postići;
- indikativni popis aktivnosti;
- ciljano područje
- pripremljenost projekta – koja je dokumentacija izrađena za projekt:
- indikativni proračun projekta, tj. ukupan trošak projekta;
- izvor financiranja – iz kojih izvora su planirana sredstva za provedbu projekta (lokalni proračun, fondovi ili sl.).

Posljednju operativnu fazu u razvoju Strategije označio je sastanak Radne skupine na kojem je Strategija usvojena te izrađen plan komuniciranja sa širom javnosti.

4. OSNOVNA ANALIZA

6.4. PRIRODNA I PROSTORNO-LOKACIJSKA OBILJEŽJA

6.4.1. Povijesni kontekst

Prvi pisani spomen Drniša potječe iz 1494. godine. U to vrijeme i ranije ovaj kraj je bio u posjedu hrvatske velikaške obitelji Nelipića (Nelipčića) o čemu svjedoči ostatak drniške Gradine. Prodiranje Turaka u Dalmaciju započinje već 1415. godine i od tada nadalje ovaj je kraj bio izložen kontinuiranoj pljački i paležu. Godine 1522. Drniš i susjedni gradovi Knin i Skradin padaju pod tursku vlast. Već od 1528. godine uspostavlja se stalna sudska ispostava – nahija u Drnišu. Naselje Drniš razvijalo se oko drniške Gradine koja se nalazi na 334 m nadmorske visine i dominira nad Petrovim poljem, na putu prema Šibeniku i Kninu. U tursko doba, do pred početak Kandijskog rata (1647.g.) Drniš je imao, po Elviji Čelebiji 200-300 domaćinstava i pet džamija. Grad je bio opskrbljen tekućom vodom s Promine, a na Čikoli je bilo nekoliko mostova. Venecija je zauzela Drniš 1664. godine (Kandijski rat), ali ga je ubrzo vratila (1670. g.) da bi ga konačno zauzela 1683. godine. Prestankom turske opasnosti Drniš se "spušta" s Gradine, a prvi korak bio je izgradnja "palazzina" i "kvartira" 1786. godine. Ti objekti su građeni u vojno-upravne svrhe, ali su označili početak novog Drniša sa centrom na Poljani, gdje je i danas. Nakon Venecije Drnišom vladaju Austrija (1798. – 1806.), pa na kratko Francuska (1806. – 1813.) i onda opet Austrija do 1918. Godine 1877. Drniš je dobio željezničku vezu sa Splitom i Šibenikom, zahvaljujući rudnicima mrkog ugljena u Siveriću koji su industrijalizirali ovaj kraj počevši od 1835. godine. Nakon Prvog svjetskog rata Drniš se dva mjeseca nalazi pod upravom Narodnog vijeća i zaštitom vojske Kraljevine Srbije, zatim Kraljevine Italije do 05. travnja 1921. godine. Odlaskom Talijana vraćaju se Srbi u formi Kraljevine Srba Hrvata i Slovenaca odnosno Kraljevine Jugoslavije od 1929. do 1941. godine. Zatim do 1991. godine u sastavu SFRJ, kada su provedeni prvi parlamentarni izbori, koji su rezultirali proglašenjem Republike Hrvatske. Slijedom događanja, 16. rujna 1991. pobunjeni Srbi napadaju grad Drniš, čije je stanovništvo primorano naredne četiri godine provesti u progonstvu, sve do oslobađajuće vojno- redarstvene akcije Oluja 5. kolovoza 1995. kada se Drnišani konačno vraćaju svojim spaljenim i uništenim domovima, kako bi po tko zna koji put u povijesti obnovili svoj grad.

6.4.2. Zemljopisni položaj i osnovne karakteristike Drniša

Grad Drniš je smješten u Šibensko-kninskoj županiji koja obuhvaća 5 gradova (Drniš, Knin, Skradin, Šibenik i Vodice) i 15 općina (Bilice, Biskupija, Civljane, Ervenik, Kijevo, Kistanje, Murter, Pirovac, Primošten, Promina, Rogoznica, Ružić, Tisno, Tribunj i Unešić).

Šibensko – kninska županija obuhvaća područje takozvane „Šibenske regije“, prostire se na

površini od 2.994 km² i obuhvaća tri uža područja (tri bivše općine) različitoga prirodno - fizičkog značenja i dostignutog stupnja razvijenosti:

1. područje drniške mikroregije (28,1 %)
2. područje kninske mikroregije (35,1 %)
3. područje šibenske mikroregije (36,8 %)

Šibensko-kninska županija smještena je između Zadarske županije na sjeverozapadu i Splitsko-dalmatinske na jugoistoku. Na sjeveroistoku je državna granica s Bosnom i Hercegovinom, a na jugozapadu je prema Italiji državna granica na moru.

Na području drniške mikroregije (bivša Općina Drniš) mogu se izdvojiti tri prostorne cjeline koje se razlikuju međusobno, kako po prirodno-geografskim značajkama tako i po demografskim, društveno-gospodarskim i drugim značajkama. Te su prostorne jedinice označene kao:

1. područje Petrova polja koje obuhvaća istočni dio područja
2. područje Promina-Miljevci koje obuhvaća sjeverozapadni dio prostora
3. područje Zagore koje obuhvaća južni dio ove mikroregije

Drniška mikroregija, odnosno bivša Općina Drniš zauzima prostor od 842,41 km² i temeljem Zakona o područjima Županija, Gradova i Općina u Republici Hrvatskoj („NN“, br. 90/92) utvrđen je novi političko-teritorijalni ustroj Šibensko-kninske županije, te ustrojstva Gradova i Općina, u kojima su formirane i nove jedinice lokalne samouprave.

Prostor Grada Drniša smješten je u središnjem dijelu Jadranske regije, proteže se središnjim dijelom Šibensko-kninske županije, između Šibenika i Knina, i sa svojim naseljima proteže se na površini od 355,27 km². Drniš prema zadnjem istraživanju DZS-a, sa svojih 27 naselja broji 7.450 stanovnika. Naselja Grada Drniša su: Badanje, Biočić, Bogatić, Brištane, Drinovci, Drniš, Kadina Glavica, Kanjane, Kaočine, Karalić, Ključ, Kričke, Lišnjak, Miočić, Nos Kalik, Pakovo Selo, Parčić, Pokrovnik, Radonić, Sedramić, Siverić, Širitovci, Štikovo, Tepljuh,

Trbounje, Velušić, i Žitnić.

Tablica 1 Osnovni pokazatelji urbanog područja

GRAD	Županija	Broj stanovnika grada (Popis 2011.)	Površina
Drniš	Šibensko-kninska	7.498	355,27km ²

Izvor: DZS

6.4.3. Prirodno-geografska obilježja

Današnji reljef Drniša oblikovan je dugotrajnim djelovanjem nadzemnih prirodnih sila i procesa. Ovo područje karakterizira izrazita reljefna raznolikost i vrlo različite geomorfološke cjeline. Na relativno malom području smještene su planine Promina, Moseć i Svilaja, krška zaravan Miljevci, ravničarski predjeli Petrovog i Kosovog polja, ispresijecani riječnim tokovima Krke i Čikole koje su u nižim dijelovima toka formirale fascinantne krške kanjone.

Područje Grada Drniša je pravi krški dinarski zagorski prostor u kojem se izmjenjuju ogoljeli kamenjar, škrti pašnjaci i plodna polja sa crvenicom i vinogradima, vapnenačko-krški prostor Drniške zagore južno od kanjona Čikole i planinskog grebena Moseća, do granica općine Unešić. U središtu ovog područja nalazi se Promina, planina koja dominira cijelim krajolikom te se s nje pruža prekrasan pogled na Miljevački plato te na Krku i Čikolu. S njenog vrha može se vidjeti i Jadransko more od koje je udaljena 30 km. Promina je svojim postankom, tektonskom građom i petrografskim sastavom veoma zanimljiva. Jedina je planina u Dalmaciji bogata rudama: ugljenom i boksitom koji su se iz njene utrobe dugo kopali. Iako pripada dinarskom vapnenačkom gorju, prominske stijene su posebne građe i sastava: lapor, glina, pješčenjaci i vapnenci slojevito se izmjenjuju, pa su u geološkoj literaturi poznati kao "prominske naslage". Vrlo su bogate paleontološkim biljnim i životinjskim ostacima i okaminama iz morskog doba (kad je ovaj prostor bio pod morem). Duga je desetak kilometara, otočnog morskog tipa. Najviši je vrh Čavonovka (1148 m).

Prateća pojava u reljefu područja su i slabo plodna krška polja s iznimkom plodnog Petrovog polja. Glavno prirodno - zemljopisno obilježje je bezvodni krš u kojem agrarnu vrijednost imaju mala polja i doci. Petrovo polje kotlina je s odlikom krškog polja i jedno je od triju plodnih polja uz Krku. Najveća naselja drniškoga kraja su u Petrovu polju uz koje se razvio i grad Drniš. Prostorno - zemljopisna jedinica Promina - Miljevci uglavnom je ravničarski kraj, osim malog dijela uz planinu Prominu i dijela u kanjonu Krke.

Velika raznolikost prostora Grada Drniša predstavlja, prvenstveno, značajnu resursnu osnovu za razvoj mediteranske poljoprivrede, a posebno je značajna za razvoj selektivnih oblika turizma

koji se temelje na ruralnom i aktivnom turizmu. Planinarsko izletište Promina, blizina rijeke Čikole i Krke, franjevačkog samostana Visovac, te dijela NP Krka - Roškog Slapa čine posebno okruženje gradu Drnišu, te ga svojim prirodnim ljepotama izdvajaju kao privlačnu izletničku destinaciju.

6.4.4. Klimatska obilježja

Iako je drniški kraj u neposrednoj blizini mora formirale su se vrlo specifične klimatske prilike koje imaju karakter izmijenjene mediteranske klime. To je zbog naglašenog kontinentalnog utjecaja u Petrovu polju i na planinskim padinama koje se spuštaju prema polju.

Jači mediteranski utjecaj zbog otvorenosti reljefa prema šibenskom moru osjeća se na prostoru Promina-Miljevci (uspijevaju masline) i na području drniške zagore zbog otvorenosti reljefa prema šibenskom primorju. U cjelini gledano podneblje je uglavnom submediteransko, ljeti toplo (žege i suše), zimi blago s obilnim jesenje-zimskim padalinama. Srednja mjesečna temperatura najhladnijeg mjeseca (siječnja) u Drnišu ne pada ispod 5°C (u Šibeniku 6.5°C), a srednja mjesečna temperatura najtoplijeg mjeseca (srpnja) kreće se oko 25°C (u Šibeniku 24.2°C). Padaline su u Drniškom kraju relativno visoke (u odnosu na Šibenik), ali nepravilno raspoređene. Najsušniji je kolovoz sa 48 mm, a najvlažniji listopad sa 248 mm padalini. Za poljoprivredu naročito značaj imaju vjetrovi. Bura je dominantan vjetar (50% svih vjetrova), te zajedno s jugom je vjetar zimskog dijela godine. Maestral i burin su lagani povjetarci u ljetnoj polovici godine. To su u pravilu dnevni vjetrovi. Zbog burina obično nema jutarnje rose, a maestral ublažava poslijepodnevnu vrućinu i jače se osjeća u području platoa Miljevci i u Prominskom kraju koja je zaravan gotovo 140 km. Goli krški kamenjar opće je obilježje najvećeg dijela kraja (s izuzetkom Petrova polja), ali ne smije se zanemariti i utjecaj čovjeka koji je prostor šuma sveo na najmanju površinu. Ipak uz sav negativan čovjekov rad uspjele su se očuvati izolirane šumske površine koje sa prostranim kamenjarima, šikarom i sub mediteranskom makijom i obrađenim poljem čine u vegetacijskom pogledu 3 osnovna elementa. Snijeg je rijetka pojava i u pravilu se ne zadržava više od dva dana.

Tablica 2 Statistički podaci dobiveni iz višegodišnjih mjerenja meteoroloških veličina na postaji u Drnišu

Srednja godišnja temperatura (°C)	13
Maksimalna godišnja temperatura (°C)	18,5
Minimalna godišnja temperatura (°C)	7,6
Srednja godišnja naoblaka	4,1/8
Srednja godišnja relativna vlažnost zraka (%)	74,1

Srednja godišnja količina oborina (mm)	89,2
Ukupna godišnja količina oborina (mm)	1070,6
Srednja dnevna maksimalna količina oborina (mm)	30,4
Srednji godišnji broj dana sa snježnim pokrivačem	0,3
Globalna radijacija (j/cm ² /dan)	1480,7

Izvor: DHMZ

6.4.5. Teritorijalni obuhvat i kontekst

Drniška mikroregija, odnosno bivša Općina Drniš, novim teritorijalnim ustrojem od 1993. godine organizirana je u četiri nove političko teritorijalne jedinice i to: Grad Drniš, Općina Promina, Općina Ružić i Općina Unešić.

Kao što je već spomenuto, područje Grada Drniša po svojim administrativno teritorijalnim granicama obuhvaća 27 naselja i to gradsko sjedište Drniš te naselja Badanj, Biočić, Bogatići, Brištani, Drinovci, Kadina Glavica, Kanjane, Kaočine, Karalići, Ključ, Kričke, Lišnjak, Miočić, Nos Kalik, Pakovo Selo, Parčić, Pokrovnik, Radonić, Sedramić, Siverić, Širitovci, Štikovo, Tepljuh, Trbounje, Velušić i Žitnić.

Slika 1 Položaj Grada Drniša u Šibensko-kninskoj županiji

Šibensko-kninska županija prema socio-ekonomskim značajkama vrlo je slična ostalim

županijama uz Jadransko more. Temeljne se karakteristike svode na slabije nastanjene otoke, urbanizirano i gusto naseljeno priobalje te nerazvijeno i reljefno izolirano zaleđe. Sukladno Indeksu razvijenosti prema Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, Šibensko-kninska županija spada u II. skupinu jedinica područne samouprave s prosjekom razvijenosti od 80, 93 % prosjeka razvijenosti RH.

Što se tiče gospodarskog teritorijalnog konteksta, u Hrvatskoj postoje dugotrajne unutarnje razlike u razvijenosti i grad Drniš je pravi primjer toga. Drniš se nalazi u zaleđu Dalmatinske zagore, u Šibensko-kninskoj županiji koja je kao i s indeksom razvijenosti, županija s nižim BDP-om po stanovniku od prosjeka ostalih županija.

Područje od posebnog državnog interesa

Zakon o područjima posebne državne skrbi („Narodne novine“, br. 86/08, 57/11, 51/13, 148/13, 76/14, 147/14, 18/15) utvrđuje područja posebne državne skrbi Republike Hrvatske i poticajne mjere za njihovu obnovu i razvitak. Svrha utvrđivanja područja posebne državne skrbi je osiguravanje dodatnih razvojnih poticaja subjektima u područjima koja su u podređenom položaju u odnosu na ostatak zemlje, bilo da seradi o općinama, gradovima i naseljima koja su bila pod okupacijom i agresijom za vrijeme Domovinskog rata ili onima koji su ocijenjeni kao dijelovi RH koji zaostaju prema tri ključna kriterija: ekonomskom, strukturnom i demografskom. S obzirom na to da je veći dio Grada Drniša za vrijeme Domovinskog rata bio okupiran te je pretrpio ogromne štete i razaranja gospodarskih objekata, objekata infrastrukture, školstva, zdravstva i stanovanja cijeli teritorij Grada spada u područje od posebne državne skrbi. Prava iz Zakona ostvaruju fizičke osobe koje imaju prebivalište i borave na područjima posebne državne skrbi, naseljenici na ova područja te pravne osobe koje imaju sjedišta, odnosno obrtnici koji imaju prebivališta na područjima posebne državne skrbi.

6.5. PROMETNA, ENERGETSKA I KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

6.5.1. Prometna infrastruktura

Cestovna infrastruktura

Područje Grada Drniša većim je dijelom cestovno dobro riješeno. Kralježnica cijelog cestovnog sustava je državna cesta D 33:G.P. Strmica (gr. R. BiH) – Knin – Drniš – čvor Vidici (D8), koja je u cijelosti rekonstruirana iz pravca Šibenika do Drniša. Zbog izrazito nepovoljnih prometno-tehničkih karakteristika te prometnice od Pakova Sela do Drniša, naročito u predjelu Moseća, nužno je postaviti novu trasu (zaobilaznicu - spoj s D33 i D56 na brzu cestu Šibenik – Drniš – Knin) u dijelu prolaska kroz gradsko područje Drniša i Industrijsku zonu Drniš. Izgradnjom brze ceste (Šibenik – Drniš – Knin – granica BiH D33) koja bi prolazila preko kanjona rijeke Čikole, bio bi izgrađen novi jugozapadni ulaz u Drniš iz smjera Šibenika, tj. od autoceste A1 Zagreb - Split.

Udaljenosti od većih gradova u Hrvatskoj:

Drniš – Šibenik: 31 km (45 min)

Drniš – Split: 67 km (1h i 34 min)

Drniš – Rijeka: 273 km (4h 40 min)

Drniš – Zagreb: 324 km (4h)

Drniš – Osijek: 490 km (6h 54 min)

Željeznička infrastruktura

Kroz Grad Drniš prolazi magistralni željeznički pravac Zagreb – Split, s odvojkom za Šibenik. Željeznički promet odvija se u okviru dopuštenih mogućnosti, te omogućuje izravnu i vrlo povoljnu vezu sa splitskom i šibenskom lukom. Glavnom željezničkom trasom Zagreb – Split povezana je preko kolosjeka i industrijska zona u Drnišu.

U okviru plana elektrifikacije željezničke pruge Zagreb – Split, planirana je izgradnja građevine elektrovučne podstanice (transformatorske stanice) omjera transformacije 110/25 kV Žitnić, instalirane snage 2x7,5 MVA. Za osiguranje opskrbe električnom energijom TS 110/35/20 kV Drniš i EVP 110/25 kV Žitnić predviđena je izgradnja dalekovoda 110 kV TS Knin – TS Drniš - EVP Žitnić – TS Konjsko.

Zračna infrastruktura

U okviru Strategije prostornog planiranja Republike Hrvatske i Prostornog plana Šibensko-kninske županije, na drniškom području planirana je i izgradnja zračne luke kategorije 2C u Pokrovniku. Potreba za zračnom lukom temelji se na učinku Jadranske autoceste i blizini

turističkih destinacija (dva Nacionalna parka i 8 marina). Moguća gradnja može se odvijati u dvije faze:

- I. faza - kao sportski aerodrom – 900m piste
- II. faza – kao turistički aerodrom – 1200m piste.

Gradu Drnišu najbliža zračna luka je Split (Resnik) udaljena 56 km.

Javni prijevoz

Javni prijevoz putnika i školske djece na području Drniša je složen prometni podsustav u kojem se interakcijski isprepliće mnoštvo subjekata, od kojih su najvažniji državna i županijska uprava, kao davatelj koncesije i vlasnik infrastrukture, prijevoznici – koncesionari, vlasnici kolodvora te putnici. U prijevozni proces uključena su uz županijska i tijela Ministarstva unutarnjih poslova RH, ispostave Hrvatskih cesta, županijskih uprava za ceste te općine i mjesne odbore. Postoje značajni problemi u funkcioniranju linijskog prijevoza na području Drniša. Putnici i potencijalni korisnici autobusni prijevoz ocjenjuju skupim, nekonkurentnim i neatraktivnim. Posebno se pritom ističe: premali broj polazaka u danu, loša povezanost autobusnom mrežom linija, nekvalitetan vozni park, predugo putovanje do Šibenika i dr. Također, javni prijevoz je iznimno važan radi dnevnih migracija lokalnog stanovništva radi školovanja ili zaposlenja u Šibeniku ili urbanijim središtima Šibensko-kninske županije.

Telekomunikacijska infrastruktura

Cijelo područje Drniša pokriveno je telefonskom mrežom, a sav fiksni telefonski promet odvija se preko automatske centrale u Drnišu, kapaciteta 2.500 priključaka. Trenutno je instalirano 2.200 priključaka. Ovo područje je također dobro pokriveno mobilnom telefonijom i internetom, a širokopolasni pristup internetu problematičan je jedino u ruralnim područjima Grada Drniša.

6.5.2. Energetska infrastruktura

Radi kvalitetne opskrbe električnom energijom cijelog područja Grada Drniša, izgrađena je transformatorska stanica 110/35/20 kV Drniš. Spoj ove transformatorske stanice na prijenosnu mrežu 110 kV po principu ulaz – izlaz ostvaren je izgradnjom dvostrukog DV 2x110 kV sa spojem na postojeći DV 110 kV Knin – Bilice.

Na području Grada Drniša određeno je područje za mogući smještaj fotonaponskih sunčanih elektrana snage veće od 200 kW; Razvodsko plandište – kontaktno područje prema Općini Promina te područje za istraživanje mogućeg smještaja vjetroelektrana

6.5.3. Vodoopskrbni i kanalizacijski sustav

Vodoopskrbni sustavi

Vodoopskrba Grada Drniša riješena je u sklopu vodoopskrbnog sustava "Vodovod Čikola" i "Vodovod Dalmatinske zagore". Na području Grada Drniša oko 97% stanovništva opskrbljeno je pitkom vodom iz vodovodnih sustava. Preostalih 3% opskrbljuje se još uvijek iz sanitarno problematičnih lokalnih izvora. Vodoopskrbni sustav Komunalnog poduzeća Rad-a d.o.o. Drniš pokriva distribucijsko područje Grada Drniša i Općine Ružić. Opskrba vodom potrošača iz ovog sustava vrši se uglavnom iz izvorišta pitke vode "Izvorište Čikola", kapaciteta je oko 200 l/s, izgrađen je većinom od azbestnocementnih cjevovoda, kao što je i distributivna mreža u samom gradu Drnišu. Glavni cjevovod tog vodovoda je azbestcementni cjevovod profila $\varnothing 350$ mm koji gravitacijskim putem dovodi vodu od vodospreme Čikola do vodospreme Runješa smještene na brdu nadomak Drniša. Vodosprema Čikola smještena je iznad vodozahvata Čikola, a vodu prima tlačenjem uz pomoć istoimene crpne stanice smještene uz vodozahvat.

Tablica 3 Priključenost stanovništva na javni vodoopskrbni sustav

Isporučitelj vodnih usluga	Površina u km²	Broj stanovnika na području vodoopskrbe	Broj stanovnika priključenih na sustav javne vodoopskrbe	Postotak priključenih stanovnika na javnu vodoopskrbu
Rad d. o. o. Drniš	515	8 938	8 652	96,80%

Izvor: *Strategija Šibensko-kninske županije 2011.-2013.*

Kanalizacijski sustavi

Na području Grada Drniša i njegovih naselja, postoji samo jedan sustav odvodnje koji se nalazi u samom gradu Drnišu. Kroz projekt IPA i projekte sa Hrvatskim vodama kanalizacijski sustav koji je bio miješani, razdvojen je i obnovljen i sada pokriva oko 85% područja naselja Drniš. Kroz Projekt IPA u završnoj fazi izrade je i Uređaj za pročišćivanje otpadnih voda grada Drniša. Sam uređaj ima kapacitet 5000PE. Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda sastoji se od početnog mehaničkog tretmana otpadnih voda, biološkog tretmana s aktivnim muljem, te dijela sa tretmanom mulja. Uređaj će doprinijeti ekološkom poboljšanju područja rijeke Krke kako kroz pojačanje turističkog potencijala tako kroz ekološku zaštitu rijetkog kraškog područja.

6.5.4. Otpad

Gospodarenje otpadom na području Grada Drniša određeno je Programom zbrinjavanja otpada Županije na način da se sav komunalni otpad prikuplja i odvozi na transfer stanicu Mala Promina (izvan područja Grada Drniša). Sukladno zakonskoj regulativi u tijeku je sanacija dosadašnjeg neadekvatnog odlagališta Moseć. Također je potrebno sanirati i sva divlja odlagališta evidentirana u županijskom Planu sanacije nelegalnih odlagališta.

Na području Grada Drniša utvrđuju se lokacije za smještaj građevina i postrojenja za gospodarenje građevinskim otpadom koji ne sadrži azbest, odnosno za prikupljanje, obradu s mogućnostima privremenog i konačnog odlaganja. Moguće su lokacije:

- Moseć (Grad Drniš, prethodno potrebno sanirati odlagalište)
- Lokacija divljeg odlagališta u Trbounju koju je potrebno prethodno sanirati

Na području Grada Drniša moguće je planirati i druge građevine u sustavu prikupljanja otpada sukladno s budućim noveliranjem Programa zbrinjavanja otpada Županije.

6.5.5. Razvojni problemi

Sažetak razvojnih problema – područje prometne, energetske i okolišne infrastrukture

- izrazito nepovoljne prometno-tehničke karakteristike ceste D 33 Šibenik – Drniš – Knin - BiH na dijelu od Pakova Sela do Drniša
- skup i nekonkurentan javni prijevoz koji ne zadovoljava potrebe građana
- problematičan širokopojasni pristup internetu u ruralnim područjima Grada Drniša
- nepotpuna pokrivenost vodovodnim sustavom zbog čega se dio stanovništva (procjena 3% stanovništva na području Grada Drniša) opskrbljuje vodom iz sanitarno problematičnih lokalnih izvora
- vodoopskrbni sustav na područjima Grada Drniša i Općine Ružić izgrađen je uglavnom od azbestnocementnih cjevovoda te su veliki gubitci vode
- nepotpuna pokrivenost kanalizacijskom mrežom
- divlja odlagališta na području Grada

6.6. STANJE PRIRODNIH RESURSA I SUSTAV ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE

6.6.1. Vode

Drniški kraj prima znatno više padalina od priobalnog dijela Šibensko-kninske županije. Posljedica toga su brojniji izvori vode i površinski tokovi, od kojih su najvažniji rijeke Krka i Čikole.

Krka teče Kninskim poljem, gdje prima prve značajne pritoke. S lijeve strane to su rijeke Krčić i Kosovčica, a s desne rijeka Orašnica. Na izlazu iz Kninskog polja Krka ulazi u kanjon. Najpoznatiji veći pritoci su Butišnica i Krkić u Kninu, pa Čikola koja utječe uzvodno od Skradinskog buka i tvori slikoviti sutok s Krkom na Visovačkom jezeru. Manji pritoci su još Radljevac, Kosovčica i Guduća. Ukupna dužina rijeke zajedno s potopljenim dielom kanjonskog ušća iznosi 72,5 km, od čega 49 km čini gornji slatkovodni vodotok, a 23,5 km je donje bočato (poluslano) korito. Krka sa svojim pritocima čini nadzemni slijev površine 2 450 km², a zajedno s hidrogeološkim slijevom zauzima područje od 2 650 km². Dužina svih tokova porječja rijeke Krke ljeti iznosi 187 km, a zimi 270 km. Ukupan pad Krke od izvora do ušća iznosi 224 m, a na njenom toku nalazi se 7 slapova: Bilušića buk, Brljan, Manojlovački slapovi, Rošnjak, Miljacka slap, Roški slap i Skradinski buk.

Potopljeni dijelovi ušća, slapovi te kanjon rijeke Krke čine Nacionalni park Krka koji je značajan i u turističkoj ponudi Grada Drniša. Također, na rijeci Krki nalaze se i hidroelektrane, HE Jaruga, HE Miljacka, HE Golubić, MHE Roški slap i MHE Krčić.

Čikola dužine korita od 47 km je najveći pritok Krke. Izvire kod sela Čavoglave, protječe kroz grad Drniš i ulijeva se u Visovačko jezero na rijeci Krki, poviše Skradinskog buka iznad grada Skradina. Nizvodno od Drniša do Visovca teče Čikola kroz dublji stjenoviti kanjon. Kanjon je mjestimično dubok i do 170 m. Iako ljeti gotovo potpuno presuši te dozvoljava istraživanje svojim suhim koritom, u zimskim mjesecima, posebice nakon obilnih kiša, teče cijelom duljinom svog toka. Lokalitet Kanjona Čikole zaštićen je od 1965. godine. Dio Čikole, koji je zaštićen kao značajni krajobraz, proteže se od Drniša do od novog mosta za Miljevce preko Čikole. Donji dio kanjona nizvodno od mosta pa do ušća u Krku pripada nacionalnom parku Krka i na tom dijelu nalazi se Nelipićeve srednjovjekovna utvrda Ključica i nepresušno vrelo Torak.

Uz spomenute površinske tokove Krke i Čikole, krško područje Dalmacije sadrži brojne izvore vode. Izvori vode u kršu izuzetno su podložni onečišćenjima, posebice nakon obilnih padalina. Oborinske vode s površine nose i komunalne otpadne vode čija je sastavnica i kanalizacijska kao i industrijska otpadna voda. Posebnu prijetnju značajnom krajobrazu predstavljaju

kanalizacijski ispusti grada Drniša koji se bez ikakvih filtera i pročišćivača izljevaju u rijeku Čikolu, dovodeći u opasnost brojna prirodna staništa životinjskih i biljnih vrsta.

Zbog opasnosti od onečišćenja, donesena je županijska odluka o zaštiti izvorišta rijeke Čikole, pa je npr. u IV. zoni sanitarne zaštite izvorišta rijeke Čikole zabranjeno:

- ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda;
- građenje postrojenja za proizvodnju opasnih i onečišćujućih tvari za vode i vodni okoliš;
- građenje građevina za oporabu, obradu i odlaganje opasnog otpada;
- uskladištenje radioaktivnih i za vode i vodni okoliš opasnih i onečišćujućih tvari, izuzev uskladištenja količina lož ulja dovoljnih za potrebe domaćinstva, pogonskog goriva i maziva za poljoprivredne strojeve, ako su provedene propisane sigurnosne mjere za građenje, dovoz, punjenje, uskladištenje i uporabu;
- građenje benzinskih postaja bez zaštitnih građevina za spremnike naftnih derivata (tankvana);

Grad Drniš je pokrenuo projekt sufinanciran iz EU sredstava po nazivom "Vodoopskrbni sustav i sustav odvodnje s uređajem za pročišćavanje otpadnih voda za grad Drniš" čiji se završetak očekuje krajem 2016. godine. Ciljevi projekta su omogućiti čistu i pitku vodu svim građanima Drniša, smanjiti gubitke u vodoopskrbnom sustavu te očuvati kakvoću podzemnih voda. Također, projektom se žele zaštititi izvorišta pitke vode, te očuvanje ekosustava koje se odlikuje izuzetnom bio raznolikošću. Posebno će se zaštititi donji tok rijeke Čikole, izvorište Torak, tok rijeke Krke i NP Krka te izvorište Jaruga.. Zaštita izvorišta inače se štite zonama sanitarne zaštite koje propisuju način zaštite gore spomenutim projektom.

6.6.2. Zrak

Za ovo područje tijekom 2012. godine obavljene su analize kakvoće zraka te je utvrđeno da je zrak na području Grada Drniša I. kategorije te da ne postoji prekoračenje granične vrijednosti niti za jednu onečišćenu tvar. Na području Grada uspostavljena je mjerna postaja za ispitivanje kakvoće zraka.

6.6.3. Tlo

Glavni pritisci na tlo na području Šibensko-kninske županije, kako su navedeni u Izvješću o stanju okoliša Županije 2009. bili su: erozija tla, dehumizacija tla, trajni gubitak zemljišta (i tla na njemu) prenamjenom prvenstveno kao posljedica urbanizacije, izgradnje infrastrukture i eksploatacije mineralnih sirovina, zatim iscrpljivanje i degradacija intenzivnom poljoprivredom te onečišćenje tala različitim onečišćujućim tvarima. Radi smanjenja i uklanjanja različitih

štetnih pritisaka na tlo, postoji širi raspon mjera koje se kreću od neposrednog smanjenja pritisaka kao npr. reduciranja emisija različitih difuznih odnosno lokalnih onečišćujućih tvari, indirektnih mjera biološke sanacije degradiranih površina i erozijskih zona uspostavljanjem vegetacijskog pokrova, direktnih mjera konzervacije tla putem primjene različitih zaštitnih preparata (npr. polimera) te tretmana pročišćavanja odnosno remedijacije.

Poseban oblik onečišćenja tla prisutan kako na području Županije, tako pogotovo na drniškom području, je onečišćenje minama.

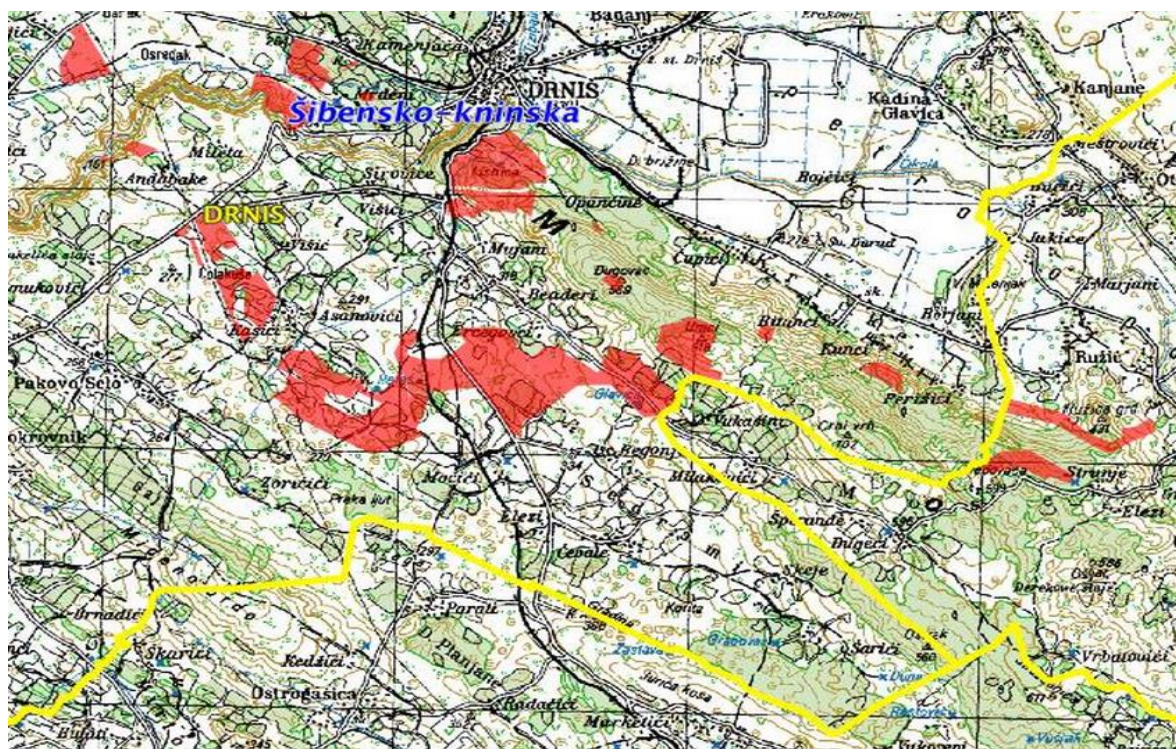
Miniranost je objektivni problem u jednom dijelu Grada Drniša (jugozapadni dio kojim je prolazila crta bojišnice) jer minski sumnjivo područje predstavlja opasnost za život i ugrožava sigurnost stanovništva koje obitava u blizini. U pogledu gospodarskog razvoja minski sumnjiva područja više ne predstavljaju značajniju zapreku jer su infrastrukturni objekti i koridori uglavnom razminirani, a preostali teren zagađen minama uglavnom je teže pristupačan kamenjar koji je poznat i označen oznakama koje upozoravaju na minsku opasnost. Minirana područja označena su s 427 tabli, no svakako treba nastaviti aktivnosti čišćenja i saniranja.

Tablica 4 Stanje minski sumnjivih područja

Stanje na dan 22.07.2015	11,2 km ²
Planirano za Grad Drniš u 2015.	793.251 m ²
Razminirano u 2015.	793.251 m ²
Minske žrtve 1996-2015	
Smrtno	2
Lakše tjelesne ozljede	1
Teže tjelesne ozljede	7
Ukupno	10

Izvor: *Grad Drniš*

Slika 2 Minski sumnjiva područja

Izvor: HCR

Tablica 5 Broj minske sumnjivih područja

Naziv projekta	Izvor financiranja	Pretraženo	Razminirano
Područje planine Promine i šireg pojasa rijeke Čikole uz zaselak Andabake	Državni proračun	0	272 359
Područje južno od zaselka Barišići u naselju Kričke	Donacija	0	5 006
Područje uz vrh Promine u gradu Drnišu	Donacija	0	193 000
Područje uz bivšu vojarnu Njivice u naselju Trbounje	Državni proračun	0	284 686
Područje unutar NP Krka	Bez naknade	0	20 493
Područje zaselka Malade u naselju Žitnić	Državni proračun	0	13 591
Livade i pašnjaci na području zaseoka Andabake u naselju Žitnić	Državni proračun	0	6 112
Područje zaselka Kerići u naselju Žitnić	Državni proračun	0	9 546
Livade i pašnjaci na području zaseoka Andabake u naselju Žitnić	Državni proračun	3086	0

Izvor: HCR 2015. godina

6.6.4. Bio raznolikost / Vegetacija

Na području Drniša dominiraju površine pod šumskom vegetacijom (118.56 ha) te poljoprivredne površine (97.18 ha). Površine pod prirodnom vegetacijom i neprirodne (izgrađene) površine zauzimaju nešto manji prostorni udio.

Područje Grada Drniša odlikuje se raznolikošću stanišnih tipova, biljnih zajednica i životinjskih vrsta tipičnih za submediteransko podneblje Dalmatinske zagore. Iako je većina stanišnih u ovom području nalaze se i rijetki stanišni tipovi: primorske, termofilne šume i šikare medunca te stanišni tip submediteranskog suhog travnjaka. Florno bogatstvo drniškog područja čine biljne svojte koje tipično pridolaze u sklopu suhих submediteranskih travnjaka, dračika, submediteranskih šikara medunca i bjelograba te na obrađenim površinama, uz suhozide i sl. Šume pokrivaju oko 25% teritorija Šibensko-kninske županije. Županijske šume, u koje spadaju i one na drniškom području, uglavnom nemaju gospodarsku, nego općekorisne funkcije: turističku, estetsku, ekološku, rekreacijsku, zdravstvenu, hidrološku, klimatsku, protuemisijsku.

Tablica 6 Šumsko zemljište na području Šumarije Drniš

Šumsko područje	Obraslo (ha)	Šikara (ha)	Neobraslo (ha)	Ukupno (ha)
Šumarija Drniš	22 745	23 526	550	45 821

Izvor: Šumarija Šibenik, za Strategiju Šibensko-kninske županije 2011.-2013.

Najzastupljenije biljne zajednice na drniškom području su bjelogorične šikare. Nekada je ovaj prostor bio šumovitiji, a šume su prekrivale znatne dijelove, osim najstjenovitijih lokaliteta. Šume su tisućljećima, sve donedavna, od strane stanovništva koje je moralo zadovoljiti svoje potrebe u ogrjevu, građevinskom materijalu, vapnu (klaku), materijalu za izradu oruđa, pomagala i raznih drugih životnih potrepština od drva, te za obradivim i pašnjačkim površinama, bile izložene sječi, krčenju i paleži. Posebice je brz porast broja stanovnika u 18. i 19. stoljeću, sve do početka druge polovice 20. stoljeća dodatno pojačao iskorištavanje šumskog pokrova. Na mjestima krčevina i paljevina, gdje čovjek nije ogradio i očuvao plitki pokrov tla, bujice i vjetrovi su ga raznijeli i stvoren je današnji krševiti krajobraz.

Od sedamdesetih godina 20. stoljeća, opadanjem broja stanovnika, elektrifikacijom i korištenjem plina, a time i smanjenjem sječe i ispaše, šumsko raslinje naglo se obnavlja, a procesi reforestacije zahvaćaju sve veće površine. U novije vrijeme obnavljaju se neprohodne šume hrasta cera (*Quercus Cerris*) te običnog hrasta, graba i jasena.

Što se životinjskih svojti tiče, na području Drniša nalaze se karakteristični submediteranski stanišni tipovi. Faunu sisavaca obilježavaju mali i srednji sisavci prilagođeni poljoprivrednim aktivnostima čovjeka, te bogata fauna šišmiša, kojih je 10, prema Crvenoj knjizi sisavaca, navedeno kao strogo zaštićeno ili zaštićeno i ugroženo. Kritično ugrožene vrste sokolovki se također mogu pronaći na području Drniša, kao i (prema Crvenoj knjizi ugroženih ptica RH) prugasti orao (*Hieraetus fasciatus*) te krški sokol (*Falco biarmicus*). Od pjevica, treba istaknuti populaciju velike ševe (*Melanocorypha calandra*), koja na ovom području broji oko 100 parova, što čini najveću populaciju u Republici Hrvatskoj (50% od ukupne populacije Hrvatske). Za Dalmaciju je karakteristično da ima najmanje vodozemaca, svega 10 vrsta, ali naprimjer, najveći broj gmazova, ukupno 31 vrstu. Ovdje od strogo zaštićenih svojti valja spomenuti crvenkopicu (*Zamenis situla*) i kopnenu kornjaču (*Testudo hermanni*), kao vrste koje mogu obitavati na ovom području. Gatalinka i mali vodenjak se također mogu očekivati u primorskim lokvama i barama. Iako vrste vretenaca ovise o vodenim staništima (močvare, lokve, slatine, blatine, poplavna polja i jezera), neke vrste mogu se naći uz vodena i vlažna staništa povremenih vodotoka. Na širem području zabilježeno je 33 vrste vretenaca. Prema Crvenom popisu danjih leptira utvrđene su 3 ugrožene svojte danjih leptira koje mogu pridolaziti u

drniške krajeve.

Na obalnim stijinama rijeke Čikole raste više dalmatinskih endema poput finog zvončića (*Campanula lepida*), primorskog crnobora (*Veronica orbiculata*) te modrog lasinja (*Moltkia petraea*). U Krki i Čikoli obitavaju riblje vrste turskog klena i dalmatinske gaovice koje naseljavaju samo te dvije rijeke. Turski klen se primjerice, tijekom sušnog razdoblja povlači u podzemne vode, posebice u izvor Čikole.

6.6.5. Zaštićena područja

Na području Grada Drniša utvrđeni su zaštićeni dijelovi prirode temeljem posebnog propisa i upisane su u upisnik zaštićenih područja, dijelovi prirode predloženi su za zaštitu temeljem istog posebnog propisa, a dijelovi prirode zaštićeni su planskim mjerama zaštite. Temeljem posebnog propisa na području Grada Drniša zaštićene su slijedeći dijelovi prirode:

- NP „Krka“
- Značajni krajobraz–Vodeni tok i kanjon rijeke Čikole

Nacionalni park "Krka" proglašen je 1985. godine, a nakon promjena granica 1997. godine obuhvaća ukupno 10.900 ha. Na prostoru Grada Drniša, NP "Krka" zauzima 2.562 ha, što je 17,54 % ukupne površine NP "Krka". Način zaštite i korištenja NP "Krka" određen je Prostornim planom NP "Krka".

Na području Grada Drniša također se nalazi značajni krajobraz - Vodeni tok i kanjon rijeke Čikole. Karakterizira ga duboki kanjon, koji je izniman geomorfološki fenomen, a lokalitet je važan i kao primjer hidroloških pojava u kršu. Način upravljanja i korištenja mora biti usmjeren očuvanju osnovnih karakteristika, autentičnosti flore i faune, te izvornosti krajolika. Zaštićenim područjima upravlja "Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije - Priroda".

Na listi područja predviđenih za zaštitu u kategoriji značajni krajobraz, na području Grada Drniša, nalazi se planina Promina. Planina se uzdiže iz zaravni sjevernog dijela grada, 1148 m, a u ekološkoj mreži je međunarodno važno područje za ptice. Nije izrađena stručna podloga bez koje se ne može pokrenuti postupak zaštite.

Prostornim planom uređenja Grada Drniša određena su područja ekološke mreže, sukladno EU ekološkoj mreži NATURA 2000. podijeljena su na područja važna za divlje svojte i stanišne tipove (potencijalna "SAC" područja – Special Areas of Conservation) te međunarodno važna područja za ptice (potencijalna "SPA" područja – Special Protection Areas). Natura 2000 za Republiku Hrvatsku proglašena je 26. rujna 2013. godine, kada je Vlada Republike Hrvatske donijela Uredbu o ekološkoj mreži (NN 124/13). Uredbom o ekološkoj mreži proglašena je ekološka mreža Republike Hrvatske koja je ujedno i ekološka mreža Natura 2000.

Tablica 7 Ekološka mreža na području Grada Drniša obuhvaća ekološki značajna područja:

Područjavevažnaza divlje svoje i stanišne tipove	
#HR2000918	Nacionalni park Krka
#HR2000919	Čikola–kanjon
#HR2000922	Svilaja
#HR2001129	Jama nasuprot Torka
#HR2000175	Trogrlošpilja
Međunarodno važna područja ptice	
#HR1000026	Krka i okolni plato

Izvor: *JU Priroda Šibensko-kninske županije*

6.6.6. Razvojni problemi

Sažetak razvojnih problema – prirodni resursi i sustav zaštite okoliša i prirode

- ugrožena izvorišta pitke vode zbog izlivanja kanalizacijskih ispusta bez ikakvih filtera i pročišćivača (u rijeku Čikolu)
- izvori vode u kršu Dalmacije podložni su onečišćenjima nakon obilnih padalina
- erozija tla, dehumizacija tla, trajni gubitak zemljišta prenamjenom prvenstveno kao posljedica urbanizacije, izgradnje infrastrukture i eksploatacije mineralnih sirovina
- iscrpljivanje i degradacija tla intenzivnom poljoprivredom te onečišćenje tala različitim onečišćujućim tvarima
- onečišćenje tla minama

6.7. STANOVNIŠTVO, LJUDSKI RESURSI I TRŽIŠTE RADA

6.7.1. Veličina, kretanje stanovništva i gustoća naseljenosti

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, u Gradu Drnišu danas živi 7.498 stanovnika. To je 12,76 % manje u odnosu na popis stanovništva 2001. godine, dok samo mjesto Drniš broji svega 3.144 stanovnika. Gustoća naseljenosti pala je s 24,2 st./ km², na 21,1 st./ km², a prosječna gustoća naseljenosti u Hrvatskoj iznosi 75,7 st./km².

Tablica 8 Kretanje broja stanovnika

2001.	2011.	-/+ RAZLIKA2011/2001
8.595	7.498	-1.097 (-12,8%)

Izvor: Izvješće ostanju u prostoru i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Šibensko-kninske županije „Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije“ br.12/03. i DZS-popis stanovništva 2001. i 2011.

Tablica 9 Gustoća naseljenosti na području Grada Drniša 2001.- 2011.

Površina km ²	Naselja broj	Broj stanovnika		Gustoća naseljenosti/km ²	
		2001.	2011.	2001.	2011.
355,27	27	8595	7498	24,2	21,1

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Šibensko-kninske županije „Sl. vjesnik Šibensko-kninske županije“ br. 12/03. i DZS-Popis stanovništva 2001.i2011.

Tablica 10 Prirodno kretanje stanovništva u razdoblju od 1997. do 2012. godine

Godina	ŽIVOROĐENI	UMRLI	Prirodniprirast/pad(vitalniindeks)
1997.	126	156	-30
1998.	102	111	-9
1999.	94	123	-29
2000.	96	131	-35
2001.	74	126	-52
2002.	69	151	-82
2003.	65	157	-92
2004.	62	150	-88
2005.	67	171	-104
2006.	67	142	-75
2007.	66	135	-69
2008.	55	124	-69
2009.	70	135	-65
2010.	55	149	-94
2011.	57	152	-95
2012.	50	134	-84

Izvor: Služba za gospodarstvo, Odsjek za statistiku Ureda državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji

Iz prethodne tablice vidljivo je da je u Gradu Drnišu prisutan višegodišnji pad broja stanovnika, a demografska se struktura dodatno pogoršala kretanjima za vrijeme i nakon Domovinskog rata. Treba istaknuti da je na širem drniškom području negativno demografsko kretanje počelo već 60.-ih godina. Tada su se zatvarali rudnici mrkog ugljena i boksita u okolici Drniša, a razvijala se industrija u Šibeniku i Splitu, te je došlo do brzog odljeva ljudi produktivne dobi.

Tablica 11 Naselja i naseljenosti, broj stanovnika 2001.-2011.

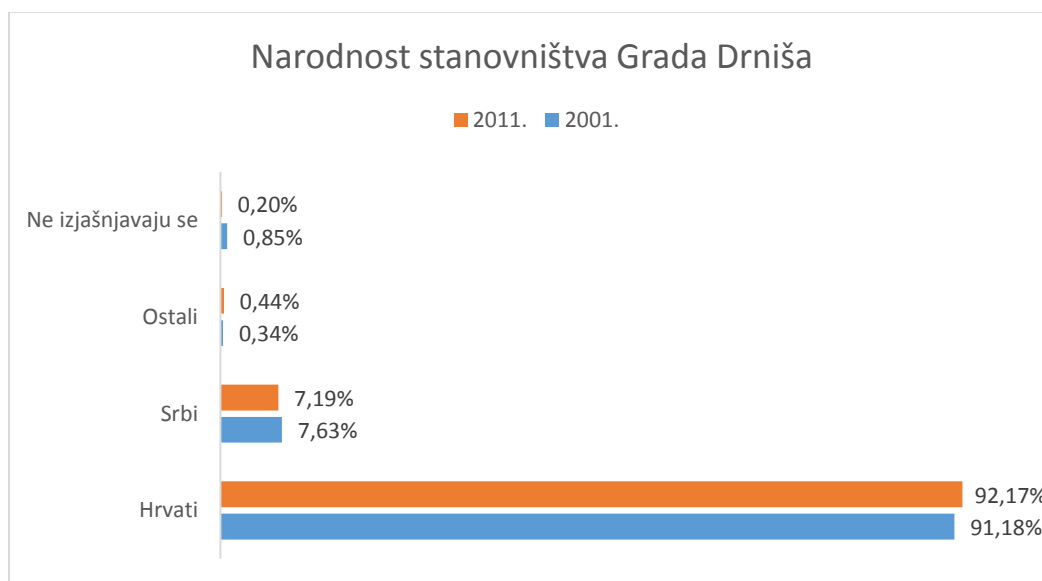
NASELJE	1991.	2001.	PROMJENA 1991.-2001. %	2011.	PROMJENA 2001.-2011. %	UKUPNA PROMJENA 1991.-2011 %
Badanj	418	326	-22,0	280	-14,1	-33,0
Biočić	401	145	-63,8	129	-11,0	-67,8
Bogatić	104	113	8,7	94	-16,8	-9,6
Brištane	420	306	-27,1	174	-43,1	-58,6
Drinovci	471	227	-51,8	164	-27,8	-65,2
Drniš	4653	3332	-28,4	3144	-5,6	-32,4
Kadina Glavica	510	255	-50,0	215	-15,7	-57,8
Kanjane	233	17	-92,7	3	-82,4	-98,7
Kaočine	392	253	-35,5	203	-19,8	-48,2
Karalić	165	122	-26,1	108	-11,5	-34,5
Ključ	300	186	-38,0	162	-12,9	-46,0
Kričke	717	327	-54,4	235	-28,1	-67,2
Lišnjak	17	5	-70,6	2	-60,0	-88,2
Miočić	415	47	-88,7	70	48,9	-83,1
Nos Kalik	51	5	-90,2	1	-80,0	-98,0
Pakovo Selo	329	246	-25,2	236	-4,1	-28,3
Parčić	258	134	-48,1	119	-11,2	-53,9
Pokrovnik	357	256	-28,3	220	-14,1	-38,4

Radonić	650	434	-33,2	412	-5,1	-36,6
Sedramić	391	238	-39,1	206	-13,4	-47,3
Siverić	992	620	-37,5	499	-19,5	-49,7
Širitovci	338	225	-33,4	191	-15,1	-43,5
Štikovo	360	82	-77,2	45	-45,1	-87,5
Tepeljuh	433	149	-65,6	121	-18,8	-72,1
Trbounje	487	259	-46,8	225	-13,1	-53,8
Velušić	275	91	-66,9	90	-1,1	-67,3
Žitnić	510	195	-61,8	150	-23,1	-70,6
UKUPNO	14647	8595	-41,3	7498	-12,8	-48,8

Izvor: DZS

Također treba naglasiti da je trend negativnog demografskog kretanja naročito došao do izražaja nakon Domovinskog rata kada se jedan dio hrvatskih prognanika nije vratio, uglavnom mlađi ljudi koji su našli zaposlenje u ostalim područjima Hrvatske. Srpsko stanovništvo koje je živjelo na ovim prostorima sporo se vraća, a i oni koji se vraćaju uglavnom su starije dobi. U području Grada Drniša nakon rata nije bilo značajnijeg doseljavanja Hrvata iz drugih krajeva što u kombinaciji s ostalim spomenutim faktorima dovodi do procesa starenja stanovništva te depopulacije područja.

Grafikon 1 Stanovništvo Grada Drniša prema nacionalnoj pripadnosti u %, 2001. - 2011. godina

Izvor: DZS

Gotovo 42 % stanovništva Grada Drniša živi u samom gradu Drnišu (3 144 stanovnika), gdje je i prije rata bio prisutan porast broja stanovnika, a jedino naselje koje ima povećanje broja stanovnika u odnosu na popis iz 2001. godine je Miočić (povrat stanovništva srpske nacionalnosti).

6.7.2. Dobna struktura stanovništva

Iseljavanje i ubrzano starenje stanovništva predstavljaju ključna obilježja demografske slike i prepreku razvoju Grada Drniša.

Tablica 12 Dobno-spolna struktura stanovništva 2001. i 2011. godine

2001. godina			
spol	muški	ženski	ukupno
	4 166	4 429	8 595
starost	0-19	20-59	60 i više
	1 873	3 965	2 723
Indeks starenja (%)	145,4		
2011. godina			
spol	muški	ženski	ukupno
	3 717	3 781	7 498
starost	0-19	20-59	60 i više
	1 542	3 632	2 324
Indeks starenja (%)	150,7		

Izvor: DZS – popis stanovništva Drniša 2001. i 2011.

Podaci iz tablice 12. najbolje pokazuju proces ubrzanog starenja stanovništva na području. Indeks starenja koji u omjer stavlja stanovnike starije od 60 godina i ljude mlađe od 19 godina iznosi 150,7%. Smatra se da je kritična vrijednost indeksa starenja 40%, što znači da kad indeks starenja prijeđe tu vrijednost stanovništvo je već ušlo u proces starenja. Iz tablice se vidi da je već popis stanovništva iz 2001. pokazivao izrazito negativno stanje, koje se nažalost nije popravilo da danas. Upravo suprotno trend starenja je nastavljen te je tako danas približno trećina ukupnog stanovništva na području Grada Drniša starija od 60 godina.

6.7.3. Obrazovna struktura stanovništva

Obrazovna struktura stanovništva Grada Drniša ne može ocijeniti zadovoljavajućom jer čak petina ljudi nema završenu ni osnovnu školu. Prema popisu iz 2011. godine, udio nepismenog stanovništva je iznosio 3 % dok je na razini Hrvatske primjerice, prosjek iznosio 0,8 %. Ipak, ohrabruje podatak o smanjenju udjela stanovništva s nezavršenom osnovnom školom, a povećanju visokoobrazovanog stanovništva u odnosu na 2001. godinu. U sljedećoj tablici evidentirana su kretanja prema obilježju obrazovanja stanovništva.

Tablica 13 Stanovništvo Grada Drniša staro 15 i više godina prema obrazovanju i pismenosti
RAZINA OBRAZOVANJA STANOVNIKA

	Ukupno		%	
	2001.	2011.	2001.	2011.
BEZ ŠKOLE I NEZAVRŠENA OSNOVNA ŠKOLA	2393	1323	33,43%	20,78%
OSNOVNA ŠKOLA	1101	994	15,38%	15,61%
SREDNJA ŠKOLA	3134	3354	43,78%	52,67%
VIŠA ŠKOLA, I. STUPANJ FAKULTETA I STRUČNI STUDIJ	233	333	3,26%	5,23%
FAKULTETI, AKADEMIJE, MAGISTERIJ, DOKTORAT	297	364	4,15%	5,72%
UKUPNO	7158	6368		

Izvor: DZS – popis stanovništva 2001. i 2011.

Jedan od zanimljivih pokazatelja obrazovne strukture stanovništva je i postotak informatičke pismenosti stanovništva u Drnišu. Iako je udio nepismenosti 3,8 puta veći u odnosu na hrvatski prosjek, više od polovice stanovništva (51,38%) se zna služiti Internetom i blizu je hrvatskog prosjeka od 57,45 %.

6.7.4. Migracije stanovništva

Prostorna pokretljivost stanovništva dosta je prisutna na ovom području. Najprisutnije su dnevne migracije stanovništva, kao dnevno kretanje radne snage od mjesta stalnog boravka do radnog mjesta, budući da veliki broj stanovnika dnevno odlazi na posao u industrijski razvijenije okolne. Najčešće su to gradovi Šibenik, Knin i Split. Međutim, najveći problem ovog područja su emigracije mladih i obrazovanih osoba iz Grada Drniša u veće gradove, koji odlaze najčešće zbog većih plaća, kvalitetnijih radnih mjesta i kvalitetnijeg života općenito. Značajan faktor emigracija u proteklih 20 godina bio je i rat zbog kojeg je puno srpskog stanovništva

iselilo te se nikad nije vratilo. Rat je utjecao i na smanjenu mogućnost razvitka gospodarstva te smanjenu kvalitetu življenja u Drnišu (još uvijek značajan dio teritorija prekivan minama). Po pokazateljima iz gore prikazanih tablica kao što su negativan prirodni prirast, pad broja stanovništva te nepovoljna dobno-spolna struktura stanovništva, područje Drniša suočava se s depopulacijom stanovništva.

6.7.5. Tržište rada

Kretnje radnog kontingenta zabilježeno je u tablici 14. Radni kontingent stanovništva čini broj stanovnika u dobi života koju, s obzirom na fiziološku sposobnost rada u određenom radnom vremenu i s određenim stupnjem intenzivnosti rada, nazivamo radna ili radno-sposobna dob.

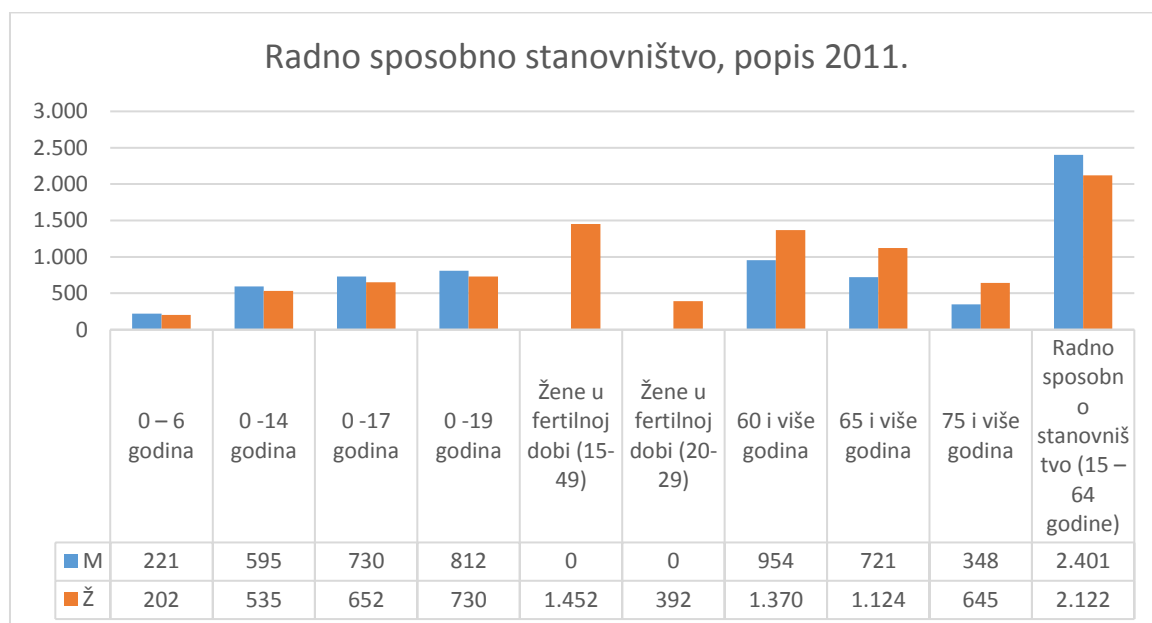
Tablica 14 Radni kontingent stanovništva 2001. i 2011. godina

Dob	2001.		2011.	
	Muški	Ženski	Muški	Ženski
15-19	256	229	217	195
20-24	224	219	216	224
25-29	250	223	210	168
30-34	264	255	177	173
35-39	291	258	225	206
40-44	341	237	241	239
45-49	298	209	285	247
50-54	243	248	332	223
55-59	199	206	265	201
60-64	268	-	233	-
Ukupno	2634	2084	2401	2 122

Izvor: DZS

Iz tablice je vidljivo da je došlo do opadanja radno sposobne i mlađe starosne skupine i to sa 4 718 2001. godine na 4 523 radno sposobnog stanovništva 2011. godine.

Grafikon 2 Radno sposobno stanovništvo

Izvor: DZS

Navedeni demografski poremećaji su alarmantni i zbog niskog broja i opadanja radno sposobne i mlađe starosne skupine će se u budućem razvoju morati računati i na dodatno zapošljavanje iz drugih područja. Razlog odlaska mladih iz Drniša leži i u činjenici nemogućnosti pronalaska posla. Kao i u drugim dijelovima Hrvatske, u udjelu nezaposlenosti, izrazito je velik postotak nezaposlenih mladih do 29 godina i to čak 39 %.

Najviše ljudi zaposleno je u prerađivačkoj industriji i trgovini, kao što možemo vidjeti i u sljedećoj tablici.

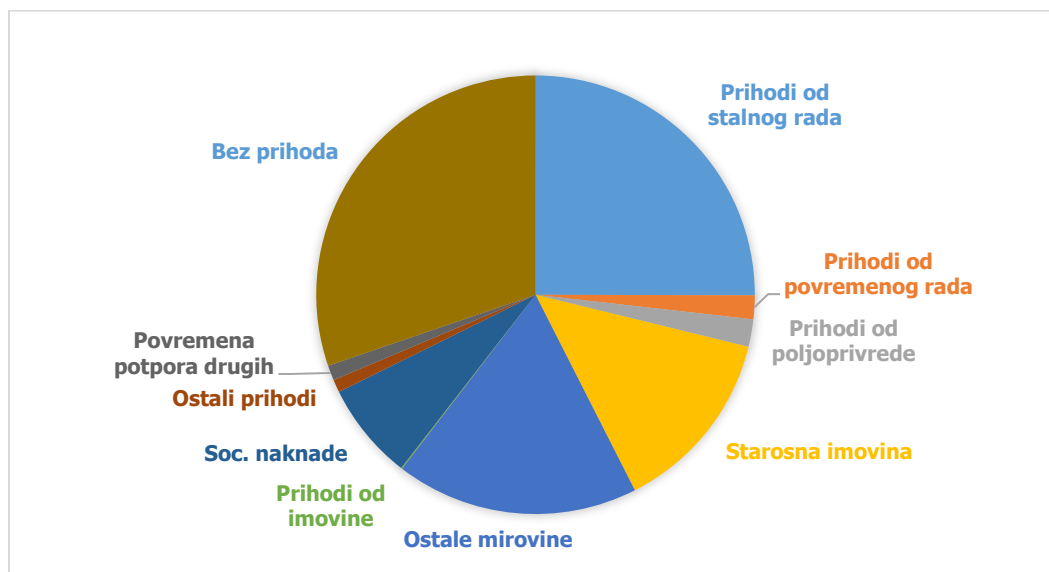
Tablica 15 Zaposleni u pravnim osobama, prema NKD-u, na dan 31.03.2013.

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	8
Rudarstvo i vađenje	30
Prerađivačka industrija	324
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	56
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	57
Građevinarstvo	44
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	133
Prijevoz i skladištenje	97
Ukupno	1 188

Izvor: DZS

Iako je u 2011. godini u Drnišu bilo 60 % radno sposobnog stanovništva, prema podacima čak je 2450 stanovnika u nekoj vrsti mirovine, odnosno 32,7% stanovništva koristi prihode od mirovine kao glavni izvor sredstva za život (starosna mirovina i ostale mirovine). Veliki broj umirovljenika ukazuje na nepovoljnu strukturu stanovništva i lošu socijalnu situaciju. Samo je četvrtini stanovnika stalni rad glavni izvor sredstva za život – u postotku to je 25,9%. Socijalnu naknadu prima 7,4% stanovništva, dok je bez prihoda 31,3% stanovništva, međutim u taj broj spadaju i djeca i neaktivni građani.

Grafikon 3 Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Prema podacima iz HZZ Šibenik, u Drnišu je u 2014. bilo 479 nezaposlenih što je manji broj nego u 2013. godini. Od 479 nezaposlenih, 59,9 % čine žene, a Drniš ima zabilježen jedan od najvećih udjela mladih u dobi od 24 godine u ukupnom broju nezaposlenih u Šibensko-kninskoj županiji i to 28,4%. Stopa nezaposlenosti u 2014. godini, koja se računa kao omjer nezaposlenih prema evidenciji HZZ-a i radno sposobnog stanovništva, iznosila je 10,60%.

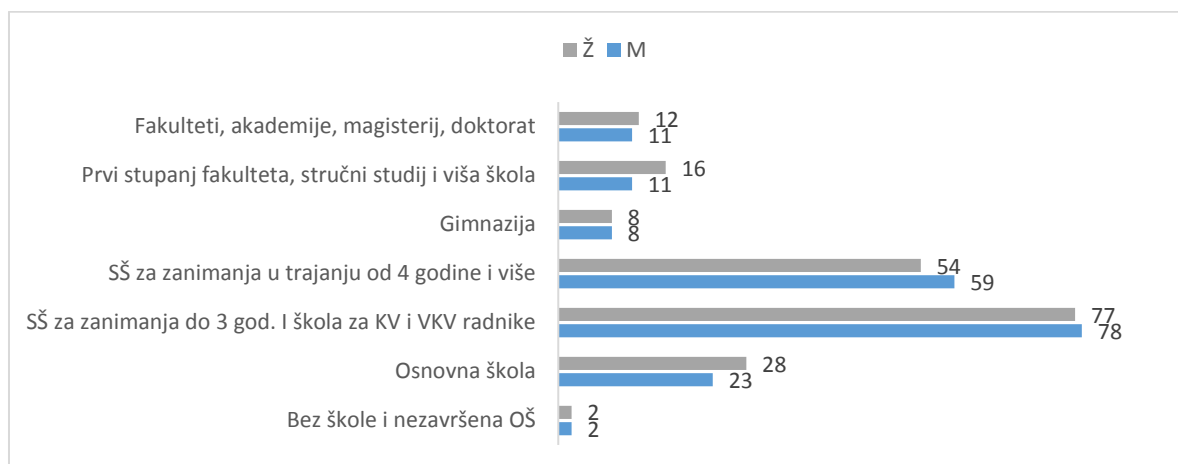
Tablica 16 Prosječan broj nezaposlenih u Drnišu u 2014. i 2013. godini

GRAD	2014	2013
DRNIŠ	479	547

Izvor: Godišnji statistički bilten HZZ PU Šibenik 2014.

Što se tiče nezaposlenosti prema obrazovnoj strukturi, najviše nezaposlenih je među onima sa srednjom školom, osnovnom školom i NKV radnicima.

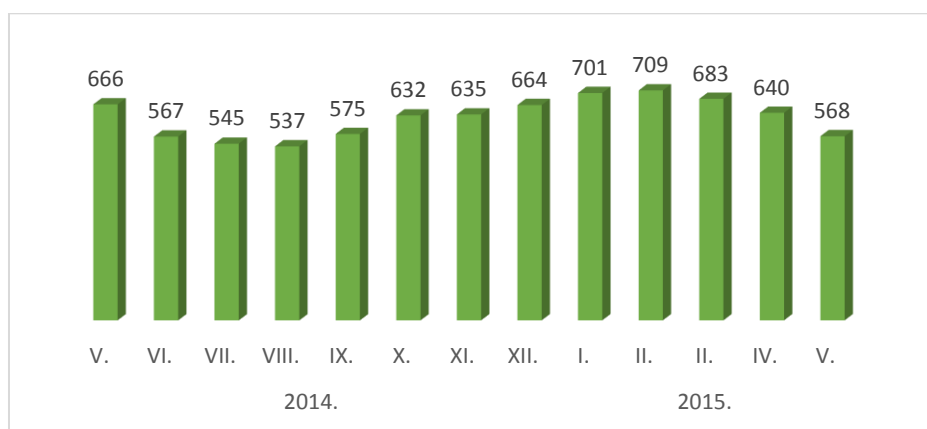
Grafikon 4 Nezaposlenost prema stupnju obrazovanja

Izvor: HZZ, 05/2015

S obzirom na položaj Drniša u zaleđu Dalmatinske zagore i blizine obale kao i mnoge druge dijelove Hrvatske i ovo područje odlikuje izrazita sezonalnost zapošljavanja.

Grafikon 5 Sezonalnost zapošljavanja u Drnišu, kretanje nezaposlenosti svibanj 2014.-svibanj 2015.

Izvor: HZZ PU Šibenik, mjesečno izvješće

6.7.6. Razvojni problemi

Sažetak razvojnih problema - stanovništvo, ljudski resursi i tržište rada

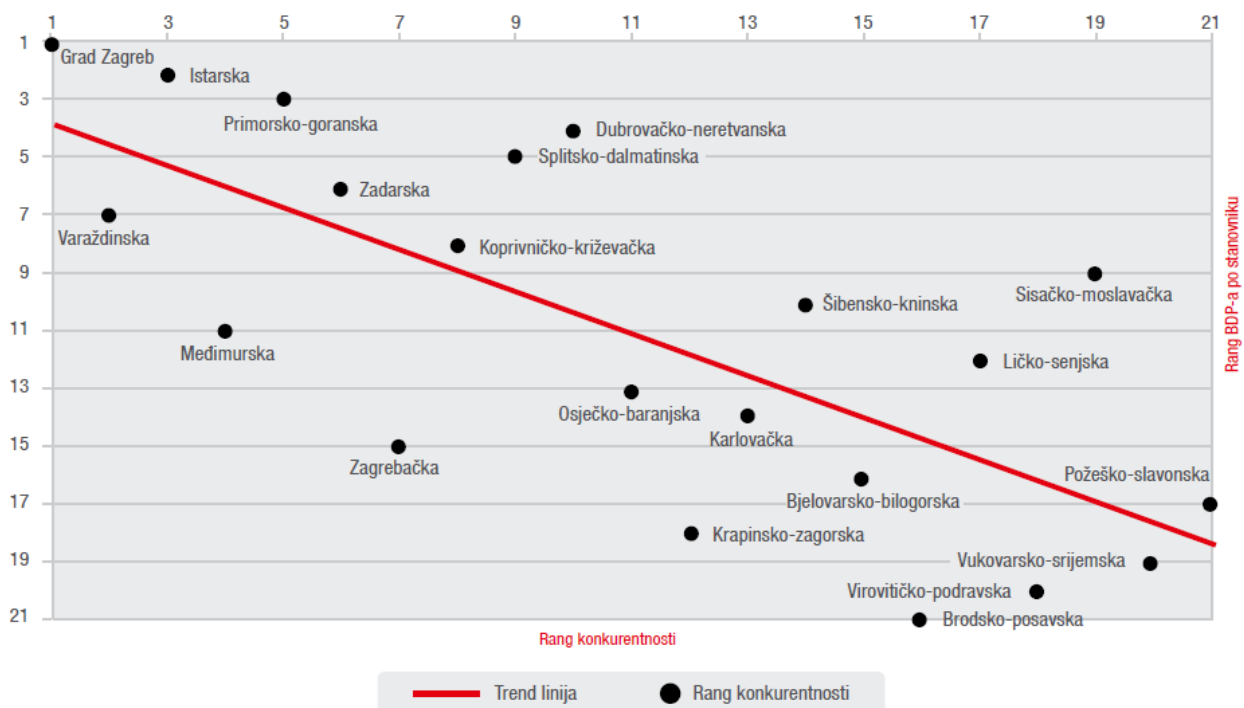
- dugogodišnja nepovoljna demografska kretanja i nepovoljna demografska struktura (iseljavanje i ubrzano starenje, izrazito visok indeks starenja, opadanje radno sposobne i mlađe populacije)
- prilično nepovoljna obrazovna struktura stanovništva (visok udio osoba bez škole ili s nezavršenom osnovnom školom, nizak udio visokoobrazovanih osoba)
- velik broj radnih mjesta gdje su zaposleni stanovnici Grada Drniša je van područja Grada Drniša
- visoka nezaposlenost općenito i izrazito visok postotak nezaposlenosti mladih do 29 godina (39%)
- neusklađenost ponude i potražnje na lokalnom tržištu rada

6.8. GOSPODARSTVO

6.8.1. Gospodarstvo ŠKŽ / DRNIŠA i njegova uloga u gospodarstvu RH

Kao što je već spomenuto, Drniš u zaleđu Dalmatinske zagore, nalazi se u Šibensko-kninskoj županiji koja je županija s nešto nižim BDP-om po stanovniku od prosjeka ostalih županija. BDP na razini Hrvatske iznosio je u 2011. godini 10 325 €, dok je BDP Šibensko-kninske županije u istoj godini iznosio 7 930 €, za razliku od primjerice najbogatijih županija, poput Istarske (12 991€), Primorsko-goranske (12 724€) ili Grada Zagreba (18 503 €). S indeksom razvijenosti od 74, 34 %, Drniš spada u II. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske u koju spada 220 JLS-a.

Slika 3: Županije prema rangu konkurentnosti i BDP-u po stanovniku

Izvor: www.konkurentnost.hr

Indeks Šibensko-kninske županije primjerice, iznosi 80, 93 %, pa se prema stanju konkurentnosti županija iz 2013. godine, poslovno okruženje Drniša i Šibensko-kninske županije po indeksu konkurentnosti također rangira u II. skupinu Indeksa razvijenosti.

Agregatni pokazatelji gospodarske uspješnosti

Tablica 17 Ocjenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne samouprave prema razvijenosti (Na dan 27.12.2013.)

	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenost	Kretanje stanovništva	Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu 16-65 godina
	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2011.
Vrijednosti osnovnih pokazatelja	25.822	1.055	16,2%	89,5	80,52%
Vrijednosti standardiziranih pokazatelja u odnosu na nacionalni prosjek	86,4%	30,3%	99,5%	82,9%	106,0%
Indeks razvijenosti i skupine					
Indeks razvijenosti	74,34%				
Skupina	II., 50-75 %				

Izvor: MRRFEU

Prema izračunu Indeksa razvijenosti Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije iz 2013. godine kojim se svake tri godine mjeri razvijenost pojedine lokalne zajednice, Grad Drniš kao što je već gore spomenuto, pripada u II. skupinu razvijenosti i time se svrstava u potpomognuta područja.

Izračun se provodi usporedbom nekoliko osnovnih pokazatelja; prosječni dohodak per capita, prosječni izvorni prihod proračuna per capita, prosječna stopa nezaposlenosti, kretanje broja stanovništva između dva popisa te udio obrazovnog stanovništva u stanovništvu od 16-65 godina. Na temelju spomenutih pokazatelja izračunava se prosječni pokazatelj za sve jedinice lokalne i područne samouprave u Hrvatskoj te pojedini pokazatelj pokazuje odstupanja od prosjeka Hrvatske. Na temelju spomenutog, Grad Drniš u čak četiri kategorije zaostaje za hrvatskim prosjekom. Prosječnom stopom nezaposlenosti od 16, 2 % je vrlo blizu hrvatskom prosjeku koji iznosi 16, 0%, ali s prosječnim prihodom proračuna od 1.055 € per capita, daleko je od brojke 2.969 € per capita, hrvatskog prosjeka. Kretanje stanovništva i problem depopulacije u Drnišu je već spomenut, a jedini pozitivan pokazatelj razvijenosti je udio obrazovanog stanovništva od 80,52 % koji je veći od hrvatskog prosjeka koji iznosi 77,74 %. Treba spomenuti da od 20 gradova i općina u Šibensko-kninskoj županiji, Drniš se po indeksu razvijenosti smjestio u sredini ljestvici, na 10. mjesto. Prema spomenutoj ljestvici, Drniš je

primjerice razvijeniji od Grada Knina, koji je jedno od administrativnih središta županije te Grada Skradina koji broji puno turističkih dolazaka, zahvaljujući ACI marini i blizini NP Krke.

Poslovno okruženje

Pored geostrateške pozicije, prometne povezanosti, ulaganja u obrazovanje te osnovnu infrastrukturu, osnova za privlačenje i poticanje ulaganja je poticajno neposredno poslovno okruženje, odnosno lakoća poslovanja poduzetnika. Pored toga, poslovno okruženje uključuje i strateško prepoznavanje procesa u okruženju, na koje Grad Drniš ne može izravno utjecati, ali je od bitnog utjecaja na razvojne procese u Gradu. Zbog toga je za privlačenje ulaganja na području Drniša nužno svesti administrativne barijere na minimum, ali i razviti poslovne usluge te društvene djelatnosti koje su bitni faktori konkurentnosti.

Prema rangu konkurentnosti iz 2013. godine, Šibensko-kninska županija rangirana je kao 14. županija, čime pripada manje konkurentnim hrvatskim županijama. Također, prema rangu kvalitete okruženja, rangirana je kao 16. na listi od 21 hrvatske županije.

Prema podacima u okviru istraživanja za Regionalni indeks konkurentnosti 2013., najslabiji indikatoru pogledu razvoja povoljnog poslovnog okruženja u Šibensko-kninskoj županiji bili su u područjima lokalne uprave (povjerenje javnosti u financijsko poštenje političara u županiji izrazito je nisko) i vladavine prava (javnost smatra da su aktivnosti sive ekonomije veće nego u drugim županijama). Također jedan od nepovoljnih indikatora je i visoki migracijski saldo i niski prirodni priraštaj, koji primjerice, u Drnišu iznosi čak -84 ‰ (2012. godine). No, prema istraživanju Regionalnog indeksa konkurentnosti, pozitivni pokazatelji razvoja poslovnog okruženja u Šibensko-kninskoj županiji su, što se lokacijskih prednosti tiče, dobar zemljopisni položaj za ulagače, klimatski uvjeti, prirodne ljepote i ekološka očuvanost županije te niska cijena komunalnih usluga i troškova gradnje. Kad se pogledaju uvjeti na financijskom tržištu i lokalna konkurencija, krediti bez jamstva su lako dostupni u Šibensko-kninskoj županiji. Subvencioniranje kamate na kreditne linije može se ostvariti preko suradnje sa RRA – Razvojnoum agencijom Šibensko-kninske županije.

Zaposlenost u gospodarstvu Grada Drniša

U gospodarstvu Grada Drniša u 2014. godini prosječno je bilo zaposleno 989 djelatnika, što je za 2,0% manje u odnosu na prethodnu 2013. godinu. Najviše je bilo zaposleno u djelatnosti trgovine na veliko i malo (543 djelatnika), te je ostvaren udio od 54,9% u ukupnom prosječnom broju djelatnika u gospodarstvu Grada Drniša, a u odnosu na prethodnu godinu broj zaposlenih u trgovini se smanjio za 6,9%. Slijedi prerađivačka industrija sa 249 djelatnika, što je za 4,2% više u odnosu na 2013. godinu.

Tablica 18 Prosječan broj zaposlenih kod poduzetnika Grada Drniša u 2014. godini prema djelatnostima

DJELATNOSTI NKD-a	PROSJEČAN BROJ ZAPOSLENIH				
	2013.	%	2014.	%	INDEX 2014./2013.
A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	0	0,0	0	0,0	0,0
B) Rudarstvo i vađenje	25	2,5	25	2,5	100,0
C) Prerađivačka industrija	239	23,7	249	25,2	104,2
D) Opskrba elek. energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	0,0	0	0,0	0,0
E) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	48	4,8	49	5,0	0,0
F) Građevinarstvo	7	0,7	9	0,9	128,6
G) Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	583	57,8	543	54,9	93,1
H) Prijevoz i skladištenje	49	4,9	45	4,6	91,8
I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	9	0,9	10	1,0	0,0
J) Informacije i komunikacije	5	0,5	5	0,5	100,0
K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1	0,1	1	0,1	0,0
L) Poslovanje nekretninama	15	1,5	24	2,4	0,0
M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	17	1,7	17	1,7	100,0
N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2	0,2	3	0,3	0,0
P) Obrazovanje	4	0,4	4	0,4	0,0
R) Umjetnost, zabava i rekreacija	5	0,5	5	0,5	0,0
UKUPNO GRAD DRNIŠ	1.009	100,0	989	100,0	98,0
UKUPNO ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	10.425	100,0	10.668	100,0	102,3

Izvor: FINA; Obrada: HGK-ŽK Šibenik

Sektorska analiza djelatnosti

Prema podacima FINE, u Gradu Drnišu u 2014. godini godišnje financijsko izvješće predalo je 85 poduzetnika, čiji je broj u odnosu na prethodnu godinu ostao isti. Najviše poduzetnika poslovalo je u djelatnosti trgovine na veliko i malo, čiji je udjel 28,2% ukupnog broja poduzetnika u Gradu Drnišu. U trgovini se broj poduzetnika smanjio za 7,7% u odnosu na prethodnu, 2013. godinu. Prema broju poduzetnika, iza trgovine, slijedi prerađivačka industrija

sa 17 poduzetnika, što je 20,0% od ukupnog broja poduzetnika u Gradu Drnišu. Prema broju poduzetnika po sektorima, poduzetnici u Drnišu se najviše bave trgovinom, a potom prerađivačkom industrijom. Od ostalih djelatnosti se može spomenuti prijevoz i skladištenje robe te građevinarstvo, dok su ostale djelatnosti slabo zastupljene.

Tablica 19 Poduzetnici u Gradu Drnišu u 2014. godini prema djelatnostima (NKD 2007.)

DJELATNOSTI NKD-a	BROJ PODUZETNIKA				
	2013.	%	2014.	%	INDEX 2014/2013
A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3	3,5	3	3,5	100,0
B) Rudarstvo i vađenje	2	2,4	1	1,2	50,0
C) Prerađivačka industrija	20	23,5	17	20,0	85,0
D) Opskrba elek. energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	1,2	2	2,4	200,0
E) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1	1,2	2	2,4	200,0
F) Građevinarstvo	6	7,1	5	5,9	83,3
G) Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	26	30,6	24	28,2	92,3
H) Prijevoz i skladištenje	8	9,4	8	9,4	100,0
I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	2	2,4	5	5,9	250,0
J) Informacije i komunikacije	3	3,5	3	3,5	100,0
K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1	1,2	1	1,2	100,0
L) Poslovanje nekretninama	3	3,5	2	2,4	66,7
M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	5	5,9	7	8,2	140,0
N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2	2,4	3	3,5	0,0
P) Obrazovanje	1	1,2	1	1,2	100,0
R) Umjetnost, zabava i rekreacija	1	1,2	1	1,2	100,0
UKUPNO GRAD DRNIŠ	85	100,0	85	100,0	100,0
UKUPNO ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	1.826	100,0	1.923	100,0	105,3

Izvor: FINA; Obrada: HGK-ŽK Šibenik

Prema GFI poduzetnici su ukupno ostvarili 507.454.067 kn prihoda, što je za 3,8% više u odnosu na 2013. godinu. Najveće prihode ostvarili su poduzetnici iz djelatnosti trgovine na

veliko i malo u iznosu od 304.217.086kn, što je za 6,1% više u odnosu na prethodnu, 2013. godinu. Udio prihoda trgovine na veliko i malo u ukupnim приходima grada Drniša iznosio je 59,9%. Slijedi prerađivačka industrija, u kojoj su poduzetnici ostvarili 127.811.044kn, što je za 2,4% više u odnosu na 2013. godinu. Ostale djelatnosti ostvarile su 14,9% od ukupnog prihoda Grada Drniša.

Tablica 20 Ukupni prihodi poduzetnika u Gradu Drnišu u 2014. godini prema djelatnostima (u kn)

DJEĀLATNOSTI NKD-a	UKUPNI PRIHODI				
	2013.	%	2014.	%	INDEX 2014/2013
A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	840.671	0,2	126.443	0,0	15,0
B) Rudarstvo i vađenje	11.396.333	2,3	10.142.968	2,0	89,0
C) Prerađivačka industrija	124.868.010	25,6	127.811.044	25,2	102,4
D) Opskrba elek. energijom, plinom, parom i klimatizacija	9	0,0	4.832	0,0	53688,9
E) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	7.038.349	1,4	7.397.267	1,5	105,1
F) Građevinarstvo	2.711.947	0,6	2.763.581	0,5	101,9
G) Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	286.835.636	58,7	304.217.086	59,9	106,1
H) Prijevoz i skladištenje	30.598.840	6,3	29.557.281	5,8	96,6
I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1.364.785	0,3	1.717.846	0,3	125,9
J) Informacije i komunikacije	1.477.387	0,3	1.298.968	0,3	87,9
K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	69.152	0,0	62.643	0,0	90,6
L) Poslovanje nekretninama	16.196.583	3,3	15.631.746	3,1	96,5
M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	2.819.107	0,6	3.547.236	0,7	125,8
N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	597.087	0,1	900.567	0,2	0,0
P) Obrazovanje	378.359	0,1	479.746	0,1	126,8
R) Umjetnost, zabava i rekreacija	1.506.982	0,3	1.794.813	0,4	119,1
UKUPNO GRAD DRNIŠ	488.699.237	100,0	507.454.067	100,0	103,8
UKUPNO ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	5.988.140.475	100,0	5.738.652.771	100,0	95,8

Izvor: FINA; Obrada: HGK-ŽK Šibenik

Analiza prerađivačke industrije

Prerađivačka industrija u Šibensko-kninskoj županiji je industrija s tradicijom i jedna od gospodarskih okosnica županije. Prerađivačka industrija u Drnišu zauzima značajno mjesto u ukupnom gospodarstvu Drniša, i uz trgovinu generira najveći prihod, broj zaposlenih te izvoz. Prema podacima iz FINE i županijskog ureda HGK, nakon dugogodišnje recesije, po ostvarenjima iz 2014. godine nazire se oporavak.

Tablica 21 Gospodarska kretanja u prerađivačkoj industriji Drniša

	2013.	%	2014.	%	Indeks 2014./2013.
Broj poduzetnika					
Prerađivačka industrija	20	23,5	17	20	85
Ukupno Grad Drniš	85	100	85	100	100
Ukupni prihodi poduzetnika					
Prerađivačka industrija	124.868.010	25,6	127.811.044	25,2	102
Ukupno Grad Drniš	488.699.237	100	507.454.067	100	103,8
Prihodi od prodaje u inozemstvu					
Prerađivačka industrija	13.531.508	86,7	18.573.718	78,7	137,3
Ukupno Grad Drniš	15.613.064	100	23.592.654	100	151,1
Dobit poslovne godine					
Prerađivačka industrija	1.216.497	19,7	1.938.596	11,6	159,4
Ukupno Grad Drniš	6.181.479	100	16.759.465	100	271,1
Investicije u dugotrajnu imovinu					
Prerađivačka industrija	10.036.584	91,3	24.866.393	97,4	147,8
Ukupno Grad Drniš	10.994.270	100	25.537.189	100	232,3
Prosječan broj zaposlenih					
Prerađivačka industrija	239	23,7	249	25,2	104,2
Ukupno Grad Drniš	1.009	100	989	100	98

Izvor: FINA; Obrada: HGK-ŽK Šibenik

Tablica 22 Tvrtnke s najvećim ukupnim prihodom u prerađivačkoj industriji Drniša:

Naziv tvrtke	Puni naziv tvrtke i djelatnosti	Broj zaposlenih
GIRK KALUN d.d.	GRAĐEVINSKA INDUSTRIJA-RUDARSTVO-KAMENARSTVO KALUN d.d. za proizvodnju vapna, tehničkog kamena i betona	100
DIM-MES d.o.o.	DIM-MES d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge (proizvodnja, obrada i konzerviranje mesa)	23
DRNIŠPLAST d.d.	DRNIŠPLAST d.d. za proizvodnju proizvoda od gume i plastičnih masa	36
TOF d.d.	TVORNICA OPLEMENJENIH FOLIJA d.d. za proizvodnju oplemenjenih folija, tiskanje i izradu ambalaže iz oplemenjenih folija te trgovinu	70
BEL-CRO TRADE d.o.o.	BEL-CRO TRADE d.o.o. za proizvodnju trgovinu i usluge (proizvodnja proizvoda od mesa i mesa peradi)	9

Izvor: *Biznet*

Kao što možemo primijetiti iz gore navedenih podataka u prerađivačkoj industriji bilo je najviše investicija i prihoda od izvoza u protekloj godini. Prerađivačka industrija ima dobar potencijal za biti osloncem gospodarstva u Drnišu, ali konkurentan i efikasan industrijski sektor primarno ovisi o sposobnosti industrije da se neprekidno prilagođava i reagira na promjene u okruženje. Primjerice, prerađivačku industriju u Hrvatskoj u proteklom razdoblju karakteriziraju promjene koje se očituju u povećanju značajnosti i obujma proizvodnje u onim djelatnostima koje nisu tehnološki intenzivne (odnosno u industrijama niske i niže srednje tehnološke razine). Takve promjene govore o tome da je potrebno poduzimati aktivnosti na promjeni strukture prerađivačke industrije u Republici Hrvatskoj, u smjeru podizanja konkurentnosti i sposobnosti proizvodnje izvoznih proizvoda s višom dodanom vrijednošću, imajući u vidu činjenicu da je Hrvatska malo i otvoreno gospodarstvo u razvoju koje mora izvoziti da bi ostvarilo gospodarski rast i ekonomski prosperiralo.

Vanjska trgovina

Drniški poduzetnici, u 2014. godini prema GFI, ostvarili su ukupno 23.592.654 kn prihoda od prodaje u inozemstvu, što je za 51,1% više u odnosu na 2013. godinu. Najveće prihode od prodaje u inozemstvu ostvarili su poduzetnici iz djelatnosti prerađivačke industrije u iznosu od 18.573.718 kn, što je 78,7% od ukupno ostvarenih prihoda od prodaje u inozemstvu. U odnosu na prethodnu, 2013. godinu, poseban zamah se dogodio baš u prerađivačkoj industriji i prihodi od prodaje u inozemstvu u navedenoj djelatnosti povećani su za 37,3%. Osim prerađivačke

industrije, prihode od prodaje u inozemstvu još su ostvarili poduzetnici iz djelatnosti rudarstva i vađenja u iznosu od 626.936 kn i poduzetnici iz djelatnosti prijevoza i skladištenja u iznosu od 4.392.000 kn.

Tablica 23 Ostvareni prihodi od prodaje u inozemstvu poduzetnika Grada Drniša u 2014. godini prema djelatnostima

DJELATNOSTI NKD-a	PRIHODI OD PRODAJE U INOZEMSTVU				
	2013.	%	2014.	%	INDEX 2014./2013.
A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	0	0,0	0	0,0	0,0
B) Rudarstvo i vađenje	129.956	0,8	626.936	2,7	482,4
C) Prerađivačka industrija	13.531.508	86,7	18.573.718	78,7	137,3
D) Opskrba elek. energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	0,0	0	0,0	0,0
E) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0	0,0	0	0,0	0,0
F) Građevinarstvo	0	0,0	0	0,0	0,0
G) Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	0	0,0	0	0,0	0,0
H) Prijevoz i skladištenje	1.951.600	12,5	4.392.000	18,6	225,0
I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	0	0,0	0	0,0	0,0
J) Informacije i komunikacije	0	0,0	0	0,0	0,0
K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0,0	0	0,0	0,0
L) Poslovanje nekretninama	0	0,0	0	0,0	0,0
M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	0	0,0	0	0,0	0,0
N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	0,0	0	0,0	0,0
P) Obrazovanje	0	0,0	0	0,0	0,0
R) Umjetnost, zabava i rekreacija	0	0,0	0	0,0	0,0
UKUPNO GRAD DRNIŠ	15.613.064	100,0	23.592.654	100,0	151,1
UKUPNO ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	1.376.682.445	100,0	1.304.481.579	100,0	94,8

Izvor: FINA; Obrada: HGK-ŽK Šibenik

6.8.2. Poduzetnička infrastruktura i poduzetničke potporne institucije

Na području Grada Drniša postoji pet poduzetničkih zona od kojih su dvije, Poslovna zona Drniš i Poslovna zona Radonić u Jedinostvenom registru poduzetničke infrastrukture (JRPI) te mogu biti korisnici potpore, poticajnih mjera, darovnica ili povlastica... (prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture i Naputka za izradu i korištenje JRPI). U te dvije zone ima i najviše ulaganja jer su komunalno opremljene i definirani su vlasnički odnosi, za razliku od poduzetničkih zona Pakovo selo i Brištane, a peta poduzetnička zona Siverić je 90 % u privatnom vlasništvu. U nekim poduzetničkim zonama (Brištane) osim što je izrađen Urbanistički plan uređenja (UPU) još uvijek nisu počeli radovi na komunalnom opremanju. Važno je istaknuti da se zemljište u poduzetničkim zonama može dobiti na koncesiju (najam) ili kupiti sukladno važećim zakonskim aktima te aktima Grada Drniša. Isto tako, investitore se može (ovisno o vrsti djelatnosti koja bi se obavljala u istima), u potpunosti ili djelomično osloboditi plaćanja nekih naknada iz područja komunalne djelatnosti koje se uplaćuju u korist proračuna Grada.

Tablica 24 Poduzetničke zone u funkciji koncem 2013.

NAZIV ZONE	PODUZETNIČKE	BROJ AKTIVNIH PODUZETNIKA	BROJ ZAPOSLENIH	ULAGANJA (U KN)
RADONIĆ		2	112	29.259,00
DRNIŠ		20	249	4.958,00
PAKOVO SELO		4	21	0,00
SIVERIĆ		2	37	0,00

Izvor: Prema Izvješću Državnog ureda za reviziju, listopad 2014.

Grad Drniš (ima oko 7.500 stanovnika, a kao gravitacijsko područje cca 11.800 stanovnika) svojim geoprometnim položajem kao i postojećom mrežom prometnih pravaca (postoji željeznička stanica, pomorska luka u Šibeniku, blizina auto-puta) nalazi se na raskrsnici putova prema većim dalmatinskim urbanim centrima (Split 65 km; Šibenik 32 km; Zadar 85 km), a kao takav i zbog cijene zemljišta u pojedinoj poduzetničkoj zoni predstavlja predmet interesa domaćih i inozemnih investitora. Dvije najznačajnije zone su:

POSLOVNA ZONA DRNIŠ

Poslovna zona Drniš osnovana je 2000. godine. U poslovnoj zoni Drniš koja je veličine 40,2 ha, 45% zemljišta je u vlasništvu Grada Drniša, a 55% zemljišta je u privatnom vlasništvu. Poduzetnici zauzimaju 18,77 ha zemljišta, od čega su 15,66 ha kupili izravno od privatnih vlasnika, a 3,11 ha od Grada Drniša. U zoni Drniš je za daljnju prodaju poduzetnicima

raspoloživo zemljište u vlasništvu Grada Drniša površine 9,45 ha i zasad stupanj aktivacije raspoložive površine zone iznosi 65, 9 % prema nalazima Državne revizije. Grad Drniš je gradskim aktima propisao mjere za poticanje poduzetničkih aktivnosti u poduzetničkim zonama na svom području, a odnose se na mogućnost oslobađanja od obveze plaćanja komunalnog doprinosa poduzetnika koji u poduzetničkim zonama grade objekte za obavljanje proizvodno-prerađivačkih poduzetničkih aktivnosti.

Zona se nalazi unutar Grada Drniša te je pokrivena Urbanističkim planom grada Drniša i smještena je uz Županijsku cestu Đevrske-Širitovci-Drniš. Makrolokacijski područje se nalazi u relativnoj blizini autoceste A1 (cca 27 km) s kojom je povezana preko državne ceste D33. U planu je gradnja brze ceste Šibenik-Drniš-Knin-granica Bosne i Hercegovine, koja će prolaziti neposredno uz Zonu. U zoni je izgrađena osnovna infrastruktura, a očekuje se i spajanje na budući gradski kolektor otpadnih voda. Prema podacima iz 2015., trenutno je u zoni zaposleno 250 djelatnika. Dosadašnja ulaganja u zonu iznose 4.751.303 kn.

Postojeći subjekti u zoni su:

- "DRNIŠPLAST" proizvodnja PE cijevi za vodovod, kanalizaciju, plinifikaciju i navodnjavanje
- "TOF" proizvodnja savitljive ambalaže za prehrambenu industriju
- "DRNIŠCOMMERCE" d.o.o. Drniš – međunarodna špedicija i trgovina
- RAD d.o.o. Drniš – komunalno poduzeće za distribuciju vode i odvodnju
- GRADSKA ČISTOĆA Drniš - sakupljanje i odvoz komunalnog otpada
- LIĆA d.o.o. Drniš – prodaja autoplina, ukapljenog plina, radiona za ugradnju autoplina i autoservis
- MEDI LAB d.o.o. Drniš – trgovina na veliko farmaceutskim proizvodima
- PROBONA d.o.o. Drniš – šivanje opreme za ugostiteljstvo i diskont pića
- CENTAR ZA VOZILA HRVATSKE d.d. Tehnički pregled vozila
- EUROHERC OSIGURANJE d.d. Zagreb Stanica za tehnički pregled vozila "EURODRNIŠ"
- T.O. BRAKUS – Drniš – prodaja građevinskog materijala
- SOLOMON KAMEN d.o.o. Drniš – klesarstvo
- Stolarski obrt "KONSA" Drniš
- GIRK KALUN d.d. Drniš – proizvodnja poznatog drniškog vapna i građevinskog materijala
- P.T.O. "PULJIĆ" – Pekara

PODUZETNIČKA ZONA RADONIĆ

Poduzetnička zona Radonić veličine je 19,77 ha i u većinskom je vlasništvu Grada Drniša. Zona je smještena u zaleđu Šibenika u naselju Radonić, uz županijsku cestu ŽC6092 Konjevrate – Radonić – Unešić, udaljena od autoputa A1 11 km.

Zona je uvrštena u prostorni plan, građevinska i lokacijska dovola su ishođene, do sada su izgrađeni: trafo stanica 10(20)/0,42 Kv; elektrovodovi koji su kabelski povezani na TS 35/10 Unešić i TS 110/35 Trbounje. Kroz zonu prolaze telekomunikacijski kablovi, izgrađena je infrastruktura u zoni (vodovod, kanalizacija, javna rasvjeta). Zona je povezana na autocestu preko D-33 (na udaljenosti od 5 km), a od željezničkog kolodvora Šibenik i Luke Šibenik je udaljena oko 8 km. Trenutno je u dva poslovna subjekta zaposleno 100 djelatnika. Cijena zemljišta u zoni je 20 kn/m².

Postojeći investitori u zoni su:

- BETON LUČKO RBG d.o.o. Radonić (proizvodnja betonske galanterije) i
- "Jolly eko"-JOLLY JBS d.o.o. Radonić (centar za prikupljanje ambalažnog otpada).

Osim poduzeća koja se nalaze u jednoj od dvije postojeće zone (Drniš i Radonić), u Gradu Drnišu uspješno posluju i sljedeća poduzeća:

- Dalmacijavino d.d. u stečaju, Split - 220 ha plantažnih vinograda, vinarija i tvornica kvasine
- Röfix d.o.o. Siverić - tvornica praškaste žbuke
- Mikrosiverit - Za dom d.o.o. Siverić - tvornica kalcitnih punila, kamenolom i betonara
- I-PAK d.o.o. Pakovo Selo - mini mljekara, proizvodnja mlijeka i mliječnih proizvoda
- Etnoland "Dalmati" d.o.o. Pakovo selo – prvi tematski park u Šibensko-kninskoj županiji

Proizvođači pršuta sa šireg drniškog područja su:

- BEL-CRO TRADE d.o.o, Pršutana Brištani
- NIRA d.o.o, Pršutana Pakovo selo
- „VAJDA“ Čakovec, Pršutana Mirlović Zagora
- DALP-MARETIĆ d.o.o., Pršutana Radonić
- OPG Zvonimir Marin
- Pršutana „IVIĆ“ Drinovci
- Drniške delicije „MARAN“ j.d.o.o., Pršutana Trbounje

- DRNIŠKA PRŠUTANA d.o.o. Razvođe
- BABA DELICIJE d.o.o. Drniš
- VELT d.o.o. Drniš
- Braniteljska zadruga „PETROVO POLJE“, Ružić
- Braniteljska zadruga „LEMEŠ“, Drniš
- Sušara „PERAJICA“ Čvrljevo
- DIM-MES d.o.o., Pršutana Čavoglave
- Pršutana „PERAJICA“ d.o.o., Vinovo gornje
- MTO „MRKI“, Pršutana Pakovo selo

Poduzeća koja nakon Domovinskog rata nisu započela s djelatnošću, a bila su u vlasništvu Hrvatskog fonda za privatizaciju, kroz stečajni postupak su prodana i trebaju se stvoriti uvjeti za što brži početak djelatnosti :

- „Konfekcija Drniš“ d.o.o. - u stečajnom postupku kupio je Mikrosiverit d.o.o., smještenaje u Poslovnoj zoni Grada Drniša gdje se očekuje novo ulaganje i otvaranje novih 15-tak radnih mjesta
- „Drništrans“ - radionice i zgradu kupio privatnik a na prostoru bivšeg tehničkog pregleda izgrađen je trgovački centar "Konzum".
- „Trgopromet“ Drniš - većina poslovnih prostor također je prodana u stečajnom postupku i u njima se već obavljaju uglavnom uslužne djelatnosti.
- "Roški Slap" Drniš (hotel Danica, caffe Semafor, poslovni prostor u zgradi F-7) također su prodani u stečajnom postupku kao i Hotel Roški Slap koji danas uspješno posluje.
- „Salonacoop“ Split prodan u stečajnom postupku i danas ne posluje.

Udruge proizvođača su:

- Udruga proizvođača mlijeka "Čikola" Drniš
- Udruga vinogradara i vinara "Debit" Drniš
- Udruga proizvođača drniškog pršuta „ Drniški pršut“ - Drniš
- Udruženje obrtnika – Drniš

6.8.3. Turizam

Turizam predstavlja jednu od najvažnijih i najperspektivnijih grana u Šibensko-kninskoj županiji, pa tako i za Grad Drniš. Zahvaljujući dobroj geografsko-reljefnoj konfiguraciji i klimatološkim uvjetima te bogatoj kulturnoj baštini, ovo područje privlači veliki broj turista. Ipak, kvaliteta turističke ponude je još uvijek ispod razine potencijala kojim drniški kraj

raspolože. To se ponajprije odnosi na male smještajne kapacitete te kvalitetu izvanpansionske ponude, posebno izvan sezone, kao i nedovoljno razvijene selektivne oblike turizma. Također, trebalo bi poraditi na boljem iskorištavanju blizine jednog od najposjećenijih nacionalnih parkova Hrvatske, NP "Krka".

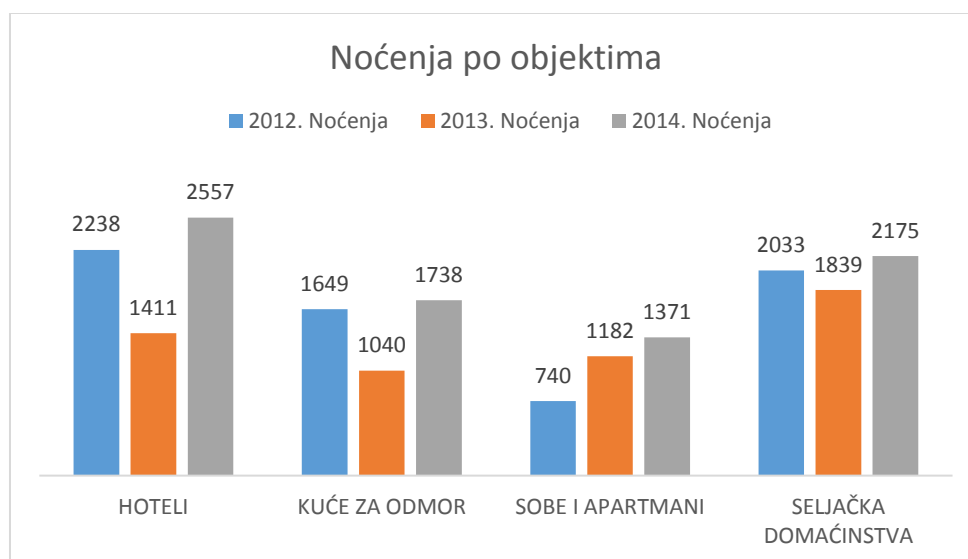
Tablica 25 Posjećenost NP Hrvatske

NACIONALNI PARKOVI					
	Površina u ha	Nadmorska visina	Broj posjetitelja		Indeks 2014./2013.
			2013.	2014.	
BRIJUNI	2.700	0-55	151.007	153.086	101,4
KRKA	14.200	0-253	786.635	804.411	102,3
KORNATI	30.200	0-236	93.565	105.000	112,2
MLJET	3.100	0-391	102.464	100.787	98,4
PAKLENICA	6.617	50-1571	114.381	122.189	106,8
PLITVIČKA JEZERA	19.479	380-1280	1.188.798	1.184.449	99,6
RISNJAK	3.014	680-1528	13.985	11.338	81,1
SJEVERNI VELEBIT	10.900	518-1676	15.777	14.360	91

Izvor: DZS

Prema podacima DZS-a, u razdoblju od 2012. do 2014., broj dolazaka i noćenja je u porastu, odnosno broj dolazaka je u 2014. porastao za 20 % u odnosu na 2013., a broj noćenja je porastao za čak 43% u odnosu na 2013. godinu. Trend rasta dolazaka i noćenja pokazuje kako je NP Krka atraktivna turistička destinacije.

Grafikon 6 Broj noćenja po objektima (2012.-2014.)

Izvor: DZS

Jedan od problema su i mali smještajni kapaciteti, a pogotovo nedostatak objekata viših kategorizacija. Prema podacima HTZ-a, Grad Drniš raspolaže sa svega 181 ležajem i sa samo jednim objektom najviše kategorije od 5*. Čak 71, 4 % objekata ima 3* što pokazuje da drniški kraj nije destinacija koja nudi visokokvalitetan turizam. U okolici nema nijednog kampa i time ovo područje zaostaje za vodećim turističkim područjima koja rade kvalitetne iskorake i u segmentu kampova.

Tablica 26 Smještajni kapaciteti Grada Drniša

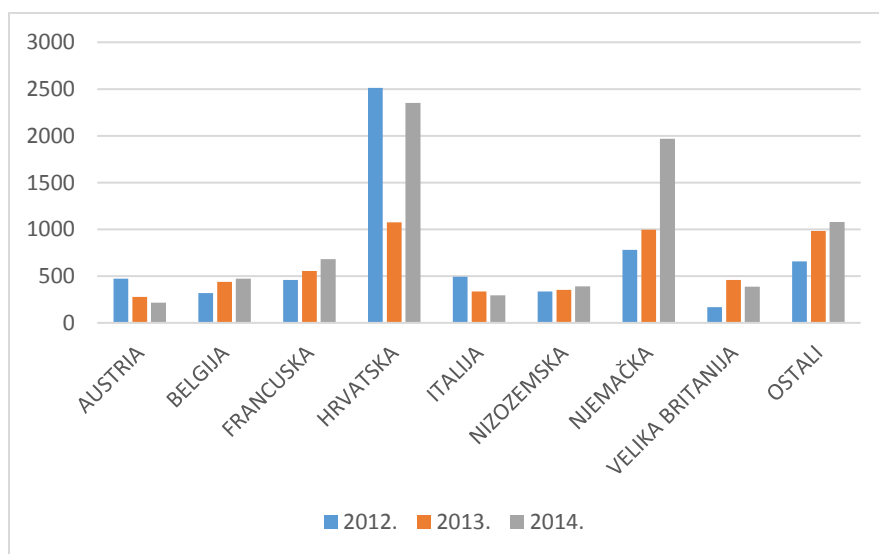
Naziv objekta	Usluge	Period pružanja usluga	Sobe	Apartmani	Broj ležaja	Br. pom. lež.	Kat.
Apartmani CARPE DIEM		01.05.-31.10.		2	4	2	3*
Apartmani DRNIŠ DREAM APARTMENT		Cijele god.		1	4	1	4*
Apartmani PROMONA		Cijele god.		1	2	2	3*
Apartmani i sobe SKELIN	Smještaj i prehrana		9	6	25		3*
Sobe Braica	Smještaj	Cijele god.	3		4		3*
Hotel PARK			14		27		3*
Hotel ROŠKI SLAP			12		22		3*
Kuća za odmor BOŽO	Smještaj	01.06.-30.09.	2		4	2	2*
Kuća za odmor IVIĆ		01.05.-31.10.	3		6	2	3*
Kuća za odmor KIKI'S CORNER		01.05.-31.10.		1	2	1	2*
Kuća za odmor KUĆA MALA	Smještaj	Cijele god.	2		3	/	3*
Kuća za odmor MATE I NEDA		01.05.-31.10.	2		4	2	4*
Kuća za odmor M&S WATERFALLS		Cijele god.	1		3	2	3*
Kuća za odmor ROKOVI DVORI	Smještaj	Cijele god.	4		8	/	5*
Kuća za odmor SUNČANI DVORI		01.05.-31.10.	3		6		4*

Kuća za odmor VILLA LILIĆ	Smještaj	01.05-15.10	3		6	/	3*
Kuća za odmor VRISAK		01.05-31.10.	3		6	1	4*
Kuća za odmor "GUDA"		01.05.-31.10.	2		4	2	3*
Seljačko domaćinstvo "GALIĆ"	Smještaj i prehrana	01.05-31.10.	6		12	/	3*
Seljačko domaćinstvo "PEACE"	Smještaj i prehrana	01.05-31.10.	2	1	7	1	
Seljačko domaćinstvo VELEBIT	Smještaj i prehrana	Cijele god.	1		2	/	3*
Seljačko gospodarstvo "OBITELJ KALPIĆ"	Smještaj i prehrana	Cijele god.	8		16		3*
UKUPNO			82	12	181	18	0

Izvor: HTZ

Jedan od pozitivnijih pokazatelja turizma u Drnišu je i stalan porast noćenja turista. Iako najveći broj noćenja čine Hrvati (2352 noćenja), u Drnišu sve više noće i Nijemci (1967 noćenja), Francuzi (683), Belgijanci (474). Stoga bi se i zbog toga trebalo raditi na povećanju smještajnih kapaciteta i povećanju izvanpansionske ponude.

Grafikon 7 Noćenja po zemljama

Izvor: HTZ Drniš

Kulturno-povijesna baština

Gradina - Ovo je najstariji dio grada Drniša za koji se istraživanjem i na temelju arheoloških ostataka tumači da je upravo tu postojalo gradinsko naselje u brončanom dobnom periodu, a uočeni su i ostaci jedne građevine za koju se smatra da potječe još iz antičkog perioda. U srednjem vijeku je sagrađena Gradina čiji su se ostaci do danas očuvali samo na njezinom južnom dijelu. Iako je riječ o ostacima Gradine, valja napomenuti da upravo ti ostaci i danas dominiraju gradom i predstavljaju njegov simbol. Drniška gradina predstavlja velik turistički potencijal koji je za sada nedovoljno iskorišten.

Sakralna arhitektura - U samom gradu Drnišu danas se nalaze tri katoličke crkve: svetog Ante, svetog Roka i Gospa od Ružarija te dvije pravoslavne crkve: Uspenija Bogorodice i Arhandela Mihaila. Osim navedenih postoji i crkva Sv. Ivana Krstitelja s gradskim grobljem u Badnju koja datira još od srednjeg vijeka. U administrativnim granicama Grada Drniša nalaze se i crkve: Sv. Petra u Siveriću, Sv. Petar (pravoslavna) u Biočiću, Sv. Jovan (pravoslavna) i Preobraženje Gospodinovo (unijatska) u Baljcima, Sv. Petka (pravoslavna) u Kanjanima, Sv. Josip Radnik u Kadinoj Glavici, Sv. Luke u Štikovu, Kraljica Mira, Bogorodičin Pokrov (unijatska) i Sv. Đurađ (pravoslavna) u Kričkama, Ime Isusovo u Drinovcima, Sv. Petra i Pavla u Širitovcima, Sv. Franjo Asiški u Pakovu selu, Sv. Mihovil u Pokrovniku, Sv. Trojstvo u Sedramiću, Sv. Juraj i Sv. Jovan (pravoslavna) u Žitniću, Sv. Frane u Trbounju, Sv. Ilija u Lišnjaku, Sv. Đurađa (pravoslavna) u Velušiću.

U susjednoj Općini Ružić, u selu Otavice u mladim je danima živio i stvarao poznati svjetski kipar Ivan Meštrović, koji je tijekom 20. stoljeća izlagao na gotovo svim najvećim svjetskim izložbama. Njegova djela se nalaze širom svijeta, a 59 skulptura i 400 crteža je donirao bivšoj domovini, najveći dio tih dijela nalazi se u muzejima u Splitu, Zagrebu, a jedan je značajan dio u Gradskom muzeju Drniš, gdje se nalazi stalni postav, te u Gradcu i Otavicama gdje je **Meštrovićev mauzolej** - Crkva Presvetog Otkupitelja, poznatija kao grobnica obitelji Ivana Meštrovića ili Meštrovićev mauzolej, nedaleko od obiteljske kuće njegovih roditelja.

Srednjovjekovne utvrde - U okolici Drniša nalaze se i srednjovjekovne utvrde iznad rijeka Krke i Čikole. Srednjovjekovne utvrde (neke potječu i iz ranijeg perioda) pripadaju sustavu utvrda koji su podigli hrvatski knezovi i banovi Nelipići. Tvrđava Kamičak nalazi se na lijevoj obali rijeke Krke, blizu Visovca, između tjesnaca Među gredama i Roškog slapa i relativno je teško dostupna s kopna. Utvrda Ključica ili Ključ nalazi se na desnoj strani kanjona Čikole (Poljšice), na prostoru sela Ključ te zauzima hrbat padine prema Čikoli što je čini praktično

neosvojivom. U susjednoj Općini Promina nalaze se utvrda Nečven, na rubu visoke brine nad Krkom i srednjovjekovna utvrda Bogočin-grad (Vilingrad – legenda o knezu Bogoju) nalazi se na lijevoj strani rijeke Krke, blizu prominskog sela Bogetića na izdvojenoj stijeni iznad provalije.

U turističkom smislu mogu se iskoristiti i kulturno povijesne znamenitosti kao što su franjevački samostan na otočiću Visovcu, kao i Roški Slap sa svojim mlinicama, te arheološke iskopine ranokršćanske crkve u Trbounju –Crkvine i nalazište Cecela u Petrovom polju.

Na području Grada Drniša ukupno su zaštićena 73 arheološka lokaliteta, 33 zaštićene povijesne građevine, povijesna graditeljska cjelina gradskog naselja – povijesna jezgra Drniša i povijesna graditeljska cjelina seoskog naselja Nos Kalik koje se nalazi unutar granica NP "Krka".

Kao **kulturno blago**valja spomenuti Drniškukapu i zaštićeno tradicijsko pjevanje "Ojkalica".

Drniški kraj bogat je kulturno-povijesnom baštinom koja je još uvijek u velikoj mjeri neiskorištena u turističke svrhe. Kako bi se to promijenilo potreban su ulaganja u obnovu, očuvanje spomenika kulture, uređenje terena, šetnica, ali i bolja promocija znamenitosti drniškog kraja.,

Tablica 27 Kulturno povijesna baština Grada Drniša

OZNAKA DOBRA	MJESTO	NAZIV	VRSTA KULTURNOG DOBRA
Z-2047	Drniš	Crkva Gospe od Ružarija	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2051	Drniš	Crkva sv. Ante	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4589	Drniš	Crkva sv. Roka	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-3759	Drniš	Crkva Uspenja Presvete Bogorodice	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-339	Drniš	Ikone iz crkve Uspenja Bogorodice	Pokretno kulturno dobro - zbirka
Z-2048	Drniš	Kuća Divnić	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2050	Drniš	Kuća Kulušić, Trg kralja Tomislava 24	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2609	Drniš	Kulturno-povijesna cjelina Drniš	Nepokretno kulturno dobro - kulturno – povijesna cjelina
Z-2979	Drniš	Orgulje u crkvi Gospe od Ružarija	Pokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2052	Drniš	Ostaci tvrđave	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5021	Drniš	Ostatak turskog minareta	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-1072-1980.	Drniš	Portal i ostaci sklopa Nakić-Vojnović, Ulica Nakića-Vojnovića	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-1325	Drniš	Sklop kuća Divnić	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

RST-0880-1976.	Drniš	Starohrvatska nekropola	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-4974	Drniš	Zgrada Gradskog muzeja u Drnišu	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2049	Drniš	Zgrada bivšeg hotela "Danica", Poljana 1	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z6659	Pakovo Selo	Etnografska zbirka u Pakovu Selu, Oštarija 9	Pokretno kulturno dobro - zbirka

Izvor: Registar kulturnih dobara na dan 4/02/2016

Prirodna baština

Nacionalni park Krka, jedan je od najpoznatijih i najposjećenijih nacionalnih parkova Hrvatske. Smješten je na području Šibensko-kninske županije u blizini Drniša i obuhvaća površinu od 109 km² najljepšeg toka rijeke Krke i donji tok rijeke Čikole. S potopljenim dijelom ušća Krka je duga oko 72,5 km i po dužini je 22. rijeka u Hrvatskoj. Izvire u podnožju planine Dinare, 3,5 km sjeveroistočno od Knina. Sa sedam sedrenih slapova i ukupnim padom od 224 m, Krka je prirodni i krški fenomen. Sedreni slapovi rijeke Krke temeljni su fenomen ove rijeke. Područje je iznimnih prirodnih vrijednosti i obuhvaća očuvane ekosustave. Uz turističku djelatnost, namjena mu je i znanstvena, kulturna, odgojno-obrazovna i rekreativna.

Iako je još sredinom 20. stoljeća krenula inicijativa da se pravno zaštiti rijeka Krka i njezino područje zbog iznimnih prirodnih vrijednosti, tek je 1985. Sabor SR Hrvatske ovo područje proglasio Nacionalnim parkom. Danas Nacionalnim parkom "Krka" upravlja Javna ustanova u nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša i prirode RH. Djelatnost Ustanove uključuje zaštitu, održavanje i promicanje Nacionalnog parka u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirodnih dobara te nadzor nad provođenjem uvjeta i mjera zaštite prirode na zaštićenom području.

Uz blizinu NP "Krka" kontinentalni turizam Drniša potencijal ima i u odličnim izletničkim mogućnostima i gastronomskoj ponudi. Uz planinarenje obližnjim planinama Svilaje i Promine, gdje postoji planinarski dom, pružaju se i mogućnosti bavljenja ekstremnim sportovima (paragliding, zmajarenje, slobodno penjanje itd.). Uz planirani razvoj seoskog turizma, uređenje biciklističkih, jahaćih, pješačkih staza i vidikovaca, vinskih i pršutarskih cesta, ponuda lokalnih poljoprivrednih proizvoda i gastronomskih specijaliteta s naglaskom na prepoznatljivi lokalni identitet Drniškog pršuta i vina privući će se veliki broj turista.

Javna ustanova Priroda, Šibensko – kninske županije pokrenula je u sklopu projekta "Razvoj turizma na rubnim dijelovima NP Krka" aktivnosti koje će se realizirati unutar značajnog krajobraza Vodeni tok i kanjon Čikole, a odnose se na proširenje ponude aktivnog turizma. Predviđeni rezultati aktivnosti su :

- 40 smjerova za slobodno penjanje opremljeno sa sigurnosnom opremom
- 10 km kanjoning rute u kanjonu Čikole tehnički opremljeno za posjetitelje
- Šetnica s vidikovcima, parkiralištem i signalizacijom duž kanjona Čikole
- Postavljena konstrukcija za Zip Line

Cilj projekta je razvoj i promocija autentične i atraktivne turističke ponude na rubnim dijelovima NP Krka. To će biti omogućeno uređenjem lokaliteta, koji su od velikog značaja za razvoj turizma ovog kraja, te izgradnjom kapaciteta lokalnog stanovništva i ostalih relevantnih sudionika. Ovakve inicijative omogućiti će lokalnim turističkim djelatnicima, vlasnicima seoskih domaćinstava, iznajmljivačima, te malim i srednjim poduzetnicima produljenje turističke sezone, a samim time i porast broja dolazaka i noćenja turista, te povećanje prihoda u turističkoj sezoni.

6.8.4. Poljoprivreda

Pravilnikom o određivanju područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima, ("NN", br. 34/2015) sva naselja su svrstana u područja sa značajnim prirodnim ograničenjima – ZPO. Područje sa značajnim prirodnim ograničenjem obuhvaćaju one JLS koje na najmanje 60% svog teritorija ispunjavaju kriterije i granične vrijednosti definirane u Prilogu III Uredbe (EU) br. 1305/2013: niska temperatura, suša, ograničena propusnost tla, nepovoljna tekstura i kamenitost, plitka ekološka dubina, nepovoljna kemijska svojstva i nagib.

S obzirom na klimatske i pedološke predispozicije, Drniško područje ima potencijala za razvijanje poljoprivredne proizvodnje u puno većem obujmu nego sada. Ovo područje je zbog prostorne raznolikosti pogodno za razvoj raznih oblika poljoprivredne proizvodnje, a i Grad Drniš je poznat po svojim specijalitetima kao što su drniški pršut, vino, kravlji, ovčji sir i tzv. „mišni sir“. Mikroklimatski uvjeti i tlo pogoduju razvoju vinogradarstva i tradicionalnog stočarstva.

Poljodjelstvo na ovom području još uvijek nije glavna djelatnost privređivanja, obrada zemlje i oranica se u većini slučajeva svodi na obradu zemlje za vlastite potrebe, dakle robna poljoprivredna proizvodnja je gotovo zanemariva. Grad Drniš u 2015. godini ima 487 upisanih OPG-ova. Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi u 2015. godini na području ŠKŽ bilo je upisanih 6.556 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s ukupno 7.406 ha zemljišta i najviše obrađene površine otpadaju na maslinike, krške pašnjake, vinograde i oranice. Prema podacima APPRRR na području Grada Drniša procijenjeno je da ukupna površina pod dominantnim uzgojnim kulturama (vinova loza, maslina, voćne kulture) iznosi 431,4 ha. OPG-i Grada Drniša su na cca 64 ha posadili vinovu lozu, na 56 ha masline te na 12,4 ha ostale voćne kulture.

Najznačajnije poljoprivredne površine na području Šibensko-kninske županije i na području Grada Drniša predstavlja Petrovo polje. Samo Petrovo polje ima 5.700 ha od kojih 3.500 ha

pripada Gradu Drnišu, a obrađeno je tek oko 15 – 20 %. Najveće obrađene površine su plantažni vinogradi "Dalmacijavina" d.d., u stečaju, Split, površine cca 220 ha. Petrovo polje je danas najvećim djelom zapušteno i neobrađeno, a jedan od glavnih razloga je nedostatak vode, odnosno učestale suše. Ostale poljoprivredne površine na području Grada Drniša, iako značajne po prostiranju, sačinjavaju tako zvana suha polja i gotovo bezvodna krška područja, gdje dovođenje vode i nije ekonomski opravdano.

Najveći dio poljoprivrednih površina je u vlasništvu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, ali zanimljiv je podatak da se poljoprivredom ne bave profesionalno, odnosno da se u većini slučajeva radi o umirovljenicima. Na razini države, najviše OPG-ova u vlasništvu je osoba starijih od 65 godina, ali razlike postoje od županije do županije. Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, od 6.556 OPG-ova u županiji, tek je 566 njih u vlasništvu osoba mlađih od 45 godina, a čak 3.345 u vlasništvu osoba starijih od 65 godina. Za usporedbu, Istarska županija po broju OPG-ova vrlo je slična Šibensko-kninskoj, ali od broja onih koji su dobili potpore IPARD-a čak 1362 OPG-ova je u vlasništvu osoba mlađih od 45 godina, a onih starijih od 65 godina 2.266. Ograničavajući faktori razvoja poljoprivrede su usitnjenost parcela i mala veličina posjeda (0,18 ha prosječna veličina parcele), nepostojanje organiziranog otkupa i plasmana poljoprivrednih proizvoda. Zbog toga je nužno pristupiti okrupnjavanju (povećanju površina) obiteljskih gospodarstava i proizvodnih parcela.

Potrebno je naglasiti kako postoji jako veliki broj poljoprivrednih proizvođača na ovom prostoru, dok s druge strane nijednom od njih poljoprivreda nije isključivi izvor prihoda. To ukazuje na poljoprivredni ekstenzitet te nerentabilnost poljoprivredne proizvodnje koja je rezultat niza problema poput: loše poljoprivredne infrastrukture (neadekvatna prometna i vodoopskrbna infrastruktura), usitnjenost zemljišta, neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, nepostojanja prerađivačkih i otkupnih kapaciteta za voće i povrće, slabe organiziranosti proizvođača, kao i njihove needuciranosti.

Tablica 28 Najčešće vrste uporabe zemljišta na cijelom području

Vrsta uporabe zemljišta	hektari
krški pašnjak	497,26
plemenita vinova loza	127,28
livade	122,76
maslina	63,63
žitarice	58,43

krmno bilje	46,38
voćne vrste	45,55

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Osnovne grane biljne proizvodnje su:

- vinogradarstvo,
- voćarstvo,
- povrtlarstvo i krmne kulture,
- ljekovito i aromatično bilje te
- ratarstvo.

Vinogradarstvo

Vinogradarstvo je razvijeno na gotovo čitavom području drniške regije, od Petrova polja s okolnim padinskim obroncima, do miljevačkog platoa i Promine, a također se smatra i najpogodnijom biljnom kulturom za uzgoj na ovom području. Prema zadnjim podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, na području Drniša je 64,91 hektara površine pod vinogradima i u Drnišu je 39 proizvođača vina. Površine pod vinogradima se konstantno smanjuju jer je vinova loza radno intenzivna kultura, a broj mladog, radno sposobnog stanovništva sve je manji. Zbog mediteranske klime i bogatstva autohtonih sorti (plavine, lasine, debita i maraštine), ali i uvedenih sorti (merlota, caberneta i rkaciteli), koje su se dobro prilagodile uzgojnim uvjetima, ova poljoprivredna proizvodnja ima najveći potencijal i najdužu tradiciju. Vjerojatno najbolje uvjete za proizvodnju vina na ovom području su u obližnjoj Općini Promina, odnosno prominskom vinogorju.

Za proizvodnju vina na području Drniša najveće kapacitete drži pogon društva „Dalmacijavino“ d.d. u stečaju, Split, Vinarija Drniš, u sklopu koje se nalazi i tvornica vinskog octa (kvasine). Bilo bi dobro osmisliti stvaranje novih proizvoda koji bi dali dodanu vrijednost tvornici kvasine, npr. ugovoriti s kooperantima proizvodnju ljutike i kapulice koja bi se kiselila i pakirala u navedenoj tvornici. Kisela ljutika i kapulica se jako dobro slažu s drniškim pršutom.

U Petrovom polju postoje i drugi znatno manji proizvođači, međutim jako ograničenih kapaciteta.

Slika 4 Maslinici uneseni u Arkod na dijelu Miljevačkog platoa (Drinovci)

Izvor: Arkod

Povrtlarstvo i krmne kulture

Povoljni prirodni uvjeti u Petrovom polju pogodni su za uspješnu proizvodnju različitih vrsta povrća, cvijeća i ukrasnog bilja, ali bez stalnog pristupa vodi odnosno navodnjavanju iluzorno je očekivati znatniji napredak u tom pogledu. Trenutno sustavno navodnjavanje u Petrovom polju ne postoji osim individualnih pothvata uvođenja pumpi za zalijevanje povrća uz Čikolu. Značajan je problem što Čikola često i presuši u ljetnom periodu te bi stoga vjerojatno trebalo pristupiti gradnji akumulacija. Sukladno navedenom, sadašnje stanje uzgoja povrtlarskih kultura na ovom području je loše. Postoji nekoliko malih proizvođača u Petrovom polju uz samu Čikolu, međutim veći obujam proizvodnje namijenjen prodaji i preradi ne postoji.

Ljekovito i aromatično bilje

U recentno vrijeme sve se više pristupa sadnji aromatičnog i ljekovitog bilja, posebice smilja, međutim trenutno se radi o individualnim pokušajima, pa slobodno možemo reći i eksperimentiranju s ovom vrstom proizvodnje. Ova ljekovita samonikla mediteranska kultura ne zahtijeva izrazito plodnu pedološku podlogu, stoga je prigodna za kultivaciju na škrtim krškim terenima, nepovoljnim za uzgoj vinove loze i zahtjevnijih kultura. Ipak, proizvođači nisu

dovoljno educirani o ovoj vrsti poljoprivredne proizvodnje te je kvaliteta ubranog divljeg smilja odnosno njegova ulja neusporedivo bolja od onog koje je posađeno.

Ratarstvo

U Petrovom polju osim već navedenih manjih vinograda i nešto povrtlarstva, postoji značajan broj oranica na kojima su se nekad sijale ratarske kulture (pšenica, ječam, kukuruz), a i dalje pokrivaju ukupno gotovo najveću površinu Petrovog polja. Proizvodnje namijenjene tržištu u ovom slučaju nema i radi se o zadovoljavanju vlastitih kućanskih potreba te eventualne prodaje na gospodarstvu. Također veliki je problem predstavlja usitnjenost zemljišta i nerentabilnosti takve proizvodnje, što se dobro vidi na karti ispod.

Slika 5 Oranice unesene u Arkod – Petrovo polje (dio Općine Ružić i Grada Drniša)

Izvor: Arkod

Stočarstvo

Osnovne grane stočarstva razvijene na području drniške regije su:

- ovčarstvo
- govedarstvo
- kozarstvo
- svinjogojstvo
- peradarstvo

Tablica 29 Broj OPG i broja grla po vrsti stočarskog uzgoja u Drnišu

Vrsta						UKUPNO	
KRAVE		OVCE		KOZE			
Broj OPG-a	Broj grla	Broj OPG-a	Broj grla	Broj OPG-a	Broj grla	Broj OPG-a	Broj grla
150	2003	111	6336	52	439	313	8778

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Na drniškom području poznati su proizvodi tradicionalnog uzgoja svinja, ovaca, koza pa i krava. Što se tiče uzgoje stoke, ovaj kraj je ipak najprepoznatljiviji po ovčarstvu, Značenje ovčarstva vidljivo je i iz podataka, 6.336 grla ovaca je daleko više od ostalih vrsta stoke. Međutim, potrebno je istaknuti i značenje govedarstva (2.003 grla), obzirom na veću ekonomsku vrijednost pojedinog grla. Prerađivačka industrija poljoprivrednih proizvoda je sveukupno slabo razvijena, a u nju spadaju: klaonice, pršutane, mljekare, sirane i proizvodnja meda.

Preduvjeti za razvoj i rast poljoprivredne proizvodnje stvaraju se i osnivanjem udruga, pa su na širem području Grada Drniša osnovane udruge sirara (Udruga malih sirara Šibensko-kninske županije „Mišinac“), ovčara i kozara (Udruga uzgajivača ovaca i koza „Mrka“ – Unešić), pčelara (Udruga pčelara „Čikola“ Ružić), vinara i vinogradara (Udruga vinara i vinogradara „DEBIT“ Drniš) te pršutara („Udruga proizvođača drniškog pršuta“) koje su pridonijele unapređenju kvalitete i obima proizvodnje, promociji proizvoda, zaštiti interesa lokalnog proizvođača kao i promoviranju tržišno orijentirane poljoprivredne proizvodnje u ovom kraju.

Drniški pršut

Najpoznatiji proizvod ovog područja je drniški pršut, specifičnih karakteristika zbog čistog zraka, bure, miješanja kontinentalne i mediteranske klime i primjene tradicionalne tehnologije prerade i čuvanja mesa. Zbog tradicije i specifične mikroklimе u dijelu Dalmatinske zagore, pršut je jedan od proizvoda kojeg su cijenili na europskim kraljevskim dvorima. Problemi u proizvodnji pršuta najviše se odnose na sirovinu koja se većinom uvozi.

Prema podacima Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede na području grada Drniša i općina Promina, Ružić i Unešić ukupno je 16 proizvođača mesnih proizvoda.

Značajan broj proizvođača pršuta i drugih suhomesnatih proizvoda zainteresiran je za širenje vlastite djelatnosti prema turistički atraktivnijim aktivnostima u sklopu proizvodnog pogona poput upoznavanja posjetitelja s procesom proizvodnje te kušanjem i prodajom. Potrebno je

utvrditi da li je i gdje dozvoljen obilazak proizvodnih pogona obzirom na stroge sanitarne uvjete, međutim postoje i drugi modeli prezentacije koji bi također mogli biti atraktivni posjetiteljima.

Aktivna je i "Udruga proizvođača drniškog pršuta" koja okuplja dio proizvođača i zastupa njihove interese te zajedno s Gradom Drnišom organizira tradicionalni "Međunarodni festival pršuta". Drniški pršut je apsolutno jedna od mogućih perjanica turističke ponude prostora. Sam spomen na drniški pršut kao brand izaziva poticaj na turističku konzumaciju koja je međutim u potpunosti zanemarena od strane i samih proizvođača, ali i turističkog sektora.

Važan vid razvoja i plasmana ovog proizvoda jest daljnje ulaganje u čuvanje njegove izvornosti (primjerice kroz snažno poticanje obnove lokalnih svinjogojskih farmi), razvoj pokaznih proizvodnji i kušaonica kao ključnih turističkih atrakcija prostora. Potrebno je razmisliti i o mogućim inovacijama koje mogu iskoristiti ovaj brend (npr. pršut kao suvenir), pa čak i do razine stvaranja novih oblika proizvoda „vegetarijanskog pršuta“ slično vegetarijanskim slasticama koje imitiraju okus mesnih proizvoda. U tom smislu, ponovno je važna edukacija, ali i osvještavanje i poticanje dionika na proaktivno djelovanje u razvoju i promociji branda, te zajedničkom plasmanu slično primjerima iz svijeta (npr. Emilia Romagna i njihov parmezan i mortadela).

Sir

Potencijal za proizvodnju sira je velik obzirom na značajan broj grla stoke pogotovo ovaca (6.336) koje pasu na slobodnoj ispaši te obzirom da se radi o području koje je ekološki neopterećeno što dodatno daje na kvaliteti sira i mogućnosti njegove certifikacije kao ekološkog proizvoda. Međutim, unatoč tome veliki broj uzgajivača uopće ne koristi ovce radi mlijeka, a ako i proizvode sir onda to rade prvenstveno za vlastite potrebe. Uočljiv je nedostatak osviještenosti o potencijalu razvoja ove proizvodnje te nedostatak nekog oblika zadružnog gospodarstva. Značajniji nositelj razvoja u proizvodnji, preradi i distribuciji kravljeg, ovčjeg i kozjeg mlijeka i mliječnih proizvoda je mljekara I-PAK d.o.o. iz Pakova Sela koja je trenutno u stečaju.

Struktura poljoprivrednih gospodarstva:

Najveći dio poljoprivrednih površina je u vlasništvu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Na širem drniškom području 2015. godine bilo je registrirano 1.103 poljoprivrednih gospodarstava, od kojih je gotovo polovica na području Grada Drniša (tablica).

Tablica 30 Struktura OPG-ova(stanje ožujak 2015.)

JLS	Površina (ha)	Broj parcels	ARKOD	Broj PG
DRNIŠ	836,97	1.913		380
PROMINA	264,02	623		132
RUŽIĆ	244,07	746		137
UNEŠIĆ	292,61	1.103		151

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Većina poljoprivrednih gospodarstava registrirana je kao OPG. Praktički izostanak zadruga i trgovačkih društava kao registriranih tipova gospodarstava ukazuje na čitav niz problema primarnog sektora i njegov mali značaj za socio-ekonomski status stanovništva.

Tablica 31 Broj registriranih gospodarstava prema tipu i jedinici lokalne samouprave

TIP GOSPODARSTVA	Grad/Općina				UKUPNO
	Drniš	Promina	Ružić	Unešić	
OPG	487	114	202	227	1030
OBRT	3		1	1	5
OSTALI	1				1
TRGOVAČKO DRUŠTVO	5	1			6
ZADRUGA		1	1		2
UKUPNO	496	116	204	228	1044

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Daljnji razvoj poljoprivrednih gospodarstava u svrhu turizma bit će usklađen s već izrađenim Planom upravljanja i marketinga razvoja turizma Grada Drniša. Prema njemu smjernice budućeg ekonomskog razvoja OPG-a trebaju se oslanjati na ekološku proizvodnju i promicanje održiva razvoja poljoprivrede i sela. Potencijali za ekološku proizvodnju leže u poljoprivrednim površinama koje su dulje vrijeme neobrađene te koje su dislocirane od površina na kojima postoji intenzivan poljoprivredni uzgoj. Takvo strateško usmjerenje moglo bi povećati konkurentnost OPG-a radi veće dodane vrijednosti.

Temeljni ograničavajući čimbenici gospodarske stabilnosti i konkurentnosti OPG-a su usitnjenost parcela i mala veličina posjeda, koja predstavlja temeljni preduvjet razvoja intenzivne, visoko produktivne i konkurentne poljoprivredne aktivnosti. Otegotnu okolnost predstavlja i nepostojanje organiziranog otkupa i plasmana poljoprivrednih proizvoda na šire tržište.

Sagledavši cjelokupnu agrarnu sliku drniškog kraja uočavaju se određene snage, ali i znatno veći broj slabosti. Kao najvažnije snage mogu se izdvojiti relativno povoljne klimatske karakteristike sa dovoljno padalina i insolacije, nužnih za rast i razvoj poljoprivrednih kultura, plodna pedološka podloga u Petrovom polju i krškim poljima i dolcima za uzgoj brojnih poljoprivrednih kultura (vinova loza, voćnjaci, oranične kulture) s pripadajućim vodnim resursima nužnim za navodnjavanje zemljišta. Navedene snage u kombinaciji s nepostojanjem većih okolišnih onečišćivača (tvornica, rafinerija i drugih industrijskih pogona) i dugogodišnjim neobrađivanjem većeg dijela agrarnih površina predstavljaju izvrstan preduvjet razvoja ekološki prihvatljive i održive poljoprivrede temeljene na konceptu uzgoja organskih proizvoda. Među brojnim slabostima agrarnog sektora poseban problem predstavlja usitnjenost zemljišnih površina koju gotovo redovito prate neriješeni imovinsko-pravni odnosi. Navedeni problem je u interakciji s lokalnim stanovništvom identificiran kao jedan od ključnih strateških limitatora razvoja lokalnog razvoja, obzirom da predstavlja početni preduvjet za bilo kakav oblik investiranja i privlačenja financijskih sredstava iz nacionalnih i Europskih fondova. Navedeni problem dodatno je intenziviran nepovoljnom demografskom slikom, gdje je, zbog nedostatka aktivnog mladog stanovništva, lokalna poljoprivreda uglavnom svedena na staro stanovništvo koje uglavnom obrađuje, manje, rascjepkane krpe plodnog tla, uglavnom za zadovoljenje vlastitih potreba. Izostanak mladog obrazovanog stanovništva automatski rezultira manjkom (nedostatkom) poduzetničkog duha i inovativnosti. Uslijed aktualnih demografskih trendova velik dio agrarnih površina u potpunosti su napuštene i neobrađene.

Što se stočarstva tiče jedan od temeljnih problema je nezainteresiranost lokalnog stanovništva za bavljenjem tom aktivnosti (posebice mladog), a nerijetko se radna pastirska snaga traži po zemljama istočne Europe. Iako mljekarstvo, prodaja domaćih janjaca, pršuta, slanine i ostalih suhomesnatih proizvoda predstavlja prosperitetnu i ekonomski isplativu djelatnost sve je manji broj domaćih autohtonih svinja i ostale stoke, te se dobar dio mesne sirovine uvozi iz drugih dijelova RH i Europe, što se u konačnici negativno odražava na promociju i zaštitu autohtonih prehrambenih proizvoda drniškog područja.

Sve ovo ukazuje na potrebu sustavnog i međusektorskog pristupa razvoju agrara u uskoj povezanosti s inovativnim selektivnim oblicima turizma, ali i drugim oblicima poticanja održivog razvoja poput cirkularne i/ili kooperativne ekonomije kakva je već pokazala rezultate u mnogim nerazvijenim krajevima diljem svijeta.

U svakom slučaju, svi poljoprivredni i stočarski proizvodi zahtijevaju posebnu turističku valorizaciju kroz edukaciju, podizanje standarda kvalitete te kvalitetniji plasman i suradnju dionika. Također, svaki proizvod može biti samostalno ili u grupama predstavljen u okviru tradicionalnih farmi i kušaonica i kao sadržaj kulturnog i aktivnog turizma nudeći stranom, ali

i domaćem gostu dragocjen doticaj s izvornom, izgubljenom kulturom i tradicijom podneblja. Lokalne udruge mogle bi biti okosnicom takvog razvoja povezujući proizvođače sa znanjima, resursima i tržištima što će svakako trebati obuhvatiti Planom upravljanja i razvoja turizma.

6.8.5. Razvojni problemi

Sažetak razvojnih problema – gospodarstvo

- administrativne barijere i nedovoljno razvijene poslovne usluge otežavaju privlačenje novih ulagača
- nepovjerenje javnosti u financijsko poštenje političara u Šibensko-kninskoj županiji te stav javnosti da su aktivnosti sive ekonomije veće nego u drugim županijama negativno se odražava na konkurentnost
- visok migracijski saldo i nizak prirodni priraštaj
- u strukturi prerađivačke industrije dominiraju djelatnosti koje nisu tehnološki intenzivne te su slabije konkurentne na stranom tržištu
- dio poduzetničkih zona nije komunalno opremljen

Sažetak razvojnih problema - turizam

- nedovoljni smještajni kapaciteti za turističke svrhe
- nezadovoljavajuća kvaliteta izvanpansionske ponude, posebno izvan sezone
- nedovoljno razvijeni selektivni oblici turizma, osobito povezivanje s poljoprivredom
- nedovoljna iskorištenost blizine NP "Krka"
- nedovoljno korištenje kulturno-povijesne i prirodne baštine u turističke svrhe

Sažetak razvojnih problema – poljoprivreda

- usprkos potencijalima, poljoprivredna proizvodnja uglavnom samo u vlastite svrhe – nizak interes za bavljenje poljoprivredom
- usitnjenost parcela
- neriješeni imovinsko-pravni odnosi
- nepostojanje organiziranog otkupa i plasmana poljoprivrednih proizvoda
- nedovoljna educiranost poljoprivrednih proizvođača i nedostatak osviještenosti o potencijalima u poljoprivredi
- neadekvatna prometna i vodoopskrbna infrastruktura

- slabo razvijena prerađivačka industrija poljoprivrednih proizvoda
- uvoz sirovine za najpoznatiji brend Drniša, drniški pršut

6.9. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

6.9.1. Obrazovanje

Predškolski odgoj

Dječji vrtić-Drniš

- broj odgojnih skupina: 15 (10 u centralnoj zgradi u Drnišu i 5 u područnim odjeljenjima)
- broj područnih vrtića: 5
- broj odgojitelja: 23
- broj djece: 280 god. 2015/2016

Osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje

Mreža škola na području Grada Drniša je relativno dobro razvijena. Poslije rata većina škola je obnovljena. Na području školstva, u Drnišu djeluje matična osnovna škola, na koju su vezane područne osmogodišnje škole u Drinovcima, Gradcu (općina Ružić) i Oklaju (općina Promina), te četvororazredne područne škole u Radoniću, Pokrovniku, Pakovu Selu i Siveriću. Srednja škola u Drnišu ima nekoliko različitih usmjerenja s trogodišnjim i četverogodišnjim programima. Djelatnost Srednje škole Ivana Meštrovića u Drnišu je odgoj i obrazovanje učenika u četverogodišnjem programu opće gimnazije, elektrotehnike i računarstva (elektrotehničar) i ekonomije, trgovine i poslove administracije (zanimanje ekonomist). Od trogodišnjeg strukovnog obrazovanja tu su programi za elektrotehniku (elektroinstalater, elektromehaničar, autoelektričar) strojarstvo (tokar, bravar, strojobravar, vodoinstalater, automehaničar), ugostiteljstvo i turizam (konobar, kuhar), poljoprivredu (poljoprivredni gospodarstvenik), ekonomiju i trgovinu (prodavač). Nastava se odvija u dvije zgrade u središtu Drniša te u sportskoj dvorani i okuplja učenike koji su uglavnom stanovnici grada Drniša te općina Promina, Ružić i Unešić.

U Drnišu djeluje i osnovna glazbena škola s dugom tradicijom.

Osnovna škola "Antun Mihanović Petropoljski",

- broj područnih odjeljenja: 8 (3-osmorazredna, 5-četvororazredna)
- broj učitelja: 83
- broj učenika: 654 (šk. god. 2015./2016.)

Srednja škola "Ivana Meštrovića" Drniš,

- broj profesora: 38
- broj učenika: 310 (šk. god. 2015./2016.)

Osnovna glazbena škola "Krstodak" Drniš sa odjeljenjem u Kninu

- broj profesora: 12
- broj učenika: 132 učenika (šk. god. 2015./16.)

Pučko otvoreno učilište Drniš

Pučko otvoreno učilište "Drniš" je gradska ustanova Grada Drniša osnovana 1968. godine. Sjedište je u Drnišu, u Ulici Kralja Zvonimira 8. Organizira razne kulturno – umjetničke i zabavne priredbe, te obrazuje djecu i odrasle. Također posjeduje i polivalentnu kino-kazališnu dvoranu smještajnog kapaciteta 450 sjedala.

Pučko otvoreno učilište Drniš pored niza općih bavi se i organizacijom glazbeno - scenskih programa (godišnje oko 60 programa), ima dječji zbor Grdelini te Kazališnu radionicu Mali meštar.

Što se tiče obrazovne djelatnosti POU Drniš nudi sljedeće programe:

Engleski jezik za učenike osnovne škole, a za odrasle tečajeve engleskog, njemačkog, talijanskog i francuskog.

6.9.2. Zdravstvo i socijalna skrb

Zdravstvo

Tablica 32 Zdravstvena infrastruktura

Opća ambulanta	Stomatološka ambulanta	Ljekarna
3	1	2

Izvor: *Grad Drniš*

U gradu Drnišu ne postoji opća bolnica te pacijenti većinom gravitiraju prema Općoj bolnici Šibenik.

Dom zdravlja u Drnišu svojim uslugama pokriva praktički cijelo područje bivše općine Drniš. Na sadašnjem području grada Drniša funkcionira ambulanta u Miljevcima, a liječnici Doma zdravlja opslužuju i ambulante u Unešiću, Oklaju i Kljacima. Specijalisti iz Šibenika periodično ordiniraju u Domu zdravlja.

Što se tiče dostupnosti lijekova, na području grada djeluju dvije ljekarne.

Socijalna skrb

Socijalna skrb kao i inicijative uključivanja osoba u nepovoljnom položaju od iznimne su važnosti za povećanje kvalitete života u zajednici. Usporednim podacima popisa stanovništva u gradu je uočen proces ubrzanog starenja stanovništva (4.2. Dobna struktura stanovništva). Postotak osoba starijih od 60 godina u ukupnom broju stanovnika grada Drniša iznosi 36,32%.

Također vrlo ranjiva skupina su i osobe s invaliditetom, kojih u Šibensko-kninskoj županiji živi 14.830 - 9.288 muškaraca (63%) i 5.542 žena (37%). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 7.539 (51%), je u radno aktivnoj dobi, a prema dostupnim podacima o obrazovanju, 57% osoba s invaliditetom nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. Najčešće zvanje kod zaposlenih osoba s invaliditetom je NKV radnik.

Institucije s područja socijalne skrbi na području Grada Drniša:

- Centar za socijalnu skrb

Iako je dobna struktura stanovnika nepovoljna te trećinu populacije Grada Drniša čine osobe starije od 60 godina, u gradu ne postoji Dom za starije i nemoćne osobe.

Socijalne usluge na području Grada Drniša:

Udruga „ZvoniMir” provodi slijedeće projekte:

- Poludnevni boravak za osobe koje žive u urbanoj sredini, kao rezultat projekta „Solidarnost i zapošljavanje – ruka u ruci”
- Pružanje usluge pomoći i njege u kući kroz projekt „Stari, ali ne i sami”

Udruga „Žena” provodi slijedeće projekte:

- „Pomoć i njega u kući”
- „Organiziranje aktivnog starenja u selu”
- „Osigurani prijevoz za poboljšanu integraciju starijih osoba”
- Savjetovanje kod sklapanja Ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju

Udruga „Ogi” provodi slijedeće projekte:

- AHA-Ad-Hoc – Asistencija obiteljima sa ovisnim članovima

6.9.3. Kulturne djelatnosti

Gradski muzej Drniš osnovan je 1971. Muzej je poslije rata temeljito obnovljen i u njemu je potpuno uređena Zbirka Meštrović, restauratorska radionica, preparatorska radionica, knjižnica (za stručne posjetitelje) i dvorana za izložbe. U ovom kontekstu valja spomenuti imuzejsku zbirku franjevačkog samostana – Visovac.

U gradu se nalazi i Narodna knjižnica Drniš.

Kulturne manifestacije na području grada Drniša

- Krnjeval
- Uskršnji doručak
- Drniške ljetne večeri
- Večeri pasionske baštine
- Radio Pijaca
- Miljevačke užance
- Međunarodni festival pršuta
- Martinje

Iako su sve ove manifestacije primarno nastale u svrhu promicanja kulture, tradicionalnih vrijednosti i gastro-enoloških proizvoda Grada Drniša i okolnog područja, one ujedno nadopunjuju i turističku ponudu drniškog kraja. Prošle godine ukupan broj posjetitelja ovih manifestacija brojio je 10.000 ljudi.

Kulturno umjetnička društva

Na području Grada Drniša djeluju sljedeća kulturno - umjetnička društva ili udruge:

- Gradski puhački orkestar Drniš (djeluje od 1864. godine)
- Tamburaški orkestar "Krstel Odak" Drniš
- KUD "Miljevci" Drinovci
- Klapa "Drniš" Drniš
- Kulturna udruga "Kolarište" Radonić
- Gradski pjevački zbor "Neuma" Drniš
- Plesna udruga "Step- up" Drniš
- Ogranak Matice Hrvatske Drniš
- Udruga za promicanje kulturnog identiteta "Dernis" Drniš

Od ostalih djelatnosti koje potiču kulturni amaterizam i očuvanje tradicije i baštine ovoga kraja treba spomenuti amatersko bavljenje starim zanatima (izrada susaka, drniških kapa i rudarskih svijeća), te održavanje raznih manifestacija radi očuvanja običaja i tradicije: Drniško kulturno ljeto od 1. lipnja - 16. kolovoza, fešta za Sv. Roka - dan Grada Drniša i tradicionalni sajmovi (svaka srijeda i svaki 5. u mjesecu od 6. do 11. mjeseca).

6.9.4. Sportske djelatnosti

Od sportskih rekreativnih društava i Udruga djeluju:

- HNK DOŠK Drniš
- HNK Rudar Siverić
- KK DOŠK Drniš
- Karate klub Drniš
- Kick boxing Drniš
- ŠRD "Živkovići" Radonić
- ŠRD "Miljevci" Drinovci
- ŠRD "Hrvatski vitez Niko Cigić" Pakovo Selo
- Planinarsko društvo "Promina" Drniš
- ŠRD „Sveti Mihovil“ Pokrovnik
- Moto klub „Lynxs“.

6.9.5. Razvojni problemi

Sažetak razvojnih problema - obrazovanje

- Nepostojanje programa za povratak i zadržavanje mladih s visokoškolskim obrazovanjem, kao i programa za privlačenje mladih i obrazovanih stručnjaka
- Nedostatak primjerenih programa cjeloživotnog učenja;
- Nepostojanje sustavnoga stipendiranja u skladu s potrebama tržišta rada;
- Nedovoljno brzo praćenje trendova u obrazovanju uslijed nedostatka financijskih i ljudskih resursa.

Sažetak razvojnih problema – zdravstvo i socijalna skrb

- Nedostatak aktivnosti promocije zdravlja i prevencije kroničnih nezaraznih bolesti radi dislociranosti i ograničenih kapaciteta Doma zdravlja Drniš
- Potreba za razvojem novih socijalnih usluga

- Nepostojanje Doma za starije i nemoćne osobe

Sažetak razvojnih problema – kulturne i sportske djelatnosti

- Nesustavna briga o spomenicima kulture;
- Neadekvatno marketinško praćenje manifestacija;
- Nedovoljno korištenje kulturne baštine u gospodarske i promocijske svrhe
- Nedovoljno korištenje i praćenje trendova u IKT ukulturnim institucijama;
- Nedovoljna ulaganje gospodarskih subjekata u sport –promocija kroz prizmu sporta
- Nedovoljan broj sportskih objekata

6.10. CIVILNO DRUŠTVO

Razvijenost civilnog društva se, između ostaloga mjeri i brojem organizacija civilnog društva koje aktivno djeluju na nekom području. U Gradu Drnišu ima 45 registriranih udruga. Obzirom na djelatnosti prema nomenklaturi registra udruga, najveći broj registriranih nevladinih organizacija se odnosi na gospodarske udruge poput udruga proizvođača hrane, lovačkih društava i slično, potom udruge koje se bave kulturno-umjetničkim radom, te udruge za razvoj sportskih aktivnosti, dok su ostale udruge slabije zastupljene.

Nedostaje više udruga koje bi se bavile socijalno marginaliziranim skupinama kao što su starije i nemoćne osobe, osobe s invaliditetom ili žrtve nasilja. Veterani domovinskog rata organizirali su se oko svojih udruga: HVIDRA – Drniš, Udruga 142. Brigade Drniš, Udruga hrvatskih branitelja liječenih od PTSP-a „ Sv. Roko“ Drniš, Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora.

Lokalna akcijska grupa (LAG) „Krka“

LAG "Krka" djeluje na području sedam jedinica lokalne samouprave Šibensko-kninske županije, tu spadaju gradovi Drniš i Skradin, općine Bilice, Ružić, Promina i Unešić, te sedam naselja grada Šibenika: Brnjica, Čvrljevo, Dubrava, Goriš, Gradina, Konjevrate i Lozovac. LAG je osnovan je 27. studenog 2011. godine, registriran je kao udruga i trenutno okuplja 34 predstavnika civilnog, javnog i privatnog sektora. LAG se prostire na području od Promine do ušća rijeke Krke, a ukupna površina LAG-a je veća od tisuću km² te broji oko 23 tisuće stanovnika. Cilj LAG-a je mobiliziranje i provedba lokalnog razvoja u ruralnim zajednicama kroz lokalna partnerstva. Kroz LAG se želi pomoći građanima, grupama, tvrtkama i drugim

Lokalne akcijske grupe su iznimno važne za razvoj bilo kojeg područja jer postaju glavni nosioci ruralnog razvoja. U kontekstu razvoja Grada Drniša koji pripada LAG-u "Krka" bitno je voditi računa o usklađenosti strategije LAG-a i Grada Drniša radi izbjegavanja šumova u komunikaciji i dupliranja posla.

6.10.1. Razvojni problemi

Sažetak razvojnih problema

- Nedovoljan broj udruga koji se bavi socijalno-marginaliziranim osobama
- Nedovoljni materijalni resursi za nesmetan rad udruga
- Nedostatna znanja i vještine članova udruga – npr. za apliciranje za EU fondove i ostala bespovratna sredstva
- Nedovoljna snaga organizacija civilnog društva da utječu na promjene u društvu
- Slaba povezanost i suradnja između OCD
- LAG-u nedostaje operativnih kapaciteta

5. SWOT ANALIZA

SWOT analiza odnosno analiza razvojnih snaga, slabosti, prilika i prijetnji Grada Drniša sažeto prikazuje situacija na svim područjima društveno-gospodarskog djelovanja na lokalnoj razini. SWOT analiza je izrađena kroz dva sastanka radnih skupina te je podijeljena po područjima koja su identificirana kao ključna za razvoj Drniša. Snage i slabosti se odnose na unutarnje čimbenike povezane s određenim sektorom ili područjem, dok se prilike i prijetnje odnose na vanjske čimbenike, najčešće izvan kontrole razvojnih timova na lokalnoj razini.

SWOT analiza ima svoju jasnu svrhu, ne samo u sažetom prikazu situacije, nego i u definiranju ciljeva kojima se treba težiti.

- Identificirane snage i prilike treba iskoristiti, odnosno upotrijebiti snage kako bi se iskoristile prilike.
- Na snage se treba usredotočiti i učiniti ih još boljima.
- Na slabostima treba raditi kako bi prestale biti slabosti i prerasle u snage.
- Prilike treba iskoristiti (po mogućnosti koristeći snage koje imamo).
- Prijetnje treba izbjeći ili, ako to nije moguće, pokušati ih minimizirati koristeći snage i prilike.

Uvid u trenutnu situaciju predočenu kroz SWOT analizu razvijen je na temelju socio-ekonomske analize područja odnosno konkretnih podataka i iskustva dionika okupljenih u radnim skupinama te predstavlja osnovu za razvoj ciljeva, prioriteta i mjera Strategije.

SWOT analiza podijeljena je na slijedeća područja:

- gospodarstvo,
- turizam i ruralni razvoj
- društveni razvoj i civilnog društva, te
- infrastruktura i okoliš.

Ovakav pristup baziran je na temelju rasporeda stručnjaka po radnim skupinama. Iako su turizam i ruralni razvoj (poljoprivreda) sastavni dio gospodarstva, izdvojeni su radi velikog značaj ove dvije privrede za budući razvoj drniškog kraja.

GOSPODARSTVO

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> → Snažna tradicija prerađivačke industrije na bazi kamena → Prepoznata prehrambena industrija kroz brand „Drniški pršut“ → Izgrađeno 110 kW trafostanica – odlična elektroopskrba za gospodarstvenike → Razvijen sektor malog gospodarstva kao nositelj zapošljavanja i gospodarskog rasta	<ul style="list-style-type: none"> → Nedostatak trajnih obrtnih sredstava → Nesklonost udruživanja kod poduzetnika → Nedostatak stručnog kadra → Neiskorišteni objekti u vlasništvu Grada Drniša koji bi se mogli iskoristiti za poslovne inkubatore ili poduzetničke potporne institucije → Nekonkurentno gospodarstvo radi zastarjele tehnologije te nedovoljnog ulaganja u istraživanje i razvoj → Neiskorištene komunalno opremljene poslovne zone

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> → Velike mogućnosti za financiranje iz nacionalnih i EU fondova → Mogućnosti širenja tržišta u okviru Europske unije – posebice prepoznatih brandova „Drniški pršut“ → Komunalno opremljene gospodarske zone spremne za "greenfield" investicije → Donošeni prostorni plan uređenja (PPUG) i generalni urbanistički plan (GUP) → Novi zakon o poticanju ulaganja → Neiskorišteni objekti u vlasništvu Republike Hrvatske koji bi se mogli iskoristiti za poslovne inkubatore ili poduzetničke potporne institucije → Revitalizacija vojne infrastrukture za potrebe razvoja lokalne zajednice posebice gospodarstva (inkubator, coworking prostori, sjedišta potpornih institucija...) → Mogućnost udruživanja u razna gospodarska udruženja (klasteri)	<ul style="list-style-type: none"> → Troma i neučinkovita administracija → Gospodarske i poticajne politike nisu poticajne za poduzetnike

TURIZAM I RURALNI RAZVOJ

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> → Bogata materijalna i nematerijalna povijesno -kulturna baština → Otvorenost i pristupačnost stanovništva → Duga tradicija poljoprivredne proizvodnje (vinogradarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo, stočarstvo) → Postojanje razrađenih i tematskih turističkih manifestacija → Bogata prepoznata tradicionalna gastronomija („Drniški pršut“, sir(mišni), vino) → Razvijeni novi turistički infrastrukturni sadržaji – šetnice, biciklističke staze → Razvijen ruralni turizam i seoska domaćinstva 	<ul style="list-style-type: none"> → Nedovoljna zainteresiranost stanovništva za bavljenje turizmom i poljoprivredom → Needuciranost i niska razina obrazovanja ljudi u poljoprivrednim djelatnostima → Neorganizirano tržište poljoprivrednih proizvoda (otkup, distribucija, plasman) → Nedovoljno korištenje modernih i novih tehnologija u poljoprivredi i turizmu → Zapuštene, neobrađivane poljoprivredne površine → Rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta → Nepostojeći sustav navodnjavanja → Nepostojanje turističkih agencija i turističkih vodiča na području Grada → Nedovoljan broj smještajnih i kvalitetnih turističkih kapaciteta → Neriješeni imovinsko pravni odnosi koji koče turističke projekte → Miniranost zemljišta → Mnoge atraktivne povijesne građevine su teško dostupne – ne postoje uređeni prilazi ili putevi

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> → Bolja iskoristivost Petrovog polja kao najveće poljoprivredne površine u županiji → Vrlo povoljna klima za bavljenje turističkom djelatnosti (mnogo sunčanih dana u godini) → Povoljni mikroklimatski uvjeti za bavljenje poljoprivredom – velike mogućnosti za proizvodnju ljekovitog bilja (smilje) → Dostupnost financijskih sredstava za financiranje projekata iz područja turizma i poljoprivrede kroz nacionalne i EU fondove (Program ruralnog razvoja) → Poticajne mjere nacionalne i lokalne razine za certifikaciju i zaštitu proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> → Potporne poljoprivredne institucije sele se u središte županije Šibenik → Centraliziran i jednosmjern pristup razvoju turizma – neujednačeno ulaganje na razini regija, imidž Hrvatske kao obalne i morske zemlje → Nedovoljno razrađen koncept ruralnog turizma na nacionalnoj razini → Usitnjenost zemljišta onemogućava konkurentnu poljoprivrednu proizvodnju; → Jaka konkurencija stranih tržišta dodatno ojačana ulaskom RH u EU

<ul style="list-style-type: none"> → Veća potražnja i cijena domaćih proizvoda uzgojenih na tradicionalan način → Potražnja za novim turističkim nišama – gastronomija, aktivan odmor, avanturizam) → Korištenje IKT tehnologije turizmu i poljoprivredi → Bogatstvo vodnih resursa koji se mogu iskoristiti za navodnjavanje	
--	--

DRUŠTVENI RAZVOJ I CIVILNO DRUŠTVO

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> → Postoje proaktivne udruge civilnog društva (kultura, socijalne usluge, sport) → Postoji strateški plan i program socijalnih usluga → Na području grada djeluje aktivan savjet mladih → Bogatstvo manifestacija s ciljem promicanja kulture → Razvijena snažna partnerska struktura na području kulture u Drnišu (Matica Hrvatska, knjižnica, muzej, radio, POU, glazbena škola, dječji vrtić, osnovna i srednja škola) → Razvijen sustav prekvalifikacije → Stvoreni uvjeti za jednosmjensku nastavu i u osnovnoj i u srednjoj školi 	<ul style="list-style-type: none"> → Nedovoljni kapaciteti organizacija civilnog društva za izradu i provedbu EU projekata → Nedovoljan broj osobnih asistenata u nastavi → Nezaposlene osobe su nemotivirane i nedovoljno aktivne u traženju zaposlenja → Ne postoji jasan i transparentan način raspodjele financijskih sredstava za udruge → Udruge u socijalnom sektoru nisu proaktivne i nedovoljno komuniciraju i surađuju → Nedovoljna interdisciplinarna i međusektorska suradnja (zdravstvo – sport – kultura – obrazovanje) → Nejasan sustav ocjenjivanja kvalitete programa i rada udruga → Nedostatak ljudskih resursa u kulturnim ustanovama → Nedovoljna promocija kulture i baštine → Loša dostupnost spomenicima kulture u ruralnim dijelovima grada → Neadekvatni prostori pojedinih ustanova i udruga → Zastarjela školska infrastruktura → Neadekvatno opremljene sportske dvorane

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> → Decentralizacija i deinstitucionalizacija socijalnih usluga → Dostupnost izvora financiranja projekata i inicijativa kroz nacionalne i EU (strukturni fondovi i Programi Unije) programe → Povećana suradnja između dionika s područja obrazovanja, kulture, zdravstva i sporta na županijskoj i nacionalnoj razini → Povećanje konkurentnosti gospodarstva (izlazak iz recesije) potiče potrebu za 	<ul style="list-style-type: none"> → Prečeste izmjene zakona i regulativa → Nepovezanost i nedostatna komunikacija institucija na nacionalnoj razini → Depopulacija – iseljavanje mladih u veće gradove, starenje stanovništva → Opasnost od gašenja pojedinih udruga zbog nedostatka financijskih sredstava na nacionalnoj razini → Neusklađenost obrazovnog sustava s potrebama tržišta rada

<p>novim zapošljavanjem te potiče dodatna ulaganja u društvene djelatnosti</p> <p>→ Dostupnost kvalitetnih obrazovnih institucija u okruženju - blizina sveučilišta (Split, Zadar, Šibenik, Knin)</p>	<p>→ Nejasan sustav vanjskog vrednovanja nastavnika</p>
---	---

INFRASTRUKTURA I OKOLIŠ

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> → Riješena opskrba električnom energijom za sva kućanstva i industrijske zone → Područje Grada Drniša ima dobru cestovnu infrastrukturu → Izgrađen vodoopskrbni sustav – 97% stanovništva priključeno je na postojeći vodoopskrbni sustav → Izrađena projektna dokumentacija za daljnje projekte iz područja vodoopskrbe i odvodnje	<ul style="list-style-type: none"> → Divlja odlagališta građevinskog otpada → Sustav odvodnje još uvijek nije riješen za cijelo područje grada → Problem s pokrivenošću širokopojasnim internetom određenog gradskog područja → Loše stanje određenih lokalnih cesta → Nedovoljno razvijena mreža biciklističkih i pješačkih staza → Još uvijek značajan dio površina onečišćen minama → Promet u mirovanju nije riješen → Loša prometna povezanost grada s okolnim naseljima → Javljanju se gubitci vode u vodoopskrbnom sustavu zbog dotrajalosti infrastrukture → Neriješeni imovinsko pravni odnosi koji usporavaju ili koče potrebne infrastrukturne projekte → Stanovništvo nije dovoljno osviješteno o razvrstavanju otpada i ekologiji → Nepostojanje plinske mreže

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> → Blizina Autoceste Zagreb – Dubrovnik → Konfiguracija terena → Izgradnja brze ceste Šibenik – Drniš – Knin te Drniške zaobilaznice → Velik potencijal obnovljivih izvora energije (sunce, vjetar i biomasa) → Izgradnja zračne luke na drniškom području u Pokrovniku → Velik prostor za intenziviranje poljoprivredne proizvodnje na trenutačno neobrađivanim površinama	<ul style="list-style-type: none"> → Slaba prometna povezanost – premalo linija prema županijskom središtu i ostatku države → Klimatske promjene (poplave, suše) → Nepovoljne prometno-tehničke karakteristike prometnice D33 (Šibenik – Drniš – Knin – BiH) od Pakova Sela do Drniša → Sigurnost u prometu – državne i županijske ceste nemaju posebne trake za bicikliste i pješake

6. VIZIJA, STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE

6.1. VIZIJA

Vizija Grada Drniša: „***Mjesto u kojem tradicionalne vrijednosti te očuvana priroda i okoliš omogućuju stanovništvu dostojanstven i ispunjen život, a posjetiteljima nezaboravan doživljaj***”

Najveći problem Grada Drniša je velika depopulacija stanovništva zbog kontinuiranog višegodišnjeg negativnog prirodnog priraštaja te iseljavanja, većinom mladog stanovništva. Razlog iseljavanja, najčešće je ekonomske prirode – mali broj radnih mjesta u Drnišu - stoga mladi često nakon završetka obrazovanja sele ili ostaju u većim gradovima koji nude brojnije prilike za zapošljavanje. Da bi se ovaj negativan trend zaustavio, potrebno stvoriti sredinu u kojoj će stanovništvo moći živjeti od svog rada, sredinu koja će svojim sadržajima i uslugama jamčiti veću kvalitetu života, sigurnost i zadovoljstvo. U isto vrijeme područje Grada Drniša obiluje kulturnom i prirodnom baštinom koja privlači mnogobrojne posjetitelje iz Hrvatske i inozemstva. Upravo ta baština može poslužiti kao temelj za razvoj novih proizvoda i usluga i otvaranje novih radnih mjesta. Naravno treba voditi računa o pametnom upravljanju prirodnim i kulturnim vrijednostima i zaštiti biološku i geomorfološku raznolikost od negativnog utjecaja čovjeka i elementarnih nepogoda, kako bi u njima mogle uživati i od njih živjeti buduće generacije. Područje Grada Drniša ima izniman poljoprivredni potencijal u plodnom Petrovom polju koji treba dodatno poticati, kao i tradicionalno obrtništvo te mala i srednja poduzeća. Druga komponenta, uz gospodarstvo, o kojoj ovisi kvaliteta života je dostupnost socijalnih usluga i kulturnih sadržaja. Grad Drniš želi svojim stanovnicima pružiti okruženje u kojem će se osjećati sigurno i zadovoljno i u kojem će sve skupine biti jednako uključene u društveni život.

Vizija odražava gore opisanu pozitivnu sliku drniškog područja za koju vjerujemo da se može ostvariti.

6.2. STRATEŠKI CILJEVI

Opći cilj: Povećati zaposlenost, spriječiti odljev mladih te stvoriti poticajno i sigurno okruženje za život na području Grada Drniša.

Područje Drniša suočeno je s velikim odljevom mlade stručne snage koji odlaze u veće gradove u potrazi za poslom i većom kvalitetom života. Ako vizija Drniša pokazuje buduće, željeno, stalno stanje, opći cilj pokazuje korake koji bi trebali pridonijeti ostvarivanju tog stanja. Za mjerenje postizanja ovakvog općeg cilja uzet je indeks razvijenosti RH prema kojem se jedinice lokalne samouprave razvrstavaju u kategorije. Drniš se trenutačno nalazi u II. kategoriji JLS-ova s indeksom razvijenosti manjim od 75% prosjeka RH. Kako se prilikom izračuna razvijenosti uzimaju neki osnovni ekonomski i demografski pokazatelji područja, upravo bi rast indeksa razvijenosti bio dobar sveobuhvatni pokazatelj gospodarskog i društvenog napretka grada.

Cilj se namjerava postići kroz dva strateška cilja:

SC1 Povećati konkurentnost gospodarstva i razviti formalno, neformalno i informalno obrazovanje prilagođeno potrebama tržišta rada

SC2 Povećati kvalitetu i dostupnost svih vrsta javnih usluga te osigurati kvalitetnu temeljnu infrastrukturu uz očuvanje prirodne i kulturne baštine

Pokazatelj na razini općeg cilja → povećati indeks razvijenosti Grada Drniša iznad 75% prosjeka razvijenosti RH do 2020 (trenutačno je 74.34%)

Pokazatelj rezultata		Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor	
Definicija	Jedinica	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina			
Indeks razvijenosti Grada Drniša	%	Indeks za razvrstavanje svih JLS u RH prema razvijenosti.	74,34%	2015.	75%	2020.	Na kraju 2020.	Izračun UO za gospodarske djelatnosti

Strateški cilj 1: Povećati konkurentnost gospodarstva i razviti formalno, neformalno i informalno obrazovanje prilagođeno potrebama tržišta rada

U svrhu zadržavanja radno sposobnog stanovništva i mladih obitelji na području Grada Drniša, potrebno je poduprijeti rast i razvoj gospodarstva, kako bi se zadržala postojeća te stvorila nova radna mjesta. Međutim nije dovoljno raditi samo na ponudi radnih mjesta, već je potrebno razvijati kadar koji će svojim znanjem i vještinama odgovarati strukturi

gospodarstvenika i koji će moći svoju stručnost uklopiti u razvojne potencijale kraja. Zbog toga je izuzetno važno jačati spregu između gospodarstvenika i svih vrsta obrazovnih institucija u gradu.

Prioriteti unutar Strateškog cilja 1:

I. Razviti atraktivnu turističku ponudu temeljenu na jedinstvenoj povijesnoj, kulturnoj i prirodnoj baštini Drniša

II. Stvoriti uvjete za konkurentniju poljoprivrednu proizvodnju baziranu na znanju i inovacijama

III. Stvoriti nužne preduvjete za poticajno poslovno okruženje i konkurentno poduzetništvo i obrtništvo

IV. Unaprijediti sustav obrazovanja, osposobljavanja i volontiranja na području Drniša

Pokazatelji ostvarenja SC1:

SC 1. Povećati konkurentnost gospodarstva i razviti formalno, neformalno i informalno obrazovanje prilagođeno potrebama tržišta rada								
Pokazatelj rezultata			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
Osobni dohodak po stanovniku	HRK	Povećanje prosječnog osobnog dohotka	25.822	2015.	30.000	2020.	Jednom u dvije godine	DZS, HGK
Novootvoreni poslovni subjekti / OPG-ovi	broj	Otvaranje novih obrta, poduzeća, OPG-ova	0	2016.	10	2020.	Jednom u dvije godine	DZS, HGK, FINA
Povećanje prihoda od prodaje u inozemstvu	HRK	Izvoz gospodarstvenika	23.592.654	2014.	25.000.000	2020.	Jednom u dvije godine	Financijska izvješća
Broj educiranih / prekvalificiranih osoba	broj	Osobe prošle kroz organizirane edukacije i prekvalifikaciju	0	2015.	150	2020.	Godišnje	HZZ
Broj noćenja u smještajnim objektima	broj	Noćenje gostiju u hotelima, apartmanima, kućama za odmor, seoska domaćinstva	7.841	2014.	10.000	2020.	Godišnje	DZS
Povaćanje smještajnih kapaciteta	ležaj	Broj novih kreveta za turiste	181	2014.	200	2020.	Jednom u dvije godine	TZ ŠKŽ
Prosječan broj zaposlenih	broj	Prosječan broj zaposlenih osoba u određenoj godini	989	2014.	1.300	2020.	Godišnje	HZZ

Strateški cilj 2: Povećati kvalitetu i dostupnost javnih usluga te osigurati kvalitetnu temeljnu infrastrukturu uz očuvanje prirodne i kulturne baštine

U svrhu ocjenjivanja općeg cilja, posebice djela koji se tiče smanjivanja odljeva stanovništva i osiguravanja sigurnog životnog okruženja, potrebno je voditi računa o društvenim sadržajima, razvoju primjerenih socijalnih usluga te zaštiti ljudskih života, imovine i prirodnih vrijednosti. Sve to uvelike utječe na životni standard te doprinosi visokoj kvaliteti života jednako ili čak i u većoj mjeri nego razvijeno gospodarstvo.

Prioriteti unutar SC2:

V. Povećati kvalitetu i dostupnost društvenih sadržaja i razviti primjerene socijalno-zdravstvene usluge

VI. Sustavno raditi na očuvanju, razvijanju i promoviranju kulturnih sadržaja grada

VII. Razviti kvalitetnu prometnu, plinsku i informatičku infrastrukturu i osigurati veću energetska učinkovitost grada

VIII. Zaštititi i adekvatno vrednovati prirodu i okoliš

IX. Zaštititi ljudske živote i otkloniti ili umanjiti rizike proizašle djelovanjem elementarnih nepogoda

Pokazatelji ostvarenja SC1

SC 2 Povećati kvalitetu i dostupnost javnih usluga te osigurati kvalitetnu temeljnu infrastrukturu uz očuvanje prirodne i kulturne baštine								
Pokazatelj rezultata			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
Broj novoopremljenih / izgrađenih objekata javne socijalne infrastrukture	m ²	Novo izgrađena, obnovljena i opremljena infrastruktura	0	2015.	2.500 m ²	2020.	Jednom u dvije godine	Ugovori s dobavljačima radova, Izvještaj UO za prostorno uređenje I graditeljstvo
Broj unaprijeđenih / novorazvijenih socijalnih usluga	broj	Nove socijalne usluge na području Drniša za skupine u nepovoljnom položaju	0	2015.	4	2020.	Godišnje	Izvještaj UO za gospodarstvo, financije I društvene djelatnosti
Broj kWh iz OIE	kWh	Broj proizvedenih kWh struje iz OIE	N/P	2015.	1.000 kWh	2020.	Na kraju 2020.	Izvješća, HEP
Pokrivenost sustavom odvodnje	%	Pokrivenost domaćinstva grada Drniša odvodnjom	85%	2015.	95%	2020.	Na kraju 2020.	Izvještaj RAD d.o.o.

6.3. PRIORITETI I MJERE

SC1 Povećati konkurentnost gospodarstva i razviti formalno, neformalno i informalno obrazovanje prilagođeno potrebama tržišta rada

PRIORITET I. Razviti atraktivnu turističku ponudu temeljenu na jedinstvenoj povijesnoj, kulturnoj i prirodnoj baštini Drniša	
MJERA I.1.	Obnoviti i urediti građevine kulturno-povijesne baštine
CILJ	Revitalizirati bogatu kulturno-povijesnu baštinu na području Grada Drniša radi stvaranja veće turističke vrijednosti i atraktivnosti kraja.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Revitalizacija ostataka tvrđave „Gradina“ u Drnišu • Revitalizacija doma kulture u Siveriću – Muzej rudarstva u Siveriću i višenamjenska dvorana • Revitalizacija starog kina – Centar za posjetitelje • Obnova materijalne kulturno-povijesne baštine (srednjovjekovne utvrde, sakralni objekti, spomenici kulture) • Uređivanje, izgradnja staza i cesta do lokaliteta kulturno-povijesne baštine • Izrada natječajne dokumentacije za revitalizaciju kulturno-povijesnih objekata
NOSITELJI	Grad Drniš
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj obnovljenih građevina kulturno povijesne baštine • Broj km uređenih pristupnih staza / cesta • Broj izrađene tehničke dokumentacije
MJERA I.2.	Jačati kvalitetu i sadržajnost postojeće turističke ponude u skladu s turističkim trendovima i selektivnim oblicima turizma (eno-gastro, aktivni, sportski, avanturistički i ciklo turizam)
CILJ	Iskoristiti očuvanu prirodu i okoliš te prepoznatu domaću gastronomiju za razvoj atraktivnih sadržaja unutar posebnih turističkih niša (eno-gastro, aktivni, sportski, avanturistički i ciklo turizam).
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja recepcijsko-informativnog punkta „Kružine“ u NP „Krka“ • Biciklističko-poučna staza „Tragom Ivana Meštrovića“ kroz vinogorje Petrova polja

	<ul style="list-style-type: none"> • Obnova i uređenje kongresne dvorane u funkciji turističkih edukativnih radionica u Gradu Drnišu • Pršutarske ceste – Za mirisima i okusima Drniškog pršuta • Međunarodni festival pršuta Drniš • Uređenje zapuštenih rudarskih staza od Siverića preko Promine do Trbounja i Oklaja u smislu stvaranja bolje podloge za uspješniji razvoj športa, rekreacije, turizma te uzgoja ljekovitog bilja • Stazama proizvodnje kreča – od „klačina“ do moderne tvornice • Proširenje usluge kapaciteta tematskih parkova „Na krilima kulturne baštine u svijetlu budućnost“ • Eno-gastro manifestacije • Vinske i ostale tematske turističke staze • Pješačka staza sa solarnom (led) rasvjetom dužine 600 m – Križni put u Pokrovniku • Ulaganja u manju turističku infrastrukturu (zip line, viseći most, vidikovci) • Stalni postav Gradskog muzeja Drniš • Dislokacija fontane „Vrelo života“ Ivana Meštrovića • Projekt uređenja Pećine – izvor vode u Pokrovniku • Provedba Strategije razvoja turizma na rubnim dijelovima NP Krka
NOSITELJI	Grad Drniš, TZ Drniša, ostali zainteresirani subjekti u turizmu
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj km i vrsta uređenih staza (pješačke, biciklističke) • Broj km i vrsta otvorenih tematskih turističkih cesta (vinske, mirisne, pršutarske) • Broj izgrađene, postavljene, uređene manje turističke infrastrukture (vidikovci, zip line, viseći most)

MJERA I.3.	Povećati i unaprijediti smještajne kapacitete
CILJ	Osigurati veći broj kreveta i veću kvalitetu smještajnih kapaciteta za posjetitelje te tako osigurati duže zadržavanje na području Drniša.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Prenamjena bivšeg đlačkog doma u hostel • Povećanje kategorije smještajnih objekata • Mini kamp na rubnim krajevima NP „Krka“
NOSITELJI	Grad Drniš, ostali zainteresirani subjekti u turizmu

POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj kreveta u proširenim / novosagrađenim smještajnim kapacitetima • Broj smještajnih objekata koji su podigli kategoriju
-------------	---

MJERA I.4.	Jačati kompetencije i umreženost dionika u turizmu
CILJ	<p>Povećati konkurentnost dionika u turizmu kroz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prijenos znanja i novih vještina te umrežavanje - umrežavanje i poticanje na suradnju i zajednički tržišni nastup
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Osmišljavanje edukacija i treninga • Centar za razvoj kompetencija u ruralnom turizmu • Održavanje okruglih, stolova i rasprava • Organiziranje studijskih putovanja i prezentiranja najbolje prakse iz RH i inozemstva • Osmišljavanje modela zajedničke suradnje
NOSITELJI	Grad Drniš, TZ Drniša, ostali zainteresirani subjekti u turizmu
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih treninga • Broj educiranih osoba • Broj studijskih putovanja • Broj projekata inicijativa povezivanja dionika u turizmu

MJERA I.5.	Povezati, promovirati i brendirati cjelokupnu turističku ponudu drniškog kraja
CILJ	Povećati prepoznatljivost i vidljivost turističkih sadržaja drniškog područja na domaćem i međunarodnom tržištu.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Virtualni turistički vodič za cijelo područje Grada • Odlazak na turističke sajmove • Postavljanje turističke signalizacije • Osmišljavanje marketinške strategije i promocije • Osmišljavanje vizualnog identiteta • Osmišljavanje atraktivnih, prepoznatljivih suvenira • Jačanje kapaciteta TZ Drniša
NOSITELJI	Grad Drniš, TZ Drniša, ostali zainteresirani subjekti u turizmu

POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađen virtualan turistički vodič • Broj novih marketinških aktivnosti • Izrađen vizualni identitet destinacije • Broj nastupa na sajmovima i drugim promotivnim događanjima • Broj novih suvenira • Broj projekata koji objedinjavaju turističku ponudu
-------------	--

PRIORITET II. Stvoriti uvjete za konkurentniju poljoprivrednu proizvodnju baziranu na znanju i inovacijama

MJERA II.1.	Poticati interesno udruživanje poljoprivrednih proizvođača i unaprijediti distribuciju i prodaju
CILJ	Potaknuti poljoprivrednike na suradnju i razmjenu informacija, osigurati skladišne kapacitete i brz plasman proizvoda.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja i stavljanje u funkciju otkupnih stanica • Provođenje aktivnosti direktnog marketinga • Potpora poljoprivrednicima pri osnivanju klastera, udruga, zadruga i ostalih interesnih udruženja. • Uspostavljanju kratkih opskrbnih lanaca radi izravnijeg povezivanja proizvođača i krajnjeg kupca • Izgradnja hladnjače u Poslovnoj zoni Drniš
NOSITELJI	Grad Drniš, ostali zainteresirani dionici u poljoprivredi
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Izgrađena hladnjača • Broj izgrađenih otkupnih stanica • Broj interesnih udruženja

MJERA II.2.	Povećati kompetencije poljoprivrednih proizvođača, pružiti im odgovarajuće usluge te poticati proizvodnju isplativih poljoprivrednih proizvoda (ljekovito bilje)
CILJ	Pružiti poljoprivrednicima znanja i informacije o novim trendovima, tehnologijama, izvorima financiranja i povećati njihove apsorpcijske kapacitete za korištenje EU fondova i nacionalnih programa.

SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Osmišljavanje edukacija i treninga o razvoju i provedbi projekata, zakonodavnom okviru, novim tehnologijama, korištenju OIE u poljoprivredi, dodanoj vrijednosti u proizvodnom procesu • Promovirati bavljenje poljoprivredom • Educirati poljoprivrednike početnike o isplativim kulturama • Promovirati sadnju ljekovitog i mirodijskog bilja
NOSITELJI	Grad Drniš, ostali zainteresirani dionici u poljoprivredi
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj provedenih treninga • Broj educiranih osoba • Broj održanih savjetovanja • Broj prijavljenih projekata za EU fondove, nacionalna sredstva • Broj sufinanciranih projekata

MJERA II.3.	Stvoriti uvjete za održivu i učinkovitu obradu poljoprivrednih površina
CILJ	Smanjiti negativne posljedice elementarnih nepogoda na poljoprivrednu proizvodnju, smanjiti rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta i povećati poljoprivredne površine.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Nova izmjera zemljišta • Sustav navodnjavanja „Torak“ Miljevci • Pilot projekt okrupnjavanja/komasacije poljoprivrednih parcela u Petrovu polju • Ulaganje u rješenja za navodnjavanje poljoprivrednih površina • Projekt ulaganja u infrastrukturu za navodnjavanje i odvodnju u funkciji razvoja i prilagodbe poljoprivrede – Mini akumulacije na rijeci Čikoli u visini korita rijeke • Sufinanciranje istražnih radova i izrade bušotina za navodnjavanje • Projekt čišćenja poljoprivrednih područja kontaminiranih minama na području Grada Drniša
NOSITELJI	Grad Drniš, Šibensko-kninska županija, ostali zainteresirani dionici u poljoprivredi
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj okrupnjenih parcela • Poljoprivredna površina s mogućnošću navodnjavanja (ha) • Dostupna površina za poljoprivrednu proizvodnju (ha)

MJERA II.4.	Kontinuirano raditi na brendiranju i promociji Drniškog pršuta i ostalih poljoprivrednih proizvoda
CILJ	Završiti postupak certificiranja hrvatskog pršuta i promovirati kvalitetu drniškog pršuta i ostalih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Završetak certificiranja hrvatskog pršuta • Podizanje svijesti kod krajnjih potrošača o važnosti certifikacije proizvoda s naglaskom na oznake zaštite hrvatskog pršuta • Brendiranje ostalih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda • Osmišljavanje vizualnog identiteta proizvedeno u Drnišu • Osmišljavanje Drniškog dućana u većim hrvatskim gradovima gdje bi se mogli kupiti tradicionalni prehrambeni proizvodi • Uspostavljanje sustava kvalitete • Umrežavanje gradova poznatih po proizvodnji pršuta (Slovenija, Italija, Francuska, Španjolska, Portugal)
NOSITELJI	Grad Drniš, Udruga proizvođača drniškog pršuta, ostali zainteresirani dionici u poljoprivredi
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Certificiran hrvatski pršut • Broj brendiranih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda • Osmišljen vizualni identitet „proizvedeno U Drnišu“ • Broj lokacija „Drniškog dućana“

PRIORITET III. Stvoriti nužne preduvjete za poticajno poslovno okruženje i konkurentno poduzetništvo i obrtništvo

MJERA III.1.	Jačati ljudske kapacitete i promovirati samozapošljavanje i zajednički tržišni nastup gospodarstvenika
CILJ	Povećati kompetencije obrtnika, poduzetnika i poduzetnika početnika kroz informiranje, educiranje i umrežavanje
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacije za zaposlenike potpornih institucije • Projekt „I ja sam poduzetnik“ • Izgradnja infrastrukture u poslovnoj zoni Drniš

	<ul style="list-style-type: none"> • Savjetovanje i educiranje poduzetnika o dostupnim poticajima, otvorenim natječajima, poticajima za zapošljavanje • Pružanje pomoći u razvoju i provedbi projekta • Pomoć prilikom udruživanja u klastere, zadruge • Promoviranje korištenja mjera aktivne politike zapošljavanja
NOSITELJI	Grad Drniš, poduzeća, obrti, udruge, zadruge, "LAG Krka", Udruženje obrtnika Drniš
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj provedenih edukacija • Broj educiranih • Broj interesnih udruživanja • Broj poduzetnika koji koriste neki oblik mjera aktivne politike zapošljavanja • Broj fizičkih osoba koje su se uključile u mjere aktivne politike zapošljavanja

MJERA III.2.	Razviti poduzetničku infrastrukturu i aktivno raditi na privlačenju ulagača
CILJ	Potaknuti razvoj poduzetništva i pružiti sveobuhvatnu podršku ulagačima.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja i opremanje poslovnih zona • Projekt izgradnje komunalne infrastrukture u Poslovnoj zoni Radonić • Projekt gradnje 3 trafostanice u Poslovnoj zoni Radonić • Projekt izgradnje i infrastrukturnog uređenja prehrambene industrijske zone u Brištanima • Osnivanje odjela za privlačenje ulagača i osposobljavanje zainteresiranih građana za ulaganje • Pružanje podrške u razradi i provedbi ulagačkih projekata
NOSITELJI	Grad Drniš, poduzeća
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj izgrađenih/opremljenih poslovnih zona • Izgrađena trafostanica u zoni Radonić • Osnovan odjel za privlačenje ulaganja i podršku ulagačima • Broj prijavljenih projekata • Broj odobrenih projekata za sufinanciranje

PRIORITET IV. Unaprijediti sustav obrazovanja, osposobljavanja i volontiranja na području Drniša	
MJERA IV.1.	Jačati kvalitetu predškolskog i školskog obrazovanja i stručnost kadra na svim razinama (vrtić, osnovna škola i srednja škola) u gradu
CILJ	Podići kvalitetu redovne nastave i osmisliti izvannastavne i izvanškolske aktivnosti
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Opremanje vrtića, osnovne škole i srednje škole (namještaj, pametne ploče, ICT) • Od Gradine do grada – Edukativni program za djecu predškolske i osnovnoškolske dobi u svrhu osvještavanja djece o važnosti poznavanja povjesti i kulturne baštine svojega kraja te podizanja svijesti o potrebi odgovornog odnosa prema baštini • Edukacija profesora, učitelja, odgajatelja • Promovirati mobilnost učenika i nastavnika, • Stipendiranje učenika • Osiguravanje pomoćnika u nastavi • Razvoj izvannastavnih aktivnosti • Modernizacija i razvoj novih kurikuluma usklađenih s potrebama gospodarstva
NOSITELJI	Grad Drniš, Osnovna škola, Srednja škola, Dječji vrtić
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj opremljenih učionica u školama, vrtiću • Broj educiranih nastavnika • Broj mobilnosti nastavnika / učenika • Broj stipendiranih učenika • Broj moderniziranih / novorazvijenih kurikuluma • Broj djece s osiguranim asistentom u nastavi • Broj novih izvannastavnih aktivnosti

MJERA IV.2.	Raditi na povezivanju i osmišljavanju modela suradnje između obrazovanja, gospodarstva, javnog i civilnog sektora
CILJ	Ostvariti bolju međusektorsku suradnju radi dobivanja stručnih kadrova kroz obrazovni sektor
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Osigurati praksu, posjete poduzećima, OPG-ovima • „Budućnost je na selu – vratimo ranjive skupine mladih modernoj, inovativnoj i održivoj poljoprivredi u Šibensko - kninskoj županiji“

	<ul style="list-style-type: none"> • Obrazovanje za poduzetništvo – promocija pršuta i drugih autohtonih proizvoda ruralnog područja • Pratiti i analizirati potrebe gospodarstva za radnom snagom • Educirati o poduzetništvu kroz predškolsko i školsko obrazovanje • Projekti između obrazovnih institucija i udruga
NOSITELJI	Grad Drniš, Osnovna škola, Srednja škola, Dječji vrtić, poduzetnici, obrtnici, OPG, udruge
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj projekata obrazovnog i civilnog sektora • Broj učenika na praksi u poduzećima

MJERA IV.3.	Razviti održive programe osposobljavanja odraslih i promovirati volontiranje i cjeloživotno učenje
CILJ	Prilagoditi programe cjeloživotnog učenja radi davanja kompetencija s kojima će nezaposlene osobe biti konkurentnije na tržištu rada, osvijestiti mlade o važnosti volontiranja u smislu dobivanja radnog iskustva
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Razviti programe osposobljavanja za osobe s invaliditetom, bivše branitelje • Volonterski centar Drniš • Promicati volonterske primjere dobre prakse iz drugih EU zemalja • Osvijestiti stanovništvo o važnostima cjeloživotnog učenja
NOSITELJI	Grad Drniš, POU Drniš, škole
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj novo razvijenih programa za nezaposlene • Broj osoba uključenih u volontiranje

SC 2 Povećati kvalitetu i dostupnost svih vrsta javnih usluga te osigurati kvalitetnu temeljnu infrastrukturu uz očuvanje prirodne i kulturne baštine

PRIORITET V. Povećati kvalitetu i dostupnost društvenih sadržaja i razviti primjerene socijalno-zdravstvene usluge	
MJERA V.1.	Izgraditi i poboljšati društvenu infrastrukturu
CILJ	Povećanje dostupnosti javnih usluga za stanovnike Drniša i povećanje raznolikosti sadržaja u gradu.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Starački dom u Drnišu • Izgradnja, rekonstrukcija škola i školskih igrališta • Izgradnja Dječjeg vrtića u Drinovcima • Natkrivanje zelene tržnice u Drnišu • Izgradnja i obnova sportsko rekreacijske infrastrukture • Izgradnja nove zgrade Narodne knjižnice Drniš • Uređenje prostora u prizemlju Doma kulture za kulturno umjetnički amaterizam • Nabavka razglasa za potrebe raznih nastupa i manifestacija na drniškom području • Opremanje kompjutorske učionice • Projekt izgradnje kupališno-rekreacijskog centra Drniš (bazen u Fenčevini) • Projekt izgradnje kuglane u Drnišu • Obnova društvenih domova (prostori za mlade, umirovljenike)
NOSITELJI	Grad Drniš
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Izgrađen starački dom • Natkrivena zelena tržnica • Broj novoizgrađenih/ rekonstruiranih škola • Broj novoizgrađenih sportsko rekreativnih sadržaja • Broj izgrađenih/rekonstruiranih/opremljenih dječjih igrališta • Broj obnovljenih društvenih domova
MJERA V.2.	Razviti nove izvaninstitucionalne socijalne i zdravstvene usluge i stvoriti uvjete za veću društvenu uključenost osoba u nepovoljnom položaju
CILJ	Osigurati bolju integraciju osoba u nepovoljnom položaju u društveni život.

SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Savjetovalište za sigurno provođenje slobodnog vremena i korištenje modernih medija • Osnivanje centara za pomoć u kući • Razviti poludnevne boravke za djecu / starije • Razviti mobilne medicinske timove
NOSITELJI	Grad Drniš
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj novoosmišljenih izvaninstitucionalnih usluga socijalne i zdravstvene skrbi • Broj osoba korisnika izvaninstitucionalnih usluga

MJERA V.3.	Promovirati zdravlje i zdrav način života u svim dobnim skupinama
CILJ	Osvijestiti građane o važnosti tjelovježbe i zdravog načina života radi kao učinkovite zaštite od nastanaka kardiovaskularnih bolesti
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Promocija svjetskog dana sporta, dana hrane, dana srca, dana šećerne bolesti, dana zdravlja i drugih važnih javnozdravstvenih datuma • Promocija rekreacije • Poticanje mladih na bavljenje sportom • Razvoj športa na području Grada Drniša i mala škola tenisa • Promocija pravilne prehrane • Uspostava polivalentnog zdravstvenog savjetovališta • Organizacija sportskih događanja u gradu
NOSITELJI	Grad Drniš, sportske udruge
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj organiziranih događanja povezanih sa sportom • Broj promotivnih kampanja

MJERA V.4.	Jačati kapacitete organizacija civilnog društva i poticati njihovu veću uključenost i angažiranost u razvoju grada
CILJ	Ojačati ljudske i prostorne kapacitete OCD-ovarađi njihovog uključivanja u razvojne procese grada i razvoja inovativnih usluga za stanovništvo
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Educirati članove OCD, o mogućim izvorima financiranja za OCD, o zakonodavnom okviru, o pisanju projekata financiranih iz EU fondova • Osigurati infrastrukturne kapacitete za udruge • Razviti prihvatljiv model financiranja OCD-ova

	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati na osmišljavanje i provedbu projekata socijalne inkluzije, sporta, zdravlja • Klub mladih „ENTER“ • Bratimljenje gradova i umrežavanje gradova • Umrežavanje OCD-ova • Poticati na međusektorsku suradnju, međužupanijsku i državnu suradnju • Osmišljavanje i provedba volonterskih programa • Analizirati učinak aktivnosti OCD-ova na razvoj grada
NOSITELJI	Grad Drniš, organizacije civilnog društva
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj organiziranih edukacija/treninga • Broj educiranih osoba • Osigurani prostori za OCD (m²) • Razvijen model i kriteriji financiranja OCD • Broj organizacija civilnoga društva koje su prijavile projekte/programe • Broj usluga koje pružaju organizacije civilnoga društva • Broj prijavljenih/odobrenih projekata/programa OCD na natječaje iz EU fondova ili nacionalne natječaje • Broj zajedničkih projekata / inicijativa OCD-ova • Broj volonterskih programa

PRIORITET VI. Sustavno raditi na očuvanju, razvijanju i promoviranju kulturnih sadržaja grada	
MJERA VI.1.	Povećati kvalitetu, raznolikost i dostupnost kulturnih sadržaja
CILJ	Unaprijediti kulturne sadržaje u grada, približiti novo medijsku kulturu, pružiti mladima zanimljive kulturne sadržaje
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Unutarnje uređenje polivalentne dvorane u Domu kulture Drniš • Jačati kapacitete zaposlenika u kulturi • Promovirati kulturne sadržaje • Povezati dionike iz područja kulture • Razviti nove kulturne sadržaje prilagođene mladima • Organiziranje tematskih izložbi, novih postava u muzeju • Promicati značaj knjižnice, čitanja i informatičke pismenosti • Promovirati muzejsku građu • Uvođenje IKT u promociji kulturnih sadržaja

NOSITELJI	Grad Drniš, Matica Hrvatska, knjižnica, muzej, radio, POU, glazbena škola, dječji vrtić, osnovna i srednja škola, ostali dionici u kulturi, stanovnici Drniša
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj novih zbirki • Broj novih muzejskih postava • Broj posjetitelja muzeja • Broj provedenih edukacija zaposlenika u kulturi • Broj educiranih osoba • Broj partnerskih projekata s drugim institucijama

MJERA VI.2.	Očuvati nematerijalnu kulturnu baštinu drniškog kraja
CILJ	Osvijestiti lokalno stanovništvo, stanovništvo u RH i turiste o bogatoj nematerijalnoj kulturnoj baštini kraja - dijalekt, folklorni običaja, tradicijski obrti Drniša
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Održavanje kulturnih manifestacija • Festival ojkavice- Miljevci • Tiskanje materijala koji promoviraju tradicionalnu kulturnu baštinu • Poticati mlade na bavljenje folklorom
NOSITELJI	Grad Drniš, Matica Hrvatska, knjižnica, muzej, radio, POU, glazbena škola, dječji vrtić, osnovna i srednja škola, ostali dionici u kulturi, stanovnici Drniša
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj manifestacija • Broj posjetitelja • Broj tiskanih materijala promocije drniške tradicije

PRIORITET VII. Razviti kvalitetnu prometnu, plinsku i informatičku infrastrukturu i osigurati veću energetska učinkovitost grada

MJERA VII.1.	Unaprijediti cestovnu infrastrukturu i promet u mirovanju
CILJ	Povećati sigurnost na cesti za sve sudionike u prometu te osigurati bolju prometnu povezanost naselja unutra Grada Drniša i prometnu povezanost Drniša s ostatkom županije

SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Uređenje infrastrukture u naselju Meterizi (Ulica Ključica i Ulica Put Knezova) • Projekt sanacije i modernizacije nerazvrstane ceste Sedramić- Brnade • Projekt sanacije i modernizacije nerazvrstane ceste Lišnjak-Velušić • Projekt sanacije i modernizacije nerazvrstane ceste Siverić-Tepljuh duljine 5 km • Projekt nerazvrstanih cesta na području Grada Drniša • Prometnica Pazar- priprema kompletne infrastrukture za stambene parcele • Uvođenje naplate parkiranja • Izgradnja pješačkih i biciklističkih traka uz prometnice • Postavljanje prometne signalizacije
NOSITELJI	Grad Drniš
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj kmobnovljenih / uređenih nerazvrstanih cesta • Broj km izgrađenih uređenih gradskih / županijskih / državnih prometnica

MJERA VII.2.	Izgraditi zračnu luku Pokrovnik
CILJ	Osigurati bolju povezanost Drniša i zaleđa Šibensko-kninske županije s ostatkom RH i šire regije.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Aerodrom Pokrovnik (air park ili mali sportski aerodrom) • Projekt hrvatskog zrakoplovnog turizma- FLY CROATIA – mreža letjelišta
NOSITELJI	Zračna luka Rijeka
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Izgrađena zračna luka

MJERA VII.3.	Osigurati širokopojasni Internet na području cijelog grada
CILJ	Usklađenost s glavnim ciljem Strategijerazvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2020. godine- „ <i>pokrivenost pristupnim mrežama slijedeće generacije (NGA, Next Generation Access Networks), koje omogućuju pristup</i>

	<i>internetu brzinama većim od 30 Mbit/s za sve stanovnike Republike Hrvatske.</i>
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Okvirna analiza mogućnosti provedbe projekta i izrada nacrtu plana razvoja širokopojasne infrastrukture za Grad Drniš • Uvođenje širokopojasnog interneta za sva kućanstva
NOSITELJI	Grad Drniš, Šibensko-kninska županija
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj kućanstava s pristupom internetskim brzinama od 30 Mbit/s

MJERA VII.4.	Plinifikacija Drniša
CILJ	Izgradnja plinskog sustava na području grada Drniša za opskrbu plinom potrošača široke potrošnje (kućanstava)
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja plinifikacijske mreže na području Grada Drniša duljine 8000 m' • Okvirna analiza mogućnosti provedbe projekta i izrada nacrtu plana razvoja širokopojasne infrastrukture za Grad Drniš
NOSITELJI	Grad Drniš, Šibensko-kninska županija
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj km izgrađene plinske mreže • Broj kućanstava s pristupom prirodnom plinu • Broj poduzetnika s pristupom prirodnom plinu

MJERA VII.5.	Promovirati korištenje OIE i povećati energetske učinkovitost u svim sektorima
CILJ	Povećati korištenje energije iz obnovljivih izvora energije (vjetar, sunce, biomasa), smanjiti potrošnju električne energije i raspust toplinske energije radi očuvanja okoliša
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Pokretanje JPP obnova svinjogojske farme s kogeneracijskim/trigeneracijskim postrojenjem ili (ispomoć privatnom ulagaču • Pokretanje JPP solarna termoelektrana ili FN elektrana • Izrada elaborata o energetske pregledu javne rasvjete • Poticanje energetske učinkovitosti obiteljskih kuća • Poticanje energetske učinkovitosti stambenih zgrada • Projekt energetske obnove javnih objekata na području grada

	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt energetske obnove poslovnih objekata na području grada • Projekt termo-solarne energane • Sunčana elektrana u poljoprivednoj proizvodnji
NOSITELJI	Grad Drniš, privatni investitori, JKP „RAD“ Drniš, Šibensko-kninska županija, gospodarstvenici, upravitelji stambenih zgrada, stanovnici
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Troškovi energije javnih objekata • Broj kućanstva koja su koristila poticaje namijenjene energetske učinkovitosti • Broj javnih objekata kojima je povećana energetska učinkovitost • Broj gospodarskih objekata kojima je povećana energetska učinkovitost • Broj stambenih zgrada kojima je povećana energetska učinkovitost • Izrađen elaborat o energetske pregledu javne rasvjete

PRIORITET VIII. Zaštititi i adekvatno vrednovati prirodu i okoliš	
MJERA VIII.1.	Zaštititi i obnoviti biološku, krajobraznu i okolišnu raznolikost te unaprijediti upravljanje zaštićenim područjem Grada Drniša
CILJ	Očuvanje prirode i okoliša drniškog kraja u skladu s održivim razvojem
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada stručne podloge za područje planine Promina (predviđeno za zaštitu u kategoriji značajni krajobraz) • Sanacija eksploatacijskih polja koja su izvan funkcije • Projekt uređivanja zapuštenih suhozida na cijelom području Grada Drniša • Projekt obnove zapuštenih lokvi te njihova zaštita na cijelom području Grada Drniša • Projekt čišćenja i uređivanja bunara na cijelom području Grada Drniša • Projekt čišćenja i uređenja javnih gusterni iz doba Austro-ugarske (Širitovci, Kaočine, Drinovci, Nos Kalik) • Sadnja drvoreda uz zaobilaznicu u Drnišu • Botanički vrt u Kadinoj Glavici kod crkve sv. Josipa Radnika • Projekt vraćanja raka i žaba u Čikolu - suradnja s Hrvatskim centrom za autohtone vrste riba i rakova krških voda - Otočac

	<ul style="list-style-type: none"> Projekt obnove i hortikulturnog uređenja drniškog parka
NOSITELJI	Grad Drniš, JKP „RAD“ Drniš, udruge zaštite prirode
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> Broj projekata zaštite / obnove biološke (biljke, životinje, njihovo stanište) raznolikosti Broj projekata obnove krajobrazne (geomorfološki oblici, tlo, minerali, vodotoci, stajaćice, vegetacija) raznolikosti Broj km obnovljenih suhozida Broj uređenih /očišćenih bunara Broj uređenih javnih cisterni iz Austro-ugarske Uređen botanički vrt u Kadinoj Glavici Uređen Drniški park

MJERA VIII.2.	Razminirati tlo onečišćeno minama
CILJ	Staviti površine onečišćene minama u funkciju društva, stanovništva, malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednika, obrtnika
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> Razminiranje poljoprivrednog zemljišta Razminiranje ostalih površina
NOSITELJI	Grad Drniš
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> Broj ha razminiranog zemljišta

MJERA VIII.3.	Poboljšati kvalitetu vodoopskrbe i odvodnje
CILJ	Izgradnja i modernizacija sustava vodoopskrbe, kanalizacije i sustava pročišćavanja otpadnih voda.
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> Projekt vodoopskrbe naselja Štikovo Vodoopskrbni cjevovod Kalun- industrijska zona Drniš (2596 m') Rekonstrukcija cjevovoda Čikola - Drniš Izgradnja fekalne kanalizacije naselja Badanj Kanalizacija dijela grada Drniša i industrijske zone Drniš Izrada tehničke dokumentacije za projekte odvodnje i navodnjavanja
NOSITELJI	Grad Drniš, Hrvatske vode

POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Postotak stanovništva priključenih na vodoopskrbnu mrežu • Postotak stanovništva priključenih na kanalizacijski sustav • Broj km izgrađenog / obnovljenog vodoopskrbnog sustava • Broj km izgrađenog / obnovljenog kanalizacijskog sustava • Broj izrađene tehničke dokumentacije • Smanjenje gubitaka vode u vodoopskrbi u %
-------------	--

MJERA VIII.4.	Povećati kvalitetu gospodarenja otpadom
CILJ	Očuvati ljudsko zdravlje i okoliš smanjenjem štetnog djelovanja otpada, izdvojiti korisne materijale iz otpada i njihova ponovna upotreba
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Uređenje lokacija na kojima se nalaze spremnici otpada za više stambene zgrade • Izgradnja i opremanje mini sortirnice komunalnog otpada kapaciteta do 1000 tona godišnje • Odlaganje zelenog i bio otpada • Uređenje lokacija na kojima se nalaze zeleni otoci i njihovo obilježavanje • Razvoj sustava prikupljanja komunalnog otpada nabavkom podzemnih i polupodzemnih sustava spremnika te njihovog pražnjenja odgovarajućim tipom kamiona smećara podizača • Razvoj sustava prikupljanja komunalnog otpada „Od vrata do vrata“ nabavkom komunalne opreme spremnika 80l, 120l, 240l s dodatnim identifikacijskim sustavom za praćenje količine pražnjenja posuda • Izgradnja i opremanje reciklažnog dvorišta za područje Grada Drniša • Reciklažno dvorište za građevinski otpad • Sanacija divljih odlagališta
NOSITELJI	Grad Drniš, JKP „RAD“ Drniš
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj uređenih spremnika otpada za više stambene zgrade • Uređeno odlagalište zelenog i biootpada • Izgrađeno reciklažno dvorište za građevinski otpad • Broj postavljenih i označenih zelenih otoka • Broj saniranih odlagališta otpada

PRIORITET IX. Zaštiti ljudske živote i otkloniti ili umanjiti rizike proizašle djelovanjem elementarnih nepogoda	
MJERA IX.1.	Jačati kapacitete civilne zaštite i uspostaviti učinkovit sustav zaštite od elementarnih nepogoda i ostalih opasnosti
CILJ	Zaštiti ljudske živote i imovinu od negativnog djelovanja elementarnih nepogoda
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Osposobiti sve strukture u Drnišu za pravodoban i kvalitetan odgovor na elementarne nepogode • Projekt sigurnost turista i domicilnog stanovništva • Mali Točak na Promini – akumulacija vode sa popratnim sadržajima (protupožarna zaštita, napajanje životinja i sl.) • Projekt izgradnje vatrogasnog doma u Poslovnoj zoni Drniš • Središnji centar za zaštitu ljudi i imovine
NOSITELJI	Grad Drniš, DVD Drniš, JVP Drniš, GSS Drniš, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Izgrađen vatrogasni dom • Oformljen centar za zaštitu ljudi i imovine • Akumulacija vode Mali Točak

6.4. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA

U ovom poglavlju definirane su mjere zaštite okoliša za one mjere Strategije za koje je na strateškoj razini utvrđeno da mogu imati potencijalno negativan utjecaj na okoliš.

Mjera Strategije	Utjecaj	Sastavnica okoliša na koju mjera utječe	Mjera zaštite okoliša
Mjera I.2. Jačati kvalitetu i sadržajnost postojeće turističke ponude u skladu s turističkim trendovima i selektivnim oblicima turizma (eno-gastro, aktivni, sportski, avanturistički i ciklo turizam)	Realizacijom projekta uređenja Pećine u Pokrovniku mogući su negativni utjecaji na kulturnu baštinu koji bi nastali kao posljedica narušavanja baštinskih vrijednosti ovog kulturnog dobra ukoliko se uređenje ne bude adekvatno provelo.	Kulturna baština	Prije provedbe projekta uređenja Pećine u Pokrovniku potrebno je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Šibeniku.
Mjera I.3. Povećati i unaprijediti smještajne kapacitete	Realizacijom projekta izgradnje mini kampa na rubnim krajevima NP „Krka“ mogući su negativni utjecaji onečišćenja voda koji bi nastali kao posljedica ispuštanja otpadnih voda u recipient, čime bi se narušilo stanje površinskih i podzemnih voda na području Grada Drniša.	Površinske i podzemne vode	Tijekom realizacije projekta izgradnje mini kampa potrebno je osigurati adekvatno zbrinjavanje otpadnih voda.
	Izgradnjom mini kampa na rubnim područjima NP „Krka“ mogući su negativni utjecaji na staništa, životinjske vrste, krajobrazne karakteristike područja pa tako i na zaštićeno područje NP „Krka“.	Priroda	Prilikom pripreme projekta izgradnje planiranog mini kampa izbjeći narušavanje ugroženih i rijetkih staništa, izbjeći prekomjerno uznemiravanje zaštićenih životinjskih vrsta koje bi rezultiralo narušavanjem stabilnosti populacija na području Grada Drniša te izgradnju mini kampa planirati na način da se ne ugroze temeljna obilježja zbog kojih je područje NP „Krka“ proglašeno zaštićenim.

Mjera Strategije	Utjecaj	Sastavnica okoliša na koju mjera utječe	Mjera zaštite okoliša
			<p>Obzirom na moguće negativne utjecaje na krajobrazne karakteristike područja, prilikom izgradnje mini kampa u najvećoj mogućoj mjeri sačuvati postojeću vegetaciju, posebno autohtone vrste drveća i grmlja.</p>
<p>Mjera II.3. Stvoriti uvjete za održivu i učinkovitu obradu poljoprivrednih površina</p>	<p>Gradnja akumulacija i sustava navodnjavanja može utjecati na razinu podzemne vode, a time i na izdašnost izvora.</p> <p>Usljed jačanja poljoprivredne proizvodnje mogu se očekivati negativni utjecaji na kvalitetu površinskih i podzemnih voda zbog povećane količine umjetnih gnojiva i pesticida koje će se koristiti na obrađivanim površinama.</p>	<p>Površinske i podzemne vode</p>	<p>Prilikom projektiranja akumulacije napraviti numerički i analitički model toka površinske i podzemne vode na temelju kojeg je potrebno odrediti veličinu akumulacije/brane koja neće značajno narušiti postojeće stanje površinskih i podzemnih vodnih tijela.</p> <p>Sustav navodnjavanja „Torak“ Miljevci izvoditi na način da se ne naruši količina vode za ljudsku potrošnju na izvorištu Torak te uz poštivanje Pravilnika o unutarnjem redu u Nacionalnom parku "Krka" (NN 119/11) i Pravilnika o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/11, 47/13).</p> <p>Provoditi monitoring stanja površinskih i podzemnih vodnih tijela. Ukoliko se prilikom provođenja monitoringa pokaže da je uslijed intenzifikacije poljoprivredne proizvodnje došlo do povišenja koncentracija hranjivih tvari i pesticida u vodnim tijelima te u vodi za ljudsku potrošnju potrebno je</p>

Mjera Strategije	Utjecaj	Sastavnica okoliša na koju mjera utječe	Mjera zaštite okoliša
	<p>Izgradnjom sustava za navodnjavanje „Torak“ Miljevci mogući su negativni utjecaji na područje NP „Krka“, područje ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP „Krka“ te rijetke i ugrožene stanišne tipove.</p> <p>Gradnja akumulacije za navodnjavanje na rijeci Čikoli dovela bi do promjene stanišnih uvjeta i krajobraznih karakteristika te bi došlo do utjecaja na divlje vrste koje koriste staništa pod utjecajem. Također, moguć je kumulativni utjecaj akumulacija na rijeci Čikoli, ukoliko se realiziraju zahvati iz Prostornog plana.</p>	<p>Priroda</p>	<p>provesti korake kojima će se kakvoća voda dovesti u prvotno stanje.</p> <p>Projekt sustava za navodnjavanje „Torak“ Miljevci planirati na način da se značajno ne naruše ciljevi očuvanja područja ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP „Krka“, rijetki i ugroženi stanišni tipovi te temeljna obilježja zbog kojih je područje NP „Krka“ proglašeno zaštićenim.</p> <p>Projekt mini akumulacije na rijeci Čikoli planirati na način da se značajno ne naruše rijetka i ugrožena te staništa bitna za očuvanje ciljnih vrsta područja ekološke mreže HR 2000919 Čikola uz omogućavanje longitudinalne migracije vodenih životinjskih vrsta te uz osiguranje ekološki prihvatljivog protoka nizvodno od akumulacije. Planiranu akumulaciju potrebno je izvesti na način da se u najvećoj mogućoj mjeri sačuvaju postojeće krajobrazne karakteristike bez narušavanja krajobraznih vrijednosti prostora.</p> <p>Prije realizacije zahvata analizirati kumulativni utjecaj svih vodnih građevina na Čikoli.</p>
<p>Mjera VII.2. Izgraditi zračnu luku Pokrovnik</p>	<p>Izgradnjom zračne luke Pokrovnik moguć je negativan utjecaj na ptice unutar područja ekološke mreže</p>	<p>Priroda</p>	<p>Zbog mogućih utjecaja na gnijezdeće populacije ptica potrebno utvrditi da li i na koji način ptice koriste područje planiranog</p>

Mjera Strategije	Utjecaj	Sastavnica okoliša na koju mjera utječe	Mjera zaštite okoliša
	HR1000026 Krka i okolni plato.		zahvata (ornitološki monitoring) i shodno tome planirati izgradnju zračne luke Pokrovnik.
Mjera VII.5. Promovirati korištenje OIE i povećati energetske učinkovitost u svim sektorima	Obnovom svinjogojske farme moguće je generiranje negativnih utjecaja na površinske i podzemne vode.	Površinske i podzemne vode	Prilikom obnove svinjogojske farme potrebno je osigurati adekvatno zbrinjavanje gnojovki i otpadnih voda.
	Obnovom svinjogojske farme moguće je generiranje negativnih utjecaja na kvalitetu zraka drniškog područja.	Kvaliteta zraka i klimatske značajke	Tijekom obnove svinjogojske farme primijeniti tehnička rješenja koja uključuju mjere zaštite zraka.
Mjera VIII.1. Zaštiti i obnoviti biološku, krajobraznu i okolišnu raznolikost te unaprijediti upravljanje zaštićenim područjem Grada Drniša	Ukoliko se projekti obuhvaćeni ovom mjerom, izuzev projekata čišćenja i uređenja bunara i javnih gustirni, realiziraju na neadekvatan način može doći do narušavanja bioraznolikosti, staništa i krajobraznih značajki Grada Drniša.	Priroda	Prije provedbe projekata uređivanja zapuštenih suhozida, obnove zapuštenih lokvi, botaničkog vrta i projekta vraćanja raka i žaba u Čikolu potrebno je konzultirati se s HAOP-om. Prilikom realizacije projekta sadnje drvoreda uz zaobilaznicu u Drnišu i projekta obnove i hortikulturalnog uređenja drniškog parka u što većoj mjeri koristiti biljni materijal karakterističan za područje Dalmatinske zagore i Sjeverno-dalmatinske zaravni.

Obzirom na Studijom predloženu aktivnost sanacije eksploatacijskih polja, prije provedbe aktivnosti potrebno je provesti istraživanje faune šišmiša na lokacijama eksploatacijskih polja koja se planiraju sanirati kako bi se izbjegli potencijalno negativni utjecaji na ovu skupinu sisavaca za koje je poznato da često stvaraju kolonije u prostorima podzemnih kopova.

Preporuka Studije je također da je prije bilo kakvih zahvata u blizini ili na lokacijama/objektima kulturne baštine potrebno konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Šibeniku koji je nadležan za područje Županije, a prilikom projektiranja mini akumulacije na rijeci Čikoli konzultirati se s HAOP-om kako bi se izbjegla umanjena efikasnost projekta vraćanja raka i žaba u Čikolu, tj. kako bi se postupak reintrodukcije mogao izvesti na što adekvatniji način.

Osim prethodno navedenih preporuka, Studijom se predlažu konzultacije s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike i Nacionalnim parkom „Krka“ prilikom planiranja projekta sustava navodnjavanja „Torak“ Miljevci.

7. PROVEDBA STRATEGIJE

7.1. INSTITUCIONALNI OKVIR

Kako bi se osigurala uspješna provedba strategije nužno je uspostaviti učinkovitu organizacijsku strukturu s jasnom definiranim ulogama svih ključnih dionika. Proces provedbe strategije, temeljit će se na partnerskom principima – odnosno osigurat će se zastupljenost dionicima iz javnog, privatnog, obrazovnog i sektora civilnog društva prilikom koordiniranja provedbe razvojnih mjera te praćenja i ocjene uspješnosti postizanja definiranih pokazatelja. S obzirom da je riječ o maloj jedinici lokalne samouprave, koja nema jasno diferencirane, snažne institucije u svim područjima razvoja, najvažniju ulogu u provedbi Strategije razvoja Grada Drniša do 2020. godine svakako će biti sam Grad Drniš na čelu s gradonačelnikom.

Odgovornost za cjelokupnu koordinaciju procesa provedbe strateškog dokumenta bit će na Upravnom odjelu za gospodarstvo, financije i društvene djelatnosti u Gradu Drnišu (Kordinator provedbe strategije). Za operativnu provedbu mjera i aktivnosti unutra strategije bit će zaduženo Koordinacijsko tijelo unutar same jedinice lokalne samouprave.

Da bi se izbjegla prevelika ovisnost procesa provedbe o gradskim strukturama te omogućilo kontinuirano odlučivanje i zajednički pristup strateškim odlukama, formirano je Partnersko vijeće Grada Drniša.

Koordinacijsko tijelo

Oformljeno kako bi se osigurala kvalitetna operativna provedba mjera iz strateškog dokumenta. Struktura Koordinacijskog tijela u procesu upravljanja Strategijom razvoja Grada Drniša do 2020. godine je sljedeća:

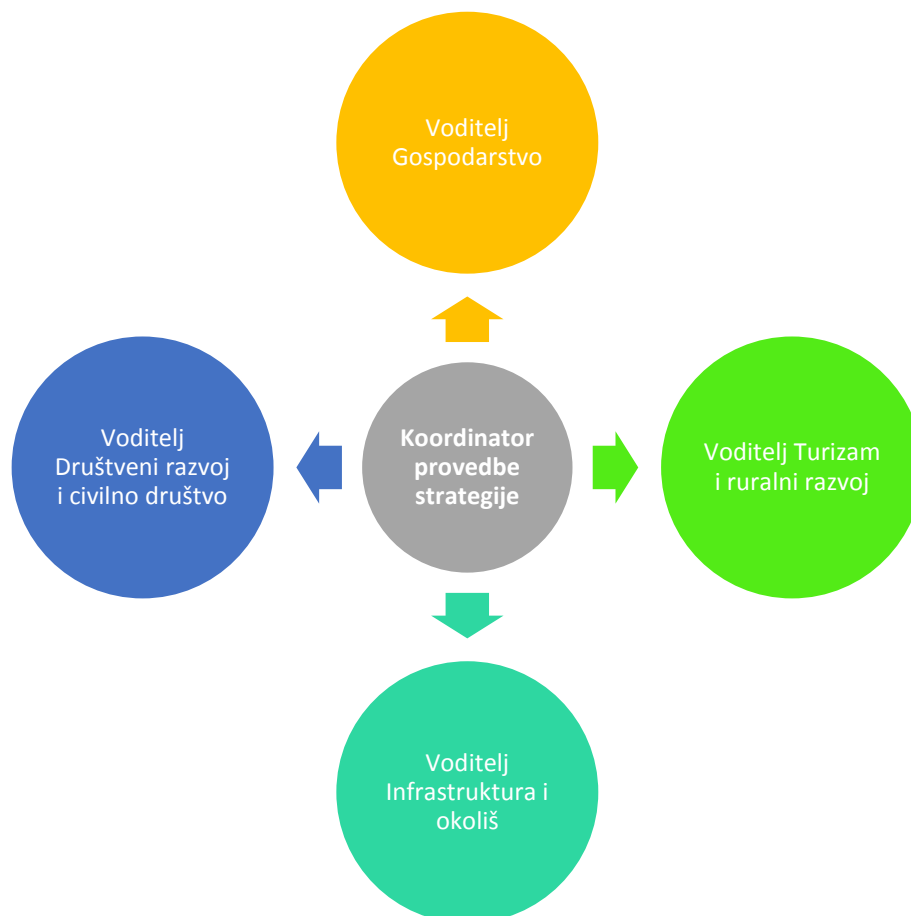
- **Kordinator provedbe strategije** - pročelnik Upravnog odjela za gospodarstvo, financije i društvene djelatnosti u Gradu Drnišu
- **Voditelj područja Gospodarstvo** – zamjenik gradonačelnika
- **Voditelj područja Turizam i ruralni razvoj** - savjetnik za poljoprivredu i ruralni razvoj u Gradu Drnišu
- **Voditelj područja Društveni razvoj i civilno društvo** - viši stručni suradnik za društvene djelatnosti u Gradu Drnišu
- **Voditelj područja Infrastruktura i okoliš** - stručni suradnik za komunalno gospodarstvo i zaštitu okoliša u Gradu Drnišu

Osnovni zadaci Koordinacijskog tijela su sljedeći:

- operativna odgovornost za provedbu strategije,
- praćenje i evaluacija (interna evaluacija i koordinacija vanjske evaluacije) provedbe strategije,
- koordinacija dionika zaduženih za provedbu pojedinih mjera strategije (nositelji mjera),
- izrada Akcijskog plana provedbe Strategije na godišnjoj razini,
- izvještavanje prema Gradu o provedbi Strategije na godišnjoj razini,
- koordinacija dionika prilikom provedbe pojedinih mjera Strategije,
- pomoć pri sastavljanju stručnih timova za provođenje mjera, pripremi i provođenju mjera (nadzorna funkcija),
- pružanje tehničke pomoći stručnim timovima u provedbi konkretnih mjera/projekata
- sazivanje i predsjedavanje Partnerskim vijećem
- Komunikacija s javnošću o statusu provedbe Strategije

Organizacijska shema Koordinacijskog tijela:

Partnersko vijeće

Partnersko vijeće je savjetodavno, stručno tijelo sastavljeno od relevantnih dionika iz javnog, privatnog, obrazovnog i sektora civilnog društva, a ključna mu je uloga donošenje zaključaka, mišljenja i prijedloga povezanih s procesom provedbe Strategije. Vijeće ocjenjuje napredak u provedbi Strategije, raspravlja o planu provedbe razvojnih prioriteta i mjera te predlaže izmjene i poboljšanja u načinu provedbe i sadržaju Strategije. Odluke Vijeća donose se konsenzusom svih partnera zastupljenih u Vijeću, te se predaju Koordinatoru provedbe na daljnje razmatranje i postupanje. Članovi vijeća operativno sudjeluju u razvoju Akcijskog plana Strategije te predlažu ažuriranje Strategije ukoliko se za to ukaže potreba. Odluke, preporuke i mišljenja Vijeća su savjetodavne naravi, ali predstavljaju mišljenje i konsenzus dionika oko najvažnijih pitanja vezanih uz provedbu Strategije. Rad Vijeća osigurava kontinuiranu zastupljenost i informiranost ključnih dionika o napretku provedbe Strategije sukladno principima dobrog upravljanja. Mandat članova u Vijeću je vremenski ograničen, a mogućnost sudjelovanja u istom imaju predstavnici ključnih dionika. Vijeće uključuje sve zainteresirane dionike koji su sudjelovali u procesu razvoja Strategije, što znači da će u njegovom sastavu sudjelovati pročelnici grada Drniša, predstavnici gradskih poduzeća i važnijih institucija i ustanova, te predstavnici civilnog i poslovnog sektora. Uloge i odgovornosti Vijeća bit će definirane u Sporazumu o radu partnerskog vijeća Grada Drniša.

Uloga Partnerskog vijeća u provedbi strategije je:

- Davanje mišljenja i prijedloga o svim značajnim pitanjima vezanim uz provedbu Strategije minimalno dva puta godišnje i češće ako se ukaže potreba
- Predlaganje promjena u načinu provedbe i sadržaju razvojnih prioriteta i mjera te stručna podrška prilikom ažuriranja Strategije
- Podrška Koordinatoru pri razvoju Akcijskog plana provedbe Strategije na godišnjoj razini,
- Predlaganje prioritizacije provedbe razvojnih projekata
- Osnivanje tematskih radnih skupina za strateške projekte i prema razvojnim potrebama
- Davanje mišljenja i podrška Koordinatoru pri izradi Izvješća o provedbi Strategije
- Pružanje sektorske ekspertize tijekom procesa provedbe Strategije sukladno kompetencijama članova
- Informiranje Koordinatora o promjenama zakona i politika u pojedinim sektorima i predlaganje postupanja kojima će se Strategije uskladiti s novim zahtjevima
- Poticanje razvoja novih projekata u skladu sa sektorskim potrebama
- Poticanje međusektorske suradnje i umrežavanja na projektnoj razini

- Pomoć pri sastavljanju stručnih timova za provođenje mjera, pripremi i provođenju mjera (nadzorna funkcija), a prema sektorskim kompetencijama
- Pružanje informacija o provedbi (svatko iz vlastitog resora) u svrhu praćenja i vrednovanja

7.2. FINANCIJSKI OKVIR

Jedna od najvažnijih zadaća Grada Drniša je izrada financijskog okvira koji će omogućiti buduću provedbu razvojnih projekata koji odgovaraju ciljevima i prioritetima Strategije, a sukladno dinamici predviđenoj akcijskim planovima za pojedina razdoblja.

Financijski okvir za provedbu Strategije temeljit će se na sljedećim izvorima sredstava:

- Lokalni izvori, odnosno, izvori Grada Drniša - uglavnom planiraju sredstva za kapitalna ulaganja. Lokalni izvori također osiguravaju sredstva u proračunu za financiranje manjih inicijativa i projekata organizacija civilnog društva (prvenstveno udruga u kulturi i sportu).
- Županijski proračun – projekti navedeni u Strategiji razvoja Grada Drniša jednim su dijelom i projekti od interesa Šibensko-kninske županije. Za očekivati je da će se u pripremu i provedbu takvih projekata kao partner ili suradnik uključivati i županija, uz osiguravanje financiranja projektima
- Sredstva državnog proračuna / nacionalni donatori spuštaju se na lokalnu razinu kroz decentralizirana sredstva. S obzirom na trendove, izvjesno je da će se ova sredstva i dalje smanjivati. S druge strane, za određene tipove projekata kao i određenu vrstu prijavitelja postoje mogućnosti sufinanciranja projekata kroz različite nacionalne fondove ili zaklade.
- EU fondovi i programi predstavljat će daleko najizdašniji izvor financiranja za razvojne projekte. Ovaj oblik financiranja nije ograničen na određene tipove projekata te će zbog toga predstavljati najvažniji izvor financiranja razvojnih projekata.

Procijenjen potrebni proračun za provedbu pojedinih mjera definira se u godišnjim akcijskim planovima.

Kratak pregled najznačajnijih fondova iz kojih je moguće osigurati sredstva za razvojne projekte Grada Drniša:

Naziv		Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)
Opis	<p>Cilj ERDF-a, fonda namijenjenog zemljama članicama EU, je ojačati gospodarsku i socijalnu koheziju u Europskoj Uniji smanjivanjem nejednakosti između regija. U načelu, kroz ERDF se može financirati:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomoć (malim i srednjim) poduzećima u svrhu stvaranja održivih radnih mjesta; • Infrastruktura povezana s istraživanjem i razvojem, telekomunikacijama, okolišem, energijom i prometom; • Financijski instrumenti poput fondova za lokalni razvoj kojima se potiče regionalni i lokalni razvoj te potiče suradnja između gradova i regija; • Tehnička pomoć. 	
Uvjeti sudjelovanja	<p>Republika Hrvatska ima pristup Europskom fondu za regionalni razvoj po svom ulasku u EU kao zemlja članica. Namjena sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj ovisit će o operativnim programima koje će Hrvatska definirati za određena područja. Još se ne zna točno koliko će sredstava biti Hrvatskoj na raspolaganju iz ERDF-a (pretpostavlja se da će za razdoblje od 2014. do 2020. godini Hrvatskoj biti na raspolaganju 11,7 milijardi eura iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda), ali se zna da će postotak sufinanciranja iz fonda biti iznad 75% za neprofitne projekte, a za profitne (poduzeća i investicije s više od 25% dobiti) od 10% do 50%.</p>	
Vrste projekata koji se mogu financirati	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kapitalna ulaganja u poslovnu, turističku i kulturnu infrastrukturu; ○ Poticanje poduzetništva; ○ Poboljšanje gospodarskog potencijala ○ Razvoj turizma temeljenog na prirodnim resursima i kulturnoj baštini 	

Naziv		Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)
Opis	<p>Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD) dostupan je Republici Hrvatskoj od pristupanja u članstvo EU. Za sada se za njegovu provedbu pripremalo kroz program IPARD. Njegov cilj je, u skladu sa Zajedničkom poljoprivrednom</p>	

	<p>politikom, financirati programe ruralnog razvoja zemalja članica Unije. EAFRD se usredotočuje na četiri prioritetne osi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poboljšanje konkurentnosti sektora poljoprivrede i šumarstva; 2. Poboljšanje okoliša i krajolika; 3. Kvaliteta života u ruralnim područjima i diversifikacija ruralnog gospodarstva; 4. LEADER pristup.
<p>Uvjeti sudjelovanja</p>	<p>U odnosu na pretpristupni fond IPARD, EAFRD donosi brojna poboljšanja za projekte u poljoprivredi, od kojih je najvažnije istaknuti više iznose potpora i mogućnost financiranja aktivnosti koje su započele od trenutka objave natječaja (uz uvjet da projekt prođe na natječaju). U okviru Zajedničke poljoprivredne politike EU, svaka zemlja članica izrađuje Program ruralnog razvoja u kojem se opredjeljuje za mjere koje će provoditi u sektoru poljoprivrede i šumarstva. Republika Hrvatska odlučila se za provedbu sljedećih mjera:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja 2. Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvima i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima 3. Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu 4. Ulaganja u materijalnu imovinu 5. Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala uslijed elementarnih nepogoda i uvođenje preventivnih aktivnosti 6. Razvoj poljoprivrednog gospodarstva i poslovanja 7. Osnovne usluge i obnova sela u ruralnim područjima 8. Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma 9. Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača 10. Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti 11. Ekološka poljoprivredna proizvodnja 12. Očuvanje poljoprivrede na područjima s prirodnim i drugim specifičnim ograničenjima u poljoprivredi 13. Suradnja 14. Upravljanje rizicima 15. Lokalne inicijative (LEADER i LAG-ovi)

	<p>16. Tehnička pomoć</p> <p>U načelu, sredstva su namijenjena za LAG-ove, jedinice lokalne samouprave do 10.000 stanovnika (u nekim mjerama ulaganja su moguća u naseljima do 5000 stanovnika) te fizičke i pravne osobe registrirane za određenu djelatnost u rangu mikro-poduzeća. Iznos sufinanciranja se kreće od 50% do 100%.</p>
Vrste projekata koji se mogu financirati	<ul style="list-style-type: none"> ○ Projekti ulaganja u malu infrastrukturu poput lokalnih cesta ili kanalizacije/ pročišćavanja otpadnih voda koje predlažu jedinice lokalne samouprave; ○ Ulaganja u društvenu i obrazovnu infrastrukturu ○ Rekonstrukcija kulturnih/ prirodnih dobara u svrhu turizma, opremanje eko-sela, druga mala turistička infrastruktura, projekti osposobljavanja stanovništva za pružanje usluga u turizmu. ○ Privatna ulaganja pojedinačnih poduzetnika u opremanje ugostiteljskih ili smještajnih kapaciteta, u opremu potrebnu za tradicionalnu obrtničku proizvodnju, u opremu za prerađivanje.

Naziv	Europski socijalni fond (ESF)
Opis	<p>Svrha Europskog socijalnog fonda (ESF-a), namijenjenog EU članicama, je postići visoku razinu zaposlenosti, ravnopravnost između muškaraca i žena, održivi razvoj te ekonomsku i socijalnu koheziju. ESF se usredotočuje na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prilagodbu radnika i poduzeća – cjeloživotno učenje, stvaranje i širenje inovativnih organizacija rada; 2. olakšavanje pristupa zapošljavanju nezaposlenim osobama, tražiteljima zaposlenja, ženama, ostalim teško zapošljivim skupinama; 3. socijalnu integraciju osoba u nepovoljnom položaju i suzbijanje diskriminacije na radnom mjestu; te 4. osnaživanje ljudskog kapitala kroz reforme obrazovnog sustava i mreže obrazovnih ustanova.
Uvjeti sudjelovanja	<p>Prihvatljivi prijavitelji projekta mogu biti jedinice lokalne samouprave, javne ustanove, poslodavci, obrazovne ustanove ili udruge. Iznos sufinanciranja može biti i preko 80%, ovisno o cilju konvergencije, odnosno razvijenosti regije.</p>

Vrste projekata koji se mogu financirati	<ul style="list-style-type: none"> ○ Osposobljavanje stanovništva (nezaposlenih osoba, žena) za bolji pristup tržištu rada; ○ Projekti poticanja poduzetništva, uključujući samozapošljavanje; ○ Kreiranje novih obrazovnih programa u skladu s potrebama lokalnog tržišta rada ○ Poboljšanje sustava obrazovanja na svim razinama; razvoj novih programa, opremanje učionica i praktikuma, edukacija nastavnika.
--	---

7.3. USKLAĐIVANJE S DOKUMENTIMA VIŠEG REDA

Županijska razvoja strategija je temeljni strateški planski dokument jedinice područne (regionalne) samouprave u kojem se određuju ciljevi i prioriteti razvoja za područje jedinice područne (regionalne) samouprave. Svi strateški dokumenti jedinica lokalne samouprave, moraju biti usklađeni sa dokumentima višeg reda, odnosno županijskim razvojnim strategijama. Za Grad Drniš relevantna je Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2011.-2013.

Kako na nacionalnom nivou, u vrijeme izrade ove strategije (studeni 2015.), još uvijek nije izrađena nova strategija regionalnog razvoja RH, samim time kasni i proces izrade nove županijske strategije Šibensko-kninske županije (ŽRS)

S obzirom da je ministarstvo nadležno za regionalni razvoj (MRRFEU) dalo naputak da se važenje starih ŽRS-a produži do kraja 2016. godine, sadržaj Strategije razvoja Grada Drniša do 2020. usklađen je s relevantnim strateškim dokumentom – Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2011.-2013.

Treba napomenuti da će se ovaj strateški dokument trebati revidirati radi usklađivanja s prioritetima i mjerama nove županijske razvojne strategije kada ona službeno stupi na snagu. Međutim ne očekuje se veće zadiranje u intervencijsku logiku strateškog dokumenta s obzirom da se vodio računa o smjernicama strateških dokumenata europske i nacionalne razine s kojima će se trebati uskladiti i nova strategija regionalnog razvoja RH i nova županijska razvojna strategija.

Strategija razvoja Grada Drniša do 2020. godine	Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2011.-2013. (Ciljevi i prioriteti)
Strateški cilj 1: Povećati konkurentnost gospodarstva i razviti formalno, neformalno i informalno obrazovanje prilagođeno potrebama tržišta rada	<p>C1 Konkurentno gospodarstvo bazirano na stranim i domaćim ulaganjima u turizam i prateće usluge, tradicionalnoj poljoprivredi i industriji temeljenoj na inovacijama i naprednim tehnologijama u gospodarstvu</p> <p>C2 Brži razvoj potpomognutih područja</p> <p>C4 Razvoj kompetentnih i zapošljivih ljudskih resursa i jačanje socijalne uključenosti</p>
I. Razviti atraktivnu turističku ponudu temeljenu na jedinstvenoj povijesnoj, kulturnoj i prirodnoj baštini Drniša	C1-P1 Podrška razvoju MSP, promocija izvoznih programa i udruživanje poslovnog, znanstveno-istraživačkog i javnog sektora
II. Stvoriti uvjete za konkurentniju poljoprivrednu proizvodnju baziranu na znanju i inovacijama	C1-P2 Razvoj poljoprivrede, marikulture i zelenog poduzetništva C2-P1 Razvoj zaleđa i otoka
III. Stvoriti nužne preduvjete za poticajno poslovno okruženje i konkurentno poduzetništvo i obrtništvo	C1-P1 Podrška razvoju MSP, promocija izvoznih programa i udruživanje poslovnog, znanstveno-istraživačkog i javnog sektora C1-P3 Privlačenje domaćih i stranih investitora C2-P1 Razvoj zaleđa i otoka
IV. Unaprijediti sustav obrazovanja, osposobljavanja i volontiranja na području Drniša	C2-P1 Razvoj zaleđa i otoka C4-P1 Rast zaposlenosti C4-P2 Kompetentni ljudski resursi
Strateški cilj 2: Povećati kvalitetu i dostupnost javnih usluga te osigurati kvalitetnu temeljnu infrastrukturu uz očuvanje prirodne i kulturne baštine	<p>C3 Razvoj komunalne i javne infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj i očuvanje i zaštita okoliša radi podizanja kvalitete života</p> <p>C4 Razvoj kompetentnih i zapošljivih ljudskih resursa i jačanje socijalne uključenosti</p> <p>HM1 Razminiranje¹</p>

¹HM = Horizontalne mjere (Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2011.-2013. sadrži dvije horizontalne mjere HM1 Razminiranje i HM2 Priprema projekata koji će se kandidirati za eksterne izvore financiranja, uključujući sredstva EU)

V. Povećati kvalitetu i dostupnost društvenih sadržaja i razviti primjerene socijalno-zdravstvene usluge	C3-P3 Razvoj javne infrastrukture C4-P3 Socijalna skrb i uključenost
VI. Sustavno raditi na očuvanju, razvijanju i promoviranju kulturnih sadržaja grada	C3-P3 Razvoj javne infrastrukture
VII. Razviti kvalitetnu prometnu, plinsku i informatičku infrastrukturu i osigurati veću energetska učinkovitost grada	C3-P1 Razvoj komunalne infrastrukture C3-P2 Očuvanje i zaštita okoliša i korištenje OIE
VIII. Zaštititi i adekvatno vrednovati prirodu i okoliš	C3-P1 Razvoj komunalne infrastrukture C3-P2 Očuvanje i zaštita okoliša i korištenje OIE HM1 Razminiranje
IX. Zaštiti ljudske živote i otkloniti ili umanjiti rizike proizašle djelovanjem elementarnih nepogoda	C3-P2 Očuvanje i zaštita okoliša i korištenje OIE

8. PRAĆENJE, IZVJEŠTAVANJE I VREDNOVANJE

Praćenje provedbe Strategije razvoja Grada Drniša odnosi se na proces kontinuiranog i sustavnog promatranja i praćenja provedbe akcijskog plana, mjera ili projekata.

Osnovna svrha praćenja je osigurati uspješno upravljanje provedbom. Redovito praćenje daje mogućnost uvida u stvarno stanje provedbe mjera, odnosno, u to odgovara li trenutno stanje provedbe planiranom provedbenom okviru te hoće li prethodno postavljen skup ciljeva biti ispunjen u smislu očekivanih rezultata prema utvrđenom terminskom planu. Praćenje služi i kao korektivni alat - u slučaju da se uoče veća odstupanja od planirane provedbe sukladno akcijskom planu, kontinuirano praćenje omogućit će pravodobnu reakciju i eventualno potrebne izmjene ili dopune Akcijskog plana, te, posljedično, i same Strategije ukoliko će to biti nužno.

Osim izravnog uvida u napredak provedbe i korektivne funkcije, praćenjem se provjerava i način korištenja sredstava potrebnih za realizaciju projekata (financijska sredstva i drugi uvjeti) čime se smanjuje mogućnost nastanka neočekivanih i nepovoljnih situacija.

Dobro uspostavljen sustav praćenja i evaluacije stvorit će preduvjete za:

1. učinkovitije upravljanje provedbom Strategije,
2. realizaciju rezultata u zadanom terminskom planu,
3. identifikaciju uzroka za uspjeh (neuspjeh) pojedine aktivnosti
4. stvaranje poslovnog kredibiliteta potrebnog za daljnje jačanje financijskog okvira i
5. prezentaciju ostvarenih rezultata kao primjer dobre prakse u okviru regije.

U procesu praćenja vrlo važnu ulogu igraju indikatori, odnosno, pokazatelji.

Pokazatelji su za potrebe ove Strategije prikazani na dvije razine:

- 1) Razina mjera: uz svaku pojedinu mjeru definirani su pokazatelji koji će se pratiti kako bi se dobio uvid u provedbu mjere. Na ovoj razini, pokazatelji se odnose na neposredne ishode, odnosno, outpute, koje je moguće vrlo jednostavno i transparentno navoditi i pratiti, za bilo koji vremenski period.
- 2) Razina prioriteta: na ovoj razini definirani su pokazatelji koji mjere promjenu, odnosno, mjere uspjeh provedbe prioriteta. Svi indikatori na ovoj razini su kvantificirani i odnose se na čitav period provedbe projekta, odnosno, prikazuju ciljane vrijednosti do kraja 2020., što znači

da će njihovo po-stizanje ili nepostizanje biti vidljivo tek po završnoj evaluaciji. Međutim mjerit će se i periodički dinamika postizanja zacrtanih pokazatelja.

Pokazatelji na razini mjere bit će korišteni kao alat prilikom periodičkih izvješća(**praćenje**) o provedbi Strategije, dok će pokazatelji na razini prioriteta biti primarno korišteni za potrebe **vrednovanja** ostvarivanja strateški ciljeva, prioriteta i mjera te konačnu ocjenu o provedbi.

Glavnu ulogu u praćenju provedbe Strategije imat će Koordinacijsko tijelo koje priprema redovna godišnja izvješća o provedbi za ured gradonačelnika. Izvješća će sadržavati podatke o svim aspektima provedbe te će koristiti pokazatelje navedene uz svaku mjeru. U prikupljanju podataka za sastavljanje izvješća Koordinacijsko tijelo komunicirat će sa svim dionicima direktno uključenima u provedbu aktivnosti i mjera Strategije.

Uspješna provedba Strategije na godišnjoj razini je ona koja odgovara postavljenom Akcijskom planu za tu godinu.

Vrednovanje koje će se provesti nakon 2020. godine temeljit će se na principima dobrog upravljanja, a konačna ocjena o uspješnosti i kvaliteti provedbe donijet će se na temelju sljedećih kriterija:

- **Relevantnosti** – ocjenjuje primjerenost ciljeva i prioriteta Strategije u odnosu na potrebe jačanja društveno-gospodarskog razvoja. Ocjenjuje primjerenost ciljeva i prioriteta Strategije u odnosu na potrebe ciljnih skupina i krajnjih korisnika, usklađenost sa strateškim dokumentima višeg reda te usmjerenost na rješavanja realnih problema
- **Djelotvornosti** – ocjenjuje odnos uložениh sredstava s obzirom na neposredne ishode i očekivane rezultate provedbe.
- **Učinkovitosti** – utvrđuje koliko je provedba Strategije doprinijela postizanju zadanih ciljeva.
- **Utjecaja** – ocjenjuje utjecaj provedbe na ciljne skupine, lokalno stanovništvo, društveno-gospodarsku situaciju.
- **Održivosti** – ocjenjuje vjerojatnost trajanja postignutih učinaka odnosno kontinuitet provođenja sličnih odgovarajućih aktivnosti u cilju uklanjanja ili ublažavanja postojećih nepovoljnih okolnosti ili rješavanja problema ciljne skupine.

PRILOZI

Prikaz članova radnih skupina

Baza projekata

Akcijski planovi

POPIS TABLICA I GRAFIKONA

Tablica 1 Osnovni pokazatelji urbanog područja.....	11
Tablica 2 Statistički podaci dobiveni iz višegodišnjih mjerenja meteoroloških veličina na postaji u Drnišu	12
Tablica 3 Priključenost stanovništva na javni vodoopskrbni sustav	17
Tablica 4 Stanje minskih područja	21
Tablica 5 Broj minskih područja.....	23
Tablica 6 Šumsko zemljište na području Šumarije Drniš.....	24
Tablica 7 Ekološka mreža na području Grada Drniša obuhvaća ekološki značajna područja: 26	
Tablica 8 Kretanje broja stanovnika	27
Tablica 9 Gustoća naseljenosti na području Grada Drniša 2001.- 2011.....	27
Tablica 10 Prirodno kretanje stanovništva u razdoblju od 1997. do 2012. godine	27
Tablica 11 Naselja i naseljenosti, broj stanovnika 2001.-2011.	28
Tablica 12 Dobno-spolna struktura stanovništva 2001. i 2011. godine.....	30
Tablica 13 Stanovništvo Grada Drniša staro 15 i više godina prema obrazovanju i pismenosti	31
Tablica 14 Radni kontingent stanovništva 2001. i 2011. godina	32
Tablica 15 Zaposleni u pravnim osobama, prema NKD-u, na dan 31.03.2013.	33
Tablica 16 Prosječan broj nezaposlenih u Drnišu u 2014. i 2013. godini	34
Tablica 17 Ocjenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne samouprave prema razvijenosti (Na dan 27.12.2013.)	38
Tablica 18 Prosječan broj zaposlenih kod poduzetnika Grada Drniša u 2014. godini prema djelatnostima.....	40
Tablica 19 Poduzetnici u Gradu Drnišu u 2014. godini prema djelatnostima (NKD 2007.)....	41
Tablica 20 Ukupni prihodi poduzetnika u Gradu Drnišu u 2014. godini prema djelatnostima (u kn)	42
Tablica 21 Gospodarska kretanja u prerađivačkoj industriji Drniša	43
Tablica 22 Tvrtke s najvećim ukupnim prihodom u prerađivačkoj industriji Drniša:.....	44
Tablica 23 Ostvareni prihodi od prodaje u inozemstvu poduzetnika Grada Drniša u 2014. godini prema djelatnostima.....	45
Tablica 24 Poduzetničke zone u funkciji koncem 2013.	46
Tablica 25 Posjećenost NP Hrvatske.....	50
Tablica 26 Smještajni kapaciteti Grada Drniša.....	51
Tablica 27 Kulturno povijesna baština Grada Drniša	54
Tablica 28 Najčešće vrste uporabe zemljišta na cijelom području	57
Tablica 29 Broj OPG i broja grla po vrsti stočarskog uzgoja u Drnišu.....	62
Tablica 30 Struktura OPG-ova(stanje ožujak 2015.).....	64
Tablica 31 Broj registriranih gospodarstava prema tipu i jedinici lokalne samouprave.....	64
Tablica 32 Zdravstvena infrastruktura	68

Grafikon 1 Stanovništvo grada Drniša prema nacionalnoj pripadnosti u %, 2001. - 2011. godina	29
Grafikon 2 Radno sposobno stanovništvo	33
Grafikon 3 Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život	34
Grafikon 4 Nezaposlenost prema stupnju obrazovanja	35
Grafikon 5 Sezonalnost zapošljavanja u Drnišu, kretanje nezaposlenosti svibanj 2014.- svibanj 2015.....	35
Grafikon 6 Broj noćenja po objektima (2012.-2014.)	50
Grafikon 7 Noćenja po zemljama	52

Slika 1 Položaj Drniša i Šibensko-kninske županije u RH	Error! Bookmark not defined.
Slika 2 Položaj Grada Drniša u Šibensko-kninskoj županiji	13
Slika 3 Minski sumnjiva područja	22
Slika 4 Županije prema rangu konkurentnosti i BDP-u po stanovniku	37
Slika 5 Maslinici uneseni u Arkod na dijelu Miljevačkog platoa (Drinovci)	60
Slika 6 Oranice unesene u Arkod – Petrovo polje (dio Općine Ružić i Grada Drniša)	61
Slika 7 Područje LAG "Krka"	73
Slika 8 Struktura LAG-a "Krka"	73